

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วิทยานิพนธ์

ของ

ณปภา ศรีสกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มกราคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

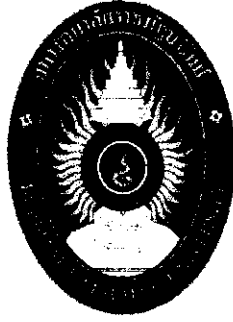
**RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC LEADERSHIP OF
SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHERS' ACTION
RESEARCH ENCOURAGEMENT UNDER SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 32**

Napapha Srisakul

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in
Educational Administration**

January 2020

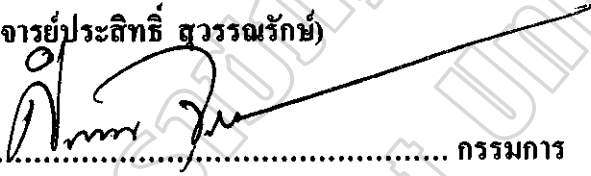
Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางณปภา ศรีสกุล
 เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

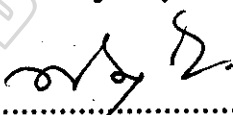

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริธานี จุฑาปะมา)
 ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนา)
 ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

 กรรมการ
 (ดร.กระพัน ศรีงาน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

 (ดร.พັນนี กุลทานันท์)
 คณบดีคณะครุศาสตร์
 วันที่..... 17 มิ.ย. 2563

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 วันที่..... 17 มิ.ย. 2563

ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32		
ผู้วิจัย	ณปภา ศรีสกุล		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. ศิราณี จุโฑปะมา	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ จิวพัฒนา	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 จำนวน 346 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบสอบถามตรวจสอบรายการและแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น .970 และการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู มีค่าความเชื่อมั่น .965 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียนและด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัย อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมพัฒนาครู ให้มีความรู้เพื่อปฏิบัติการวิจัย คอยควบคุม ติดตามและแนะนำการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน อย่างต่อเนื่อง พร้อมเชิดชูและให้กำลังใจครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ รองลงมาคือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการอย่างรอบด้าน และเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเอง ในการพัฒนาวิชาการเต็มตามศักยภาพ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ และการส่งเสริมวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก รองลงมาคือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านระบบการประกันคุณภาพภายในและการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ส่วนด้านที่ต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ และการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยมาก และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย และการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยมาก

TITLE	Relationship between Academic Leadership of School Administrators and Teachers' Action Research Encouragement under Secondary Educational Service Area Office 32		
AUTHOR	Napapha Srisakul		
THESIS ADVISORS	Associate Professor Dr. Siranee Chutopama	Major Advisor	
	Assistant Professor Dr. Somsak Jeewattana	Co - advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2020

ABSTRACT

This study aimed 1) to examine academic leadership level of school administrators upon teachers' action research encouragement; and 2) to study relationship between academic leadership of school administrators and teachers' action research encouragement under Secondary Educational Service Area Office 32. The samples were 346 teachers from schools under Secondary Educational Service Area Office 32. The sample size was determined by using Krejcie and Morgan's table and stratified random sampling method. The instrument was a questionnaire which comprised 2 types: checklist and rating scale. The reliability of the questionnaire concerning academic leadership of school administrators was .970 and the reliability of the questionnaire concerning teachers' action research encouragement was .965. The data were analyzed by using mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results revealed that

1. Academic leadership level of school administrators under Secondary Educational Service Area Office 32 was at a high level in overall aspect. When considered each aspect, it was found that development of learning resource aspect received the highest average, followed by internal quality assurance. The aspect that received the lowest average was school curriculum development aspect.

2. Teachers' action research encouragement under Secondary Educational Service Area Office 32 was at moderate level in overall aspect. When considered each aspect, it was found that

continuous and systematic follow-up aspect received the highest average followed by motivation in conducting action research aspect. The aspect with the lowest average was knowledge and understanding about action research.

3. Other comments and suggestions concerning academic leadership of school administrators and teachers' action research encouragement under Secondary Educational Service Area Office 32 which received the highest average was that the administrators should determine policy and support teachers to be equipped with knowledge in conducting research by continually supervised, followed-up and guided them to do the action research. Moreover, the administrators should consistently make a compliment and encourage them to develop the learning management. In addition, the administrators should provide teachers the opportunity to determine and plan the learning management in every aspect and allow them to apply their knowledge and ability in developing their academic skill thoroughly.

4. Relationship between academic leadership of school administrators and teachers' action research encouragement under Secondary Educational Service Area Office 32 in overall aspect had a positive correlation at statistical significance level of .01 which meant a very high correlation. When considered each aspect, it was found that every aspect had a positive correlation at statistical significance level of .01. The aspects that received the highest correlation were academic leadership of school administrators in terms of learning resource and technology development and action research encouragement in terms of providing learning resource. In addition, academic leadership of school administrators in terms of internal quality assurance and action research encouragement in terms of class motivation received a very high level of correlation. The aspects that gained the lowest level of correlation were academic leadership of school administrators in terms of media and learning resource development and action research encouragement in terms of research publication. Moreover, academic leadership of school administrators in terms of assessment and research and action research encouragement in terms of knowledge and understanding about action research also received the lowest level of correlation.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ในโอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิราณี จุโทปะมา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และ อาจารย์ ดร.กระพิน ศรีงาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง ช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง รวมทั้งเสียสละเวลา ทั้งกำลังกายและกำลังใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้รับความกรุณาจากคณาจารย์ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อยและขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกและประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน คือ ดร.กานววัชร ปุณณะศิริ คีษานินเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดร.สุชาติ หอมจันทร์ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ดร. สุธรรม สุบรรณาจ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านละลมระไซร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 นางศิริพร เทพรราชา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกระสังพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดร.ศาสตรา สายสุนันทรามย์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคูมใหญ่วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดและแจ้งบุคลากรในสังกัดเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร โรงเรียน ครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จเรียบร้อย

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา บुरพจารย์ คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพประกอบ	ท
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ภาวะผู้นำ.....	12
ความหมายของผู้นำ	12
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำ.....	16
ภาวะผู้นำทางวิชาการ	20
ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	20
ลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการ	21
บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	24
องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	28
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในขอบข่ายของสำนักงานติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	32
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	33
ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	39
ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้	49
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	53
ด้านการวัดและประเมินผลการวิจัย	58
ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน	69
การวิจัยในชั้นเรียน	72
การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา	93
ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินการวิจัยในโรงเรียน	95
ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	99
ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	101
ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน	103
ด้านการกำกับติดตามการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง.....	114
ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย	117
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	119
งานวิจัยในประเทศ	119
งานวิจัยต่างประเทศ.....	123

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	127
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	127
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	128
การเก็บรวบรวมข้อมูล	131
การวิเคราะห์ข้อมูล	131
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	133
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	135
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	135
การวิเคราะห์ข้อมูล	136
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	137
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	169
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	169
วิธีดำเนินการวิจัย.....	169
สรุปผลการวิจัย.....	171
อภิปรายผลการวิจัย	173
ข้อเสนอแนะ.....	178
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	178
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	179
บรรณานุกรม	180

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	198
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	199
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย.....	208
ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	224
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	238

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32	127
4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานและวุฒิการศึกษา	137
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน	138
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมและรายข้อ	139
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายข้อ	140
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้โดยรวม และรายข้อ	142
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมและรายข้อ	144

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัยโดยรวมและรายชื่อ	146
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมและรายชื่อ.....	148
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายชื่อ.....	150
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน โดยรวมและรายชื่อ.....	151
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายชื่อ.....	153

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดการทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย โดยรวมและรายข้อ.....	155
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการสร้างแรงจูงใจในการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	157
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการกำกับติดตามการดำเนินการการวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยรวมและรายข้อ.....	159
4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยรวมและรายข้อ	161
4.16 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32	163
4.17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32	165

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ	26
2.2 บทบาทของการวิจัยและผลผลิตของงานวิจัย	75
2.3 แบบจำลองกระบวนการเกิดแรงจูงใจ	111
2.4 กระบวนการเกิดแรงจูงใจ.....	112

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา ส่งผลให้องค์กรทุกองค์กรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย การกำหนดกลยุทธ์องค์กรในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาคนและองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่นำการศึกษามาพัฒนาคนและพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อแสดงทิศทางการพัฒนาการศึกษาไว้ว่า ประชากรในวัยเรียนจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเป็นคนดี มีปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทยและมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับสากล เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ถูกเชื่อมโยงมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพคน

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) มีเป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษาและมีกรอบแนวปฏิรูปการศึกษา คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาครูยุคใหม่ พัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : บทนำ) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวและรวดเร็ว แบ่งออกเป็น 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากรและงานบริหารทั่วไป โดยถือว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียน และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 2)

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาคน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 2) กำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาในประเทศไทยมีหน่วยงานที่จัดการศึกษาอยู่หลายหน่วยงานและหลายระดับ โรงเรียนเป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาและให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน พัฒนาคนไทยทุกคนให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ตามมาตรา 9 (2) มาตรา 41 มาตรา 42 ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของชาติ โดยมุ่งให้การจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2551 : 6) ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการวิจัยในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการจัดการเรียนการสอน โดยหวังผลเพื่อนำผลการส่งเสริมการวิจัยไปพัฒนาขั้นตอนการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา ตามมาตรา 24 ข้อ 5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 14 - 16)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสนับสนุนการบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาให้สำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความรู้ความสามารถที่จะบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูในการวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยครู เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์

สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 61) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทยไว้ว่า หัวใจสำคัญของการศึกษาคือคน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมาก เนื่องจากเป็นตัวจักรสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศและสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาต่อการสร้างสรรคคุณภาพการเรียนการสอน โรงเรียนที่มีครูดี มีความรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะทำเพื่อผู้เรียน แต่สภาพนี้อาจจะสะดุดหยุดลงได้เมื่อโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารคนใหม่เข้ามาทำงานในลักษณะที่ทำให้ครูรู้สึกถึงความอึดอัดไม่ส่งเสริม ไม่โปร่งใส เป็นต้น โรงเรียนจำนวนไม่น้อยอยู่ในสภาพขาดการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกจากผู้บริหาร ผู้บริหารส่วนหนึ่งไม่ใส่ใจงานด้านวิชาการ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ทั้งเรื่องหลักสูตรและการปฏิรูปการศึกษา มีภาระมากและไม่มีเวลาในการรับฟังความคิดเห็นของครู ทำให้ครูที่มีความตั้งใจขาดขวัญและกำลังใจ เพราะไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุน บทบาทของผู้บริหารต้องสามารถเป็นผู้กระตุ้นและสร้างเสริมทั้งด้านวิชาการ ด้านขวัญกำลังใจ ผลักดันให้บุคลากรในสถานศึกษาซึ่งมีแนวโน้มที่จะวางเฉยในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนระบบ ได้กลับมามีความกระตือรือร้น ทำงานเพื่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การขับเคลื่อนงานการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปรอบที่ 2 ให้ไปสู่ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการและเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสาที่มีความพร้อมที่จะนำสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. 2553 : 187)

ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำและบริหารบุคคลในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกันทุกคน เป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553 : 31) ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาไว้ว่าผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด มีสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของชาติและหลักการจัดการเรียนรู้ สามารถบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ให้ความสำคัญและสามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถจูงใจให้ครู

และบุคลากรทางการศึกษาทุ่มเทความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการและการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. ทำให้ทราบสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
4. นำข้อมูล ไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 โดยกำหนดขอบเขตของแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีขอบเขต 6 ด้าน คือ (สำนักงานติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 3 - 4)

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
5. ด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย
6. ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

และกรอบแนวคิดการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยตามกรอบหลักการของการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 13 - 31) จากการศึกษาแนวทางการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา ปี 2554 - 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถรวบรวมสรุปแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนและนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนใน 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน
2. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน
3. ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน
4. ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6. ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 3,185 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน พิสนุ พองศรี. 2552 : 104) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 346 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความสัมพันธ์** หมายถึง ความเกี่ยวข้องกันระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งความสัมพันธ์ทางบวก คือ ความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางลบ คือ ความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

2. **ภาวะผู้นำทางวิชาการ** หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการตลอดจนพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน มีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร สนับสนุนการเจริญเติบโตทางการเรียนของนักเรียน และต้องสามารถทำวิสัยทัศน์ให้เป็นความจริงได้ สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำทำเป็นตัวอย่าง แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนด แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

2.1 **ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรอยู่ก่อน ซึ่งเป็นการจัดทำโดยปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาวิชา รวมถึงการปรับปรุงตำรา เอกสารต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นิเทศ กำกับติดตาม ตลอดจนการวัดผลประเมินผล มีจุดมุ่งหมายตามเนื้อหาวิชาหรือรายวิชาที่โรงเรียนกำหนดให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามศักยภาพ โดยมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของชุมชน โดยความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2 **ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** หมายถึง กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ที่ครูจัดการเรียนรู้ที่มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน ให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง พัฒนาวิธีวัดผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดหาสื่อและอุปกรณ์ให้เหมาะสมและจัดบรรยากาศ

ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูค้นหา พัฒนา อบรมเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ

2.3 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน วางแผนให้มีสื่อ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย การจัดศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ การเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม ควรเน้นการจัดหาจากท้องถิ่น ไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากลมีความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร ความแตกต่างระหว่าง บุคคล และมีการประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการและส่งเสริมให้มีแหล่ง เรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อำนวย ความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม สะอาด ปลอดภัย เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถนำไปใช้ได้จริง อย่างหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน มีการประสานงานและสนับสนุนให้ครูจัดการ เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ นอกโรงเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ มีการประเมินผล สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้

2.5 ด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย หมายถึง กระบวนการกำหนดค่า ตัวเลขของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามวิธีการหรือเครื่องมือที่กำหนดขึ้น ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จและนำผลที่ได้มาตัดสินคุณค่า โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แล้วหาวิธีการ แนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาจากข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผล อย่างมีระบบ โดยกระบวนการค้นหาความจริง กระบวนการพัฒนาและแก้ไขปัญหา อย่างมีระบบ และขั้นตอนเชื่อถือได้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด โดยนำนวัตกรรมมาใช้ประกอบในกระบวนการแก้ปัญหา มีการกำกับดูแล ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ให้มีการวัด และประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนและแก้ปัญหาโดยการวิจัย ในชั้นเรียน

2.6 ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานอย่างมี ขั้นตอนและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการดำเนินงานของสถานศึกษามีคุณภาพ โดยการมี ส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการ การกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี นำผลการกำกับ นิเทศ ติดตาม

และประเมินผลมาใช้ปรับปรุงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การส่งเสริมกระบวนการในการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน อันเนื่องมาจากสาเหตุและปัจจัยต่างๆ เพื่อแก้ปัญหของผู้เรียนตลอดจนเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน มีการเผยแพร่ผลงานให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ซึ่งมีองค์ประกอบในด้านต่างๆ 6 ด้าน ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตดังนี้

3.1 ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการวิจัย แผนงาน โครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียน การสร้างและบุคลากรทางการวิจัย การบริหารจัดการเกี่ยวกับการวิจัยให้ประสบความสำเร็จ ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดหางบประมาณและสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน และใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน

3.2 ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ถือว่าครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการจัดการศึกษา กระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปพัฒนาการเรียนรู้อุ้ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครูหาแนวทางการวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน การประสานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ตลอดจนการจัดหาผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้และจัดกิจกรรมให้ครูฝึกทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน

3.3 ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง บทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการจัดหา งบประมาณ สถานที่ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ ตำรา ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการวิจัย แหล่งเรียนรู้ ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศที่ดีและพร้อมที่จะนำข้อมูลมาใช้เกี่ยวกับงานวิจัย ทั้งนี้จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน

3.4 ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง เป็นการให้เกียรติและการยกย่องครูที่มีความรู้ ความสามารถในการวิจัย ผู้บริหารต้องทำให้ครูเกิดกำลังใจและภาคภูมิใจ

ในผลงานวิจัยของตนเอง โดยการยกย่องชมเชยครูผู้ทำวิจัยทั้งในโรงเรียนและต่อสาธารณชน ให้รางวัลและเกียรติบัตรแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น การให้ความดีความชอบ การเลื่อนวิทยฐานะ รวมทั้งเผยแพร่ผลงานของครูให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

3.5 ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการในการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศกำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดให้มีผู้รับผิดชอบและคอยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา ให้ความช่วยเหลือ เข้มข้นเรียน สังเกตการสอน นิเทศ กำกับติดตามสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาพัฒนาและเสนอแนะในโอกาสต่อไป

3.6 ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนจากภายนอกมาเผยแพร่ใน สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ ให้เพื่อครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง จัดประชุม สัมมนา เผยแพร่ผลงานวิจัย สนับสนุนให้ครูมีเวทีในการเผยแพร่ผลงานการวิจัย ในชั้นเรียน หรือเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เพื่อแก้ปัญหาให้ผู้อื่นสามารถนำผลการวิจัยไปปรับ ประยุกต์ใช้ในการปัญหาและพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยการจัดนิทรรศการ เผยแพร่เอกสาร ประชาสัมพันธ์ให้ครูทราบและนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นการสร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน

4. ครู หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งเป็นข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งครู ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งครูผู้ช่วย

5. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

7. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่จบชั้นสูงสุด ดังนี้

7.1 ปริญญาตรี

7.2 สูงกว่าปริญญาตรี

8. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นับตามจำนวนนักเรียน จำแนกเป็น

8.1 ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน)

8.2 ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน)

8.3 ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป)

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ
ทางวิชาการและการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

- 1.1 ความหมายของผู้นำ
- 1.2 ความหมายของภาวะผู้นำ
- 1.3 บทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำ

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการ

- 2.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 2.2 ลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 2.3 บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในขอบข่ายของสำนักงานติดตามและ
ประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.3 ด้านสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้
- 3.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 3.5 ด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย
- 3.6 ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

4. การวิจัยในชั้นเรียน

- 4.1 ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
- 4.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
- 4.3 รูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียน
- 4.4 กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

4.5 การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

4.5.1 ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน

4.5.2 ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน

4.5.3 ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน

4.5.4 ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

4.5.5 ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4.5.6 ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ภาวะผู้นำ

ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานและองค์กร ปัจจุบันมีความเชื่อว่า ผู้นำไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิด การเป็นผู้นำสามารถสร้างขึ้นได้ จากการใช้ความพยายามและการทำงานหนัก การเป็นผู้นำจึงเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้

ความหมายของผู้นำ

ในการบริหารการศึกษาผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำองค์กรจะต้องมีภาระหน้าที่ที่จะต้องสร้างความร่วมมือในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ ผู้นำจะต้องมีความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำจะต้องสร้างขึ้นให้ได้ ในการศึกษาภาวะผู้นำนั้นจะต้องศึกษาผู้นำและเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้นำให้เข้าใจเสียก่อน เพราะผู้นำมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าหากผู้นำคนใดขาดภาวะผู้นำแล้ว ผู้นำคนนั้นก็จะมีผลเสียในการปฏิบัติงานในฐานะผู้นำ

มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวว่าผู้นำไว้หลายท่าน ดังนี้

สุนทร โคตรบรรเทา (2551 : 14) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง หัวหน้าหรือผู้วางแผน วัตถุประสงค์การควบคุมดูแลและจูงใจหรือนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานลุล่วงตามเป้าหมาย

เชมมารี รัชชชชีพ (2553 : 133 - 134) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถชักนำผู้อื่นให้ทำตาม เต็มใจที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ทั้งนี้ผู้นำมีอำนาจเหนือผู้อื่น 5 อย่างด้วยกันคือ

1. เป็นอำนาจจากการบังคับ (Coercive power) เป็นอำนาจที่ทำให้ลูกน้องกลัว

เป็นอำนาจ ในการลงโทษ ตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น การลดตำแหน่ง การตัดเงินเดือน เป็นต้น

2. อำนาจจากการให้รางวัล (Reward power) การให้รางวัลตรงข้ามกับการบังคับ ถ้าลูกน้องทำงานตามที่หัวหน้าพอใจ ก็จะได้รับรางวัลตอบแทน เช่น การขึ้นเงินเดือน
3. อำนาจที่เกิดจากตำแหน่ง (Legitimate power) อำนาจนี้เกิดจากตำแหน่งของหัวหน้า ตามสายการบังคับบัญชา เช่น ประธานย่อมมีอำนาจจากตำแหน่งมากกว่ารองประธานและผู้จัดการ แผนกย่อมมีอำนาจจากตำแหน่งมากกว่าผู้จัดการระดับต้น
4. อำนาจที่เกิดจากความเชี่ยวชาญ (Expert power) อำนาจของผู้นำเกิดจากความเชี่ยวชาญ ทักษะพิเศษ ความรู้ความสามารถทำให้มีอิทธิพลเหนือคนอื่น ทำให้คนอื่นอยากทำตาม ส่วนใหญ่แล้วหากผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้นำของตนมีความเชี่ยวชาญพิเศษก็มักจะยอมรับและปฏิบัติตาม เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นกับคุณสมบัติของผู้นำเอง
5. อำนาจที่เกิดจากการอ้างอิง (Referent power) อำนาจที่ผู้ตามอยากจะเป็นเหมือนผู้นำ ผู้นำจะถูกสรรเสริญทางด้านบุคลิกภาพจากผู้ตาม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2553 : 197) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มและสามารถนำกลุ่มปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร แหล่งของอิทธิพลอาจเป็นแบบเป็นทางการ เช่น มาจากตำแหน่งการบริหารซึ่งบุคคลมีอำนาจหน้าที่ภายในองค์กร บุคคลอาจมีภาวะความเป็นผู้นำแบบง่าย ๆ เพราะตำแหน่งที่เขาอยู่ในองค์กร แต่ควรระลึกว่าผู้นำทุกคนไม่ได้เป็นผู้จัดการและผู้จัดการทุกคนไม่ได้เป็นผู้นำ ถึงแม้ว่าตำแหน่งผู้จัดการนั้นองค์กรจะต้องแต่งตั้งให้เป็นตำแหน่งที่เป็นทางการอย่างถูกต้อง สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ตาม แต่ในความเป็นจริงนั้นยังมีผู้นำที่ไม่เป็นทางการและมีอำนาจ มีอิทธิพลมากกว่าผู้นำที่เป็นทางการก็มีเหมือนกัน

พิมพอร์ สดเอี่ยม (2554 : 2) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการแต่งตั้งและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกให้มีอิทธิพลหรือบทบาทเหนือบุคคลอื่นในกลุ่มสามารถชักจูง ชี้นำ และโน้มน้าวให้สมาชิกกระทำหรือดำเนินการต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมาย

ศิริพร เลิศยิ่งยศ (2555 : 164) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลในการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการปฏิบัติในกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ โดยเน้นค่านิยมร่วม และวัฒนธรรมขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง หัวหน้า หรือผู้ที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นในองค์กร เป็นที่ยอมรับให้เป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน สามารถในการชักนำพาบุคคลอื่นให้สามารถปฏิบัติงานในองค์กรปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยที่บุคคลอื่น ๆ หรือผู้ร่วมงานทุกฝ่ายในองค์กรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ

ความหมายของภาวะผู้นำ

ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์กรและองค์การจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับผู้นำ ถ้าผู้นำมีภาวะผู้นำก็ยังสามารถสั่งการและการใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน ตลอดจนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี นักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงภาวะผู้นำไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 7) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง เป็นการให้ความสำคัญของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองเห็นงานในแง่มุมใหม่โดยมีการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา หรือการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผู้นำจะยกระดับวุฒิภาวะและอุดมการณ์ของผู้ตาม กระตุ้น ชี้นำ และมีส่วนร่วมในการความสามารถของผู้ตามและผู้ร่วมงานไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้นนำไปสู่การบรรลุถึงผลงานที่สูงขึ้น

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550 : 15) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับรู้ว่าอะไรคือความสำคัญ ให้ภาพความเป็นจริงขององค์กรแก่ผู้อื่น ช่วยให้เห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนภายใต้สภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 5) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเปลี่ยนแปลง การใช้กระบวนการ วิธีการ คุณลักษณะส่วนตัวที่บุคคลในฐานะผู้นำองค์กรใช้ในการจูงใจ มีอิทธิพลต่อผู้อื่นให้ร่วมมือทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและการเปลี่ยนแปลงองค์กร ไปสู่ระดับที่ดีขึ้น

อนันตชัย พงศ์สุวรรณ (2551 : 164) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ส่วนยอดสูงสุดของการจัดการและแยกออกได้เป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และทิศทางค่านิยม และวัตถุประสงค์ อีกส่วนหนึ่งคือการบันดลใจและจูงใจให้คนทำงานด้วยกันโดยมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2553 : 235) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ศิลปะหรือกระบวนการที่ผู้นำ มีอิทธิพลต่อผู้ตามในการที่จะให้ผู้ตามมีความเต็มใจและมีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงาน ความสามารถที่จะนำอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

ไชยา ภาวะบุตร (2555 : 282) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการใช้ศิลปะ อิทธิพล อำนาจหน้าที่และพลังอำนาจที่มีอยู่ เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินงานในหน้าที่รับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ศิริพร เลิศยิ่งยศ (2555 : 164) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการสร้างอิทธิพลชักนำให้ผู้ได้บังคับบัญชาและบุคคลอื่น ๆ กระทำในสิ่งที่ผู้นำต้องการ โดยการใช้ศิลปะความสามารถพิเศษในการใช้อำนาจและจิตใจ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

วัชรมา เล่าเรียนดี (2556 : 56) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการจูงใจบุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้ปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ด้วยความร่วมมือในการปฏิบัติอย่างเต็มใจ

สมคิด บางโม (2558 : 219) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง สมาชิกของกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อคนอื่น ๆ ในกลุ่ม เป็นผู้ที่แผ่อิทธิพลไปยังคนอื่นมากกว่าที่คนอื่นจะแผ่อิทธิพลมายังตนและสมาชิกคนอื่น ๆ ยอมรับโดยสมัครใจว่าบุคคลนี้เป็นผู้นำของกลุ่ม และสามารถนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำอาจได้รับตำแหน่งมาโดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งหรือยกตัวเองขึ้นมาเป็นผู้นำก็ได้ แต่สมาชิกกลุ่มยอมรับว่าเป็นผู้นำด้วยความจริงใจ

รอบบิ้น (Robbin. 1996 : 413) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการใช้อิทธิพลของบุคคลต่อกลุ่ม เพื่อให้ปฏิบัติงานต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย

กรีนเบิร์กและบารอน (Greenberg & Baron. 1997 : 498) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้

สเซอร์เมอร์ทอร์ธัน (Schermerthorn. 2002 : 336) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการในการคลอบคลอใจ (Inspire) ให้บุคคลอื่นทำงานให้ประสบผลสำเร็จไปในทิศทางเดียวกัน

ยุกต์ (Yukl. 2002 : 2) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการโดยอาศัยอิทธิพลและการใช้อำนาจหน้าที่โดยบุคคล เหนือบุคคล เพื่อการชี้แนะหรือนำทาง เพื่อวางโครงสร้างงานหรือเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในกลุ่มหรือในองค์กร

โอเวนส์ (Owens. 2004 : 263) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลเหนือคนอื่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมาย ลดความขัดแย้งและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ตาม

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ลักษณะ กระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลของผู้นำต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยใช้กระบวนการติดต่อสื่อสารและความสามารถในการชักจูงให้คนในองค์กรทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

บทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำ

บทบาทของผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มและจูงใจคนไปยังเป้าหมายประการใดประการหนึ่ง นอกจากนี้ผู้นำยังต้องทำหน้าที่บริหารคน วัสดุ และภาวะสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร ด้วยเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ นักการศึกษาได้เสนอบทบาทหน้าที่ของผู้นำไว้ดังนี้

พรทิพย์ อัยยิมานันท์ (2547 : 68 ; อ้างถึงใน โชติ บศิริรัฐ. 2558 : 178) ภาวะผู้นำมีบทบาทที่แบ่งอย่างกว้าง ๆ ออกเป็น 4 ประการ ได้แก่

1. การกำหนดแนวทางหลัก (Pathfinding) ผู้นำควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวความคิดที่ชัดเจน บทบาทดังกล่าวจะช่วยให้ผู้นำสร้างผลงานแม่แบบ (Blueprint of action) ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการก่อนจะลงมือปฏิบัติตามแผน นอกจากนั้น ไม่เพียงแต่ต้องรู้ถึงวิธีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเท่านั้น แต่ผู้นำต้องได้รับการสนับสนุนและความมุ่งมั่นจากพนักงานในการบรรลุถึงเป้าหมายด้วย ผู้นำต้องมีความสามารถให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการสร้างพันธกิจ (Mission) วิสัยทัศน์ (Vision) และสื่อสารอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างและผลประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับจากความสำเร็จในอนาคต อีกทั้งยังสามารถทำให้พนักงานมีแรงจูงใจและรู้สึกตื่นเต้นกับทิศทางใหม่นี้ด้วย

2. การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Aligning) การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพหรือการทำให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน คือการลงมือสร้างแผนหลักที่กำหนดขึ้นในขั้นตอนที่หนึ่ง ทุกระดับชั้นขององค์กรควรมีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน ในฐานะผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน ขั้นตอนการทำงานและโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กรที่ได้วางไว้แล้ว

3. การมอบอำนาจ (Empowering) หากผู้นำมีการมอบอำนาจให้แก่พนักงานอย่างจริงจัง จะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มเกิดประสิทธิผลและเกิดผลลัพธ์ใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ ซึ่งมาจากการที่สมาชิกของกลุ่มหรือพนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นและศักยภาพของตนได้อย่างอิสระ โดยผู้นำต้องสร้างสภาวะที่จะกระตุ้นการสร้างเสริมและปลดปล่อยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ความสามารถและศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคน วิธีการนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้นในองค์กร

4. การสร้างตัวแบบ (Modeling) หัวใจของการเป็นผู้นำคือต้องสร้างความน่าเชื่อถือ เพราะไม่เพียงแต่รู้ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไรเท่านั้น แต่ผู้นำยังมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดีด้วย กล่าวคือ ต้องเข้าใจถึงความสำคัญของคุณลักษณะระหว่างคุณลักษณะ (Characteristics) กับความรู้

ความสามารถ (Competence) เพราะไม่ว่าบุคคลจะมีความสามารถเพียงใดก็ไม่สามารถจะเป็นผู้นำที่แท้จริงได้ หากปราศจากซึ่งคุณลักษณะที่เหมาะสม

เดวิส และโทมัส (Davis & Thomas. 1989 : 40) ได้เสนอบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. กระตุ้นให้ครูเกิดความตระหนักและเห็นด้วยในการพัฒนาโรงเรียนและมีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น
2. มีบทบาทสำคัญในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานโรงเรียน
3. สร้างสิ่งจูงใจให้ครูใช้กระบวนการให้รางวัลในการสนับสนุนงานด้านวิชาการ
4. กำกับติดตามดูแลความก้าวหน้าทางวิชาการ
5. ใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอย่างสร้างสรรค์
6. สร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย
7. ติดตามการปฏิบัติการสอนของครู
8. สังเกตการณ์สอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ

ลาร์เซน และ มาร์ควัวร์โลด์ (Larsen & Marcoulides. 1990 : 95) ได้เสนอบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. กำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน
2. สื่อสารให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องทราบถึงความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง
3. จัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครู
4. อำนวยแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ครูในการจัดการเรียนรู้
5. นิเทศผลการปฏิบัติงานของครู
6. ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
7. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

เชลล์ (Chell. 2001 : 9) ได้เสนอบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการจากมูลฐานการวิจัยในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ดังนี้

1. มีการนิเทศแลกเปลี่ยนผลการสอน
2. มีกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร
3. มีการจัดหลักสูตรที่พัฒนาความรู้และกิจกรรมนักเรียน
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
5. ส่งเสริมให้มีการทำงานวิจัย

6. พัฒนาบรรยากาศในโรงเรียน

7. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

กลิคแมน และโจวิต้า (Glickman & Jovita. 2001 : 11) ได้เสนอคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบย่อยคือ

- 1.1 ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผล
- 1.2 ความรู้เกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผล
- 1.3 ความรู้และความเชื่อเกี่ยวกับปรัชญาในการจัดการศึกษา
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทางการบริหาร
- 1.5 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการเปลี่ยนแปลง
- 1.6 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

2. ด้านภาระหน้าที่ (Knowledge) เป็นภาระหน้าที่ที่สัมพันธ์กับด้านความรู้ มีองค์ประกอบย่อย คือ

- 2.1 การนิเทศและประเมินผลการสอน
- 2.2 การพัฒนาบุคลากรและทีมงาน
- 2.3 การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้
- 2.4 การพัฒนากระบวนการกลุ่ม
- 2.5 การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยในชั้นเรียน
- 2.6 การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.7 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. ด้านทักษะ (Skills) เป็นการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะภาวะผู้นำที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership skills)
 - 3.1.1 ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 - 3.1.2 ทักษะการติดต่อสื่อสาร
 - 3.1.3 ทักษะการนิเทศ
 - 3.1.4 ทักษะการแนะแนวทางการตัดสินใจร่วมกันของกลุ่ม
- 3.2 ทักษะด้านเทคนิค (Technical skills)
 - 3.2.1 ทักษะการกำหนดเป้าหมายหรือการกำหนดวิสัยทัศน์

3.2.2 ทักษะการประเมินผลและการวางแผน

3.2.3 ทักษะการสังเกต

3.2.4 ทักษะการวิจัยและประเมินผล

มอร์แกน (Morgan. 2000 : 19) ได้ทำการศึกษายาทบาทของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา District Superintendent ในรัฐ Missouri โดยศึกษาใน 4 บทบาท ดังนี้

1. การจัดเตรียมวิสัยทัศน์ในด้านการสอน โดยวางแผนการสอนและการร่วมมือกันในการพัฒนาเป้าหมาย

2. การประเมินผลและตรวจสอบการสอน

3. การพัฒนาผู้นำทางวิชาการในเขตพื้นที่

4. การสื่อสารความคาดหวังในด้านการเรียนการสอนต่อเพื่อนร่วมงานและชุมชน

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาท้องถิ่นและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ผู้อำนวยการและเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทในด้านวิสัยทัศน์ทางการสอน การประเมินผลและการตรวจสอบการสอนสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาและในด้านการสื่อสารต่อเพื่อนร่วมงานผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ มีบทบาทด้านนี้สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาและในบทบาทอื่นจะมีความเป็นสอดคล้องกันในระดับสูงทุกด้าน

สรุปได้ว่าบทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำควรมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้ บทบาทหน้าที่ในการวางแผนการปฏิบัติงาน ผู้นำควรเป็นผู้มีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างดียิ่ง เพื่อให้การวางแผนการปฏิบัติงานในองค์กรเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน อันจะนำไปสู่การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เกิดความพึงพอใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร บทบาทหน้าที่ในการจัดบุคลากรหรือทีมงาน ผู้นำควรเป็นผู้มีความสามารถในการวางตัวบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ บทบาทหน้าที่ในการจัดการในองค์กร ได้แก่ การจัดวางโครงสร้างของฝ่ายงานต่าง ๆ ในองค์กร การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากร สามารถบริหารจัดการองค์กรโดยภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instruction leadership) เป็นเงื่อนไขหนึ่งของปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่มีความคาดหวังสูงเกี่ยวกับผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้
 นาดยา ปีลันธนานนท์ (2550 : 286) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการจัดการ หรือเป็นผู้นำทางการศึกษาและนำพาทำหรือบางส่วนขององค์การ ให้เดินไปข้างหน้า ด้วยการจัดทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุต่าง ๆ รวมทั้งสติปัญญา ระดมเข้ามาใช้ในการทำงาน

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550 : 15) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับรู้ว่าอะไรคือความสำคัญ ให้ภาพความเป็นจริงขององค์กรแก่ผู้อื่น ช่วยให้เห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนภายใต้ภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงรวดเร็วของโลก

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 28) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เกิดการรวมพลัง ประสานสัมพันธ์เพื่อวิชาชีพและงานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553 : 24) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่าหมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้แนะหรือโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจ เกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์ เพื่องานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ประกอบด้วยพฤติกรรม 7 ด้าน คือ

1. การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์
2. การนิเทศติดตามการนำหลักสูตรไปใช้
3. การสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน
4. การสร้างเทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลาย

5. การสนับสนุนวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
6. การสร้างและศักยภาพการเป็นผู้นำของบุคลากร
7. การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553 : 47) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ผู้นำทางวิชาการสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของชาติและหลักการจัดการเรียนรู้
3. สามารถบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. สามารถจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
6. ให้ความสำคัญและสามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา
7. สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
8. สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุ่มเทความรู้ ความสามารถ

ในการปฏิบัติงานจนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

9. สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แมคอีแวน (McEwan. 2001 : 7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การสร้างบรรยากาศ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการโรงเรียน ซึ่งสามารถทำงานร่วมกัน ในอันที่จะทำให้งานด้านการศึกษาประสบผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการ หลักสูตร การเรียนการสอน มีการส่งเสริมบุคลากร สนับสนุนการเจริญเติบโตทางการเรียนของนักเรียน และต้องสามารถทำวิสัยทัศน์ให้เป็นความจริงได้ สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำ นำพาทำ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการ

การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการจะกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้นำ ลักษณะผู้นำที่ประสบผลสำเร็จและอีกอย่างหนึ่งนั้นนักวิชาการมักจะกล่าวถึงก็คือความสำคัญของภาวะผู้นำ เพราะจะทำให้ผู้นำได้ตระหนักถึงภาวะผู้นำ อันจะส่งผลไปสู่ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ขององค์กร

รุ่งนภา นุตราวังศ์ (2552 : 57) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทความต้องการของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องระบบตรวจสอบและประกันคุณภาพเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุงการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ต่อไป

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553 : 188 - 190) ได้สรุปถึงลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำหรือโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการร่วมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่องานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการส่งเสริมและการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ประกอบด้วยพฤติกรรม 7 ด้านดังนี้ 1) การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์ 2) การนิเทศและติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ 3) การสร้างความมั่นใจในเกณฑ์การประเมินผล 4) การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลายในการพัฒนา 5) การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน 6) การสร้างและศักยภาพการเป็นผู้นำของบุคลากร และ 7) การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

ธีระ รุญเจริญ (2550 ข : 153) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของไทย ด้านภาวะผู้นำในการสอนดังนี้

1. ส่งเสริมสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน โดยการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนร่วมกับคณาจารย์ให้มีจุดเน้นอยู่ที่การปรับปรุงการสอน โดยนำเอาวิธีการสอนที่ดีที่สุดมาใช้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ร่วมกับคณาจารย์และนำโปรแกรมการสอนแบบบูรณาการพัฒนากิจกรรมร่วมหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยมีพื้นฐานจากความต้องการของนักเรียน แนวโน้มปัจจุบันและนโยบายสาธารณสุข
3. ประยุกต์ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติและผลการวิจัยไปใช้เพื่อส่งเสริมโปรแกรมการสอนนักเรียนอย่างมีคุณภาพ
4. ร่วมกับคณาจารย์การบริการนักเรียนและวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนด้านสังคม วัฒนธรรมและการพัฒนา

5. ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน โดยใช้ยุทธวิธีและเทคนิคอย่างหลากหลาย และนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงโปรแกรมการสอน

6. ส่งเสริมบูรณาการเทคโนโลยีเข้าในกระบวนการสอนเพื่อยกระดับการเรียนรู้

7. เป็นตัวแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการจัดทำแผนพัฒนาตนเองและนำแผนมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

8. ชี้แจงความต้องการในการฝึกอบรมของคณาจารย์และจัดให้มีการพัฒนาวิชาชีพและยกระดับความเชี่ยวชาญของครูอาจารย์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555 : 45) ได้สรุปลักษณะความเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน
2. การสื่อสารเป้าประสงค์ของโรงเรียน
3. การนิเทศและการประเมินผลการเรียนการสอน
4. การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร
5. การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
6. การควบคุมการใช้ตารางสอน
7. การตรวจสอบภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน
8. การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู
9. การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู
10. การพัฒนาและสร้างมาตรฐานวิชาชีพครู
11. การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้

เบนเนทท์ (Bennett, 2003 : 180) ได้กล่าวถึงลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ดีต้องมีพฤติกรรม ดังนี้

1. มีการศึกษาและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี
2. มีประสบการณ์ในการสอน
3. เป็นคนที่คบง่ายและหนักแน่น
4. รู้จักการดูแลอาคารสถานที่ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและจัดสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับ

นักเรียน

5. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา
6. สร้างความมั่นใจให้นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนมีความมั่นใจในสถานศึกษา
7. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน

8. ดูแลนักเรียนอย่างเสมอภาค
9. ติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิดในชุมชน

ครอฟอร์ดและคาร์ทไรท์ (Craford & Cartwright. 2003 : 180) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่ดี มีดังนี้

1. มีการศึกษาและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี
2. มีประสบการณ์ในการสอน
3. เป็นคนที่คบง่ายและหนักแน่น
4. รู้วิธีการดูแลอาคารสถานที่ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและจัดสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน

5. รับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา
6. ทำให้นักเรียน ผู้ปกครองชุมชนรู้สึกมั่นใจในสถานศึกษา
7. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน
8. ดูแลนักเรียนอย่างเสมอภาค
9. ติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิดกับชุมชนในการบริหารทั่วไป
10. สร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนความรู้ภายในสถานศึกษา
11. สร้างความสัมพันธ์และความเป็นประชาคมเดียวกันในสถานศึกษา
12. ทบทวนและปรับปรุงวัฒนธรรมเพื่อสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของบุคลากร สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ มีการวางแผน ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์

บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

งานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา และงานบริหารการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมาย คือจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ชุมชนและสังคมต้องการ ดังนั้นบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญ ดังที่นักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

กันนิงแฮม และ คอร์เตียโร (Gunningham & Cordeiro. 2000 : 15) ได้กล่าวถึงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือผู้จัดการโรงเรียน

ว่า บทบาทของผู้บริหาร คือผู้นำทางวิชาการหรือผู้จัดการโรงเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการ จะเน้นไปที่การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การพัฒนาคณะครู การนิเทศการสอน การประเมิน โปรแกรม ครูนักเรียนและการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และยังได้กล่าวถึงแนวโน้มของงานวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับแรก ไม่ทิ้งงานการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเองและยังได้กล่าวถึง การกระทำที่บ่งบอกถึงความมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ว่า สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต้องเน้นที่การสอนและการเรียนมากกว่าการประยุกต์ เทคนิคการเรียนรู้และความชำนาญ ผู้บริหารเลือกใช้เวลาอย่างไร อะไรที่ผู้บริหารกระทำอย่างมีความหมายและอะไรคือความเชื่อของผู้บริหารในค่านิยม แผนงานที่วางไว้ (Intentions) และความเข้าใจเกี่ยวกับการสอน การเรียนและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ข้อเท็จจริงที่ผู้บริหารให้ความสนใจในบางอย่างที่โรงเรียนละเลย นอกจากนี้พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร คือ พันธกิจเบื้องต้นของโรงเรียน คือการเรียนการสอนและการประกาศใช้พันธกิจกับนักเรียน ครู ผู้ปกครองและคนอื่น การสร้างความคาดหวังที่สูงต่อการเรียนการสอนและสอดคล้องกับแบบแผนการปฏิบัติงานประจำของนักเรียน ครูและคณะครู ด้วยความหมายสำคัญ

มอร์แกน (Morgan, 2000 : 19) ได้ทำการศึกษาถึงบทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา District Superintendent ในรัฐ Missouri โดยศึกษาใน 4 บทบาท ดังนี้ 1) การจัดเตรียมวิสัยทัศน์ด้านการสอน โดยการวางแผนการสอนและการร่วมมือกันในการเป้าหมาย 2) การประเมินผลและตรวจสอบการสอน 3) การเป็นผู้นำทางวิชาการในเขตพื้นที่ และ 4) การสื่อสารความคาดหวังในด้านการเรียนการสอนต่อเพื่อนร่วมงานและชุมชนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่นและคณะกรรมการสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการสถานศึกษาเห็นว่า ผู้อำนวยการและเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทในการสร้างวิสัยทัศน์ในการสอน การประเมินผลและตรวจสอบการสอนสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาและในด้านการสื่อสารต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ผู้อำนวยการเขตพื้นที่มีบทบาทด้านนี้สูงกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาและในบทบาทหน้าที่อื่นจะมีความเห็นสอดคล้องกัน ในระดับสูงทุกด้าน

แมคอีแวน (McEwan, 1998 : 13) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมตามบทบาท บันได 7 ชั้น ในการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล คือ

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล
2. เป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน
3. สร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

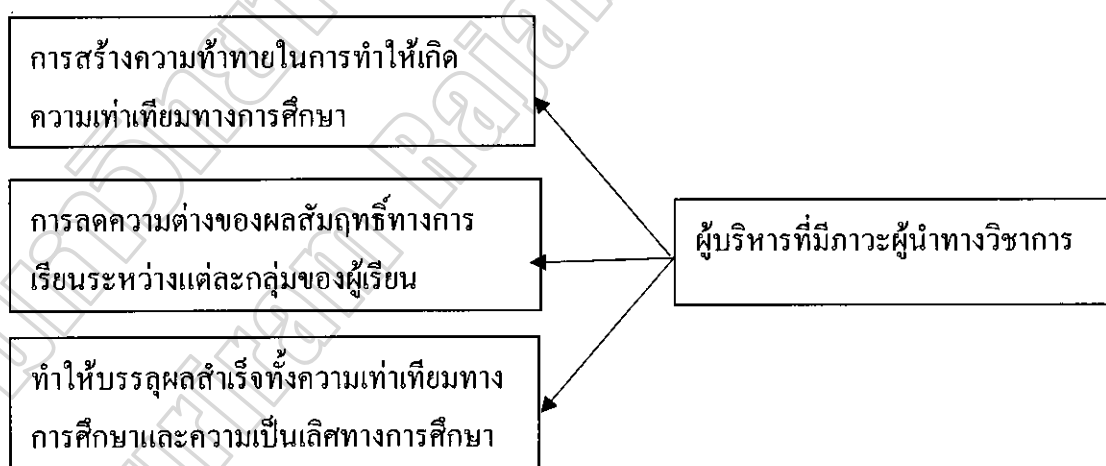
4. สื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน
5. ตั้งความหวังสูงต่อบุคลากรและตนเอง
6. พัฒนาคณาจารย์ให้เป็นผู้นำ
7. และคงไว้ซึ่งเจตคติในทางบวกกับนักเรียน บุคลากรและผู้ปกครอง

ดุก (Duke. 2010 : 11 - 13 ; อ้างถึงใน ไชยา ภาวะบุตร. 2555 : 72) ได้กล่าวถึง บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการลดความห่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละกลุ่มมีดังนี้

1. เพิ่มความตระหนักในช่วงของความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์
2. เพิ่มค่าความคาดหวังและกำหนดเป้าหมาย
3. นิยามและตรวจสอบนโยบาย โปรแกรมและการปฏิบัติ
4. แผนกลยุทธ์ซึ่งเน้นที่ผลการวิจัย คำสั่งและการสอน
5. การจัดสรรทรัพยากรพิเศษให้กับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมาก

ที่สุด

6. ติดตาม ประเมินผลตลอดเวลาและปรับให้สอดคล้องกับนโยบาย โปรแกรมและการปฏิบัติ ดังภาพประกอบ 2.1

ภาพประกอบ 2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ที่มา : ดุก (Duke. 2010 : 12 ; อ้างถึงใน ไชยา ภาวะบุตร. 2555 : 72)

แจซซาร์ และ อัลกอซซิน (Jazzar & Algozzine, 2007 : 25) กล่าวถึงหลักสูตร ที่เกี่ยวกับมาตรฐานของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นผู้นำทางวิชาการ (Education leader) ซึ่งจะต้อง มีพฤติกรรมที่ให้การสนับสนุนความสำเร็จของนักเรียนทุกคน ดังนี้ คือ

1. อำนวยความสะดวกในเรื่องของการพัฒนา การเชื่อมต่อ การสนับสนุนและการให้ บริหารวิสัยทัศน์ด้านการเรียนรู้แก่ชุมชน
2. การสนับสนุนด้านการศึกษา การรักษาไว้ (Sustaining) ซึ่งวัฒนธรรมของ สถานศึกษาและหลักสูตรการสอน มีส่วนช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียนและความก้าวหน้า ด้านวิชาชีพของครู
3. บริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในด้านความปลอดภัย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้
4. ให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน
5. ยึดหลักคุณธรรม ยุติธรรมและการแสดงออกทางจริยธรรม
6. มีความเข้าใจสภาพการเมืองการปกครอง ด้านสังคมและสภาพทางวัฒนธรรม

เชลล์ (Chell, 2001 : 3) กล่าวถึงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารว่า การจัดการภายในโรงเรียนและภาวะผู้นำเป็นภาระงานซึ่งไม่สามารถทำให้สำเร็จได้โดยบุคคล ใดบุคคลหนึ่ง การจัดการโรงเรียนที่ดีควรเป็นการกระจายอำนาจให้ครูในการตัดสินใจ ด้านการเรียนการสอน ภาวะผู้นำ คือความพยายามที่จะค้นหาและกระจายอำนาจให้กับครู ผู้ซึ่งสามารถสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิผลในโรงเรียน

เซย์ฟาร์ท (Seyfarth, 1999 : 165 - 273) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ไว้ 5 ด้าน คือ

1. มุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร
2. การประเมินผลนักเรียน
3. การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. การประเมินผลการสอนของครู
5. การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู

สรุปได้ว่าบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรม ของภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นลักษณะของผู้บริหารที่มีความสำคัญและจำเป็น ต้องเป็นบุคคลที่มี ความรู้ความสามารถ มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก มีวิสัยทัศน์ในการชักนำองค์กรให้ไป

สู่เป้าหมาย มีการนิเทศ กำกับติดตาม ตรวจสอบ ชักจูง สร้างแรงจูงใจในการทำงาน ให้การสนับสนุนในการตนเองและวิชาชีพ ส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ผู้นำมีสัมพันธภาพกับมวลชนได้อย่างองอาจและทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับเลือกให้มาดำรงตำแหน่งซึ่งจะเป็นผลให้แสดงบทบาทและหน้าที่ได้อย่างชอบธรรมและมีประสิทธิภาพ นักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

สภาการศึกษาของรัฐแมริแลนด์ (Maryland State Board of Education. 2005 : 1 - 13) ได้เสนอลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็น 8 องค์ประกอบ ตามกรอบแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของ สภาการศึกษาของรัฐแมริแลนด์ มีรายละเอียดดังนี้

1. อำนาจความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้มีคุณค่าท้าทายและเหมาะสมกับโรงเรียน สังคมและความต้องการของผู้เรียน มีการดำเนินการให้ทีมงานและผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน จัดกิจกรรมในสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมทบทวนวิสัยทัศน์เป็นระยะ ๆ และจัดหาทรัพยากรสนับสนุนการนำวิสัยทัศน์ไปใช้

2. เข้าร่วมอย่างกลมเกลียวกันในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสร้างการยอมรับนับถือ ทำงานเป็นทีมและรับผิดชอบในข้อตกลงที่ให้ไว้กับผู้เรียนและผู้ปกครอง มีความคาดหวังสูงเพื่อให้ผู้เรียนและครูได้มีการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มุ่งความมีประสิทธิภาพของทีมงาน กำหนดประสิทธิผลของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ อย่างมีอาชีพด้วยแผนปฏิรูปโรงเรียน การมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียน โดยการรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนและเปิดโอกาสในการเป็นผู้นำและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครู

3. ติดตามดูแลความร่วมมือด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการมีส่วนร่วมในการสนทนากับครูเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางและหรือหลักสูตรท้องถิ่น สนับสนุนให้มีการบูรณาการการวิจัยวิธีการจัดการเรียนการสอนกับการสอนในชั้นเรียนประจำวัน มอบหมายงานให้แก่ครูอย่างเหมาะสม มีเป้าหมายและมีการประสานสัมพันธ์กัน ยกย่องชมเชยผลงานของครูที่แสดงถึงการเรียนรู้ใหม่ ใช้การประเมินผลเป็นการวัดความรอบรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

4. การจัดการเรียนการสอนโดยการสังเกตและประเมินผลของครู ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสร้างข้อตกลงร่วมกันกับบุคลากรในการผู้เรียนด้วยการอ่าน การเขียน

การริเริ่มและการเรียนรู้ ใช้ข้อมูลผู้เรียนและข้อมูลที่รวบรวมไว้จากกระบวนการสังเกตในการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งข้อมูลที่เป็นทางการ ระหว่างการประชุมตรวจการเช่นเดียวกับข้อมูลที่ไม่เป็นทางการจากการเยี่ยมชมการประชุม และการสนทนากับครูในเรื่องของการเรียนการสอนในชั้นเรียน กำหนดเกณฑ์และการประเมิน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูอยู่ที่ความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีชื่อเสียง และขีดความสามารถความเป็นผู้นำโรงเรียน

5. สร้างความมั่นใจในกฎเกณฑ์การประเมินผลผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสร้างความมั่นใจในการประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อความร่วมมือให้การประเมินระหว่างเรียนเป็นการประเมินความสำเร็จของผู้เรียนและเป็นหลักฐานสำคัญในการปรับปรุงการเรียนการสอน ใช้ประเมินผลสรุปเป็นหลักฐานในการวัดผลสัมฤทธิ์และใช้การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน

6. ใช้เทคโนโลยีและข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียน ครูและผู้บริหารใช้เทคโนโลยี การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เว็บไซต์เพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ ทบทวน สรุปข้อมูล โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ร่วมมือกันวิเคราะห์สาเหตุในการทำให้ผู้เรียนบรรลุความสำเร็จเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจพัฒนาการเรียนการสอนและคณะครูวิเคราะห์ผลงานของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

7. มุ่งเน้นและสนับสนุนการวิชาชีพครูโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวิชาชีพของบุคลากรด้วยการมุ่งเน้นผลลัพธ์ของการวิชาชีพ คือหลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมินมีความสัมพันธ์เชื่อมต่อกับเป้าหมายของการปฏิรูปสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนความร่วมมือและสะท้อนปัญหาในระหว่าง การปฏิบัติงานประจำวัน มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างหลากหลายเหมาะสมกับความก้าวหน้าทางอาชีพ ความต้องการของทีมงานและความสำเร็จของผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานการพัฒนาวิชาชีพ

8. การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมรับผิดชอบต่อความสำเร็จของผู้เรียน และสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสียด้วยการให้การต้อนรับ ผู้ปกครอง ผู้มีอุปการะคุณและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามาในโรงเรียน กระตุ้นให้เป็นสมาชิกร่วมปฏิบัติการปฏิรูปโรงเรียนและชุมชนผู้เกี่ยวข้อง และโรงเรียนเครือข่ายมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของโรงเรียน

เว็บบอร์ (Weber, 2002 : 2) ได้กล่าวถึงลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถจำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ

1. การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน (Defining school mission)
2. การส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน (Promoting positive learning climate)
3. การสังเกตและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู (Observing and giving feedback to teacher)
4. การจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน (Managing curriculum and instruction)
5. การประเมินโปรแกรมการสอน (Assessing the instruction program)

ฮาลลิงเจอร์และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985 : 217 - 247) ได้กำหนดองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 องค์ประกอบใหญ่ คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน เป็นการกำหนดขอบเขตของงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการและสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งจำแนกเป็น 2 องค์ประกอบคือ

- 1.1 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนต้องมีความชัดเจน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้ทีมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายสูงสุด เป็นเป้าหมายในด้านการปฏิบัติงาน จะต้องแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ นอกจากเป้าหมายของโรงเรียนจะต้องมีลักษณะง่ายต่อครู ในการทำจะนำเสนอได้ตรงตามจุดประสงค์ในห้องเรียน

- 1.2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน การสื่อสารที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนทราบ ทั้งในรูปแบบที่เป็นแบบทางการ เช่น การประชุมชี้แจง คณะครู ในหนังสือคู่มือของนักเรียน ฯลฯ โดยในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับครู เป็นต้น

2. การจัดการเรียนการสอน กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนของครู การเรียนของนักเรียนและการประสานงาน การจัดการเรียนการสอน ซึ่งจำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

2.1 การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน การทำงานร่วมกับครูในด้านหลักสูตร และการสอน การถ่ายทอดเป้าหมายของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนซึ่งรวมถึง การประสานเป้าหมายของโรงเรียนกับจุดประสงค์ของการเรียนในห้องเรียน ให้การสนับสนุน การสอน ควบคุมการสอนในห้องเรียนโดยการเยี่ยมห้องเรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับกับครู ทางด้านการนิเทศและการประเมินผลให้เป็นรูปธรรม

2.2 การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร พฤติกรรมการประสานงานกับครูในด้าน การนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร โรงเรียนที่สัมพันธ์กับเนื้อหา ที่สอนในห้องเรียนและคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยตรง

2.3 การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน บทบาทของผู้บริหารที่ใช้ผลจาก คะแนนการทดสอบใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมิน การสอนและการวัดผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน

3. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

3.1 การควบคุมการใช้เวลาในการสอน เวลาที่ใช้ในการสอนของครูในห้องเรียน มักสูญเสียไปกับการแนะนำกฎเกณฑ์ในการเรียนกับเด็กที่เรียนช้า รวมทั้งคำร้องต่าง ๆ จากฝ่าย สำนักงานโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องหาทางควบคุมกิจกรรมเหล่านั้นให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยผลักดันให้เป็นนโยบายของโรงเรียน ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในการนำนโยบายนี้ไปใช้ โดยการกำจัดสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้การสอนในห้องเรียนหยุดชะงักลงได้ ก็สามารถเพิ่มเวลา ในการเรียนอย่างมีศักยภาพและนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.2 การเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นการช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บริหารกับนักเรียนและกับครู ซึ่งปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการแบบนี้ ผู้บริหารจะต้องได้รับ ข้อมูลมากมายในด้านความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสสื่อสารเป้าหมายระดับ ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้กับครูและนักเรียนทราบ

3.3 การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูเป็นการสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและการให้การยอมรับการทำงานของครูนับเป็นบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่ง ของผู้บริหารที่จะทำให้โครงสร้างของการทำงานดีขึ้น รางวัลที่ผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจ ในการทำงานให้กับครู อาจารย์ อาจไม่ใช่เงินเพียงอย่างเดียว หากแต่อาจเป็นคำชมเชยทั้งโดย ส่วนตัวหรือการยอมรับ โดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณและการให้รางวัลอย่างเป็นทางการ เป็นต้น

3.4 การส่งเสริมให้มีการวิชาชีพ ผู้บริหารควรให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนาวิชาชีพ โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมคณะครูประจำการและรวมทั้งการช่วยครูได้เรียนรู้ถึงการผสมผสานต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาบุคลากรและช่วยให้ครูนำไปใช้ในห้องเรียนได้

3.5 การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ มาตรฐานวิชาการที่สูงและชัดเจนจะเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงสำหรับการเรียนการสอนของนักเรียนและมาตรฐานที่สูงขึ้นนั้นจะแสดงจากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นของโรงเรียนในโอกาสต่อไป

3.6 การจัดให้มีการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการให้รางวัลและการยอมรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูงขึ้นและเมื่อนักเรียนมีการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารต้องให้โอกาสนักเรียน การที่จะเป็นที่ยอมรับของห้องเรียนในโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานระหว่างห้องเรียนในโรงเรียนด้านการให้รางวัล เพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้บริหารสนับสนุนอย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาวิสัยทัศน์ การกำหนดเป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน การนิเทศการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในขอบข่ายของสำนักงานติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อองค์กร หรือหน่วยงานให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องนำผู้ได้บังคับบัญชาให้มุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

สำนักติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 3 - 4) ระบุว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน การบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนจะมีโอกาสตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษารับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง ปัจจัยความสำเร็จของงานวิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้เข้าใจ และมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรเป็นภารกิจที่สำคัญและกว้างขวาง เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบระเบียบ องค์ประกอบในการดำเนินการหลักสูตรประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงานจัดทำหลักสูตร ศึกษาวิเคราะห์สภาพของสังคมในปัจจุบัน พร้อมทั้งวิเคราะห์หลักสูตรเดิมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกับข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงแก้ไข แล้วกำหนดจุดประสงค์ใหม่ องค์ประกอบในแต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์กันและเท่าเทียมกัน จะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ การบริหารหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการประสานงานกับครูในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนในห้องเรียนและคะแนนการทดสอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่สร้างความเข้าใจกับครูในโรงเรียนในด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล โดยครูสามารถทำการสอนได้ผลตามความมุ่งหมายและเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้มากที่สุด

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2550 : 20) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เครื่องมือสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคน ชุมชน สังคม เป็นการถ่ายทอดความรู้ การฝึกฝน อบรม สืบสานวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ที่ตั้งงามและเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับครอบครัว ชุมชนและโลก การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการทรัพยากรมาทำนวยในการพัฒนาประเทศ

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2550 : 5 - 6) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารเป็นรูปเล่ม ที่จัดเตรียมไว้เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับการศึกษาและเบื้องหลังของการจัดทำ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ประสบการณ์และคาดหวังที่จะต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในระดับใดระดับหนึ่งมาวางแผนจัดประสบการณ์โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและครอบคลุมทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะฉะนั้นหลักสูตรจึงมีความหมายครอบคลุมทุกลักษณะ กล่าวคือ

1. หลักสูตร คือ จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ
2. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาหรือรายวิชาที่โรงเรียนกำหนดไว้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนในระดับใดระดับหนึ่ง
3. หลักสูตร คือ แผนงานหรือโครงการที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ เป็นเอกสารและหลักฐานสำคัญหรือเป็นกฎหมายทางการศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องต้องนำไปปฏิบัติ

4. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่สถานศึกษาจัดให้เพื่อผู้เรียนทุกคน ตามศักยภาพและโอกาสการเรียนรู้ของแต่ละคน

5. หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามที่ คาดหวัง

6. หลักสูตร คือ สิ่งที่เกิดการเรียนรู้โดยที่ครูหรือสถานศึกษาไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร ไม่ได้ตั้งใจแต่เกิดจากบรรยากาศการอยู่ร่วมกันและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม ค่านิยม เจตคติ ทั้งในตัวผู้เรียนและครูผู้สอน

สุทฤษฎี ศรีไสย์ (2551 : 58) กล่าวว่า หลักสูตรในแนวแคบ หมายถึง มวลประสบการณ์ ที่สถานศึกษาได้จัดไว้ให้กับผู้เรียน เพื่อบรรลุผลตามเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษา กำหนดไว้ ส่วนหลักสูตรในแนวกว้าง หมายถึง แผนหรือแนวทางที่ใช้สำหรับจัดการศึกษา จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม หรือมวลประสบการณ์ที่มีอยู่ในโปรแกรมการศึกษา ทั้งนี้เพื่อผู้เรียน มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามที่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 43) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งกิจกรรม ทางวิชาการและกิจกรรมอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นหลักใน การจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้บรรลุไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ แต่ละประเภท

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนทั้งใน ห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ประสบการณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551 : 58) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความพยายาม จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และตนเองตามที่พึงประสงค์ของสังคม การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นด้วยความจำเป็นดังนี้

1. ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ซึ่งในปัจจุบันสืบเนื่องจาก ภาวะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย และเทคโนโลยี ที่สามารถนำมาใช้เพื่อสื่อทางการศึกษามีมากขึ้น จึงทำให้ผู้สอนจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตร อยู่เสมอ

2. ประชากรการศึกษาที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทำให้การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปด้วย เช่น จากการยึดครูเป็นศูนย์กลาง ต้องเปลี่ยนเป็นยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้ อาศัยประสบการณ์ตรง ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ

ทดลอง ฝึกงานและเน้นกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ให้เรียนรู้
อย่างหลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน ดังนั้นการหลักสูตรยังมีความจำเป็นเพิ่มขึ้น

3. ความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมาย
กับตนเองมากขึ้น การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อความอยู่รอดและความสงบสุขของชีวิต
การจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เป็นความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงสภาพของสังคม
และวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้เรียนในชุมชน เพื่อเขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้
โดยไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม รู้จักรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม การจัด
หลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ จึงจำเป็นต้องมีการหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

5. การพัฒนากระบวนการและรูปแบบทางการศึกษา ทำให้การจัดเนื้อหา วิธีสอนรวมทั้ง
การวัดผลและประเมินผลต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย เช่น การจัดการศึกษาทางไกล การศึกษา
ด้วยตนเอง การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การศึกษาด้วย
กระบวนการแก้ปัญหา เป็นต้น การปรับปรุงเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของหลักสูตร การกำหนด
วิธีการเรียนการสอนและวัดผลประเมินผลย่อมต้องการหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2551 : 235) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง
การกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินผลและการจัดทำ
หลักสูตรให้องค์ประกอบเหล่านั้นมีความสอดคล้องสมดุลได้สัดส่วนกันอย่างพอดี แต่ทั้งนี้ต้อง
คำนึงถึงสภาพสังคม ปรัชญาการศึกษาของชาติในปัจจุบัน วิทยาการและความรู้ด้านจิตวิทยาด้วย
แต่เมื่อถึงระยะเวลาผ่านไป สภาพของสังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน หลักสูตร
ก็จำเป็นจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นด้วย

ฉันท ชาติทอง (2553 : 27) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับแต่ง
เสริมเติมต่อ หรือการดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ
ของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

ไชยา ภาวะบุตร (2555 : 192) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุง
เปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและท้องถิ่น เกิดผลดี
แก่ผู้เรียนและผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุดและมีการประเมินผลหลักสูตร

ก๊อด (Good. 1973 : 157 - 158) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ
การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการหลักสูตรอย่างหนึ่ง
เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัตถุประสงค์ วิธีสอน

รวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่าเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการเปิดโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

เทย์เลอร์ (Tyler. 1969 : 3) กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการสอน ซึ่งก็คือ หลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร (Tyler rationale) ว่าในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนต้องตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Education purposes) อะไรบ้างที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ 2) ประสบการณ์ทางการศึกษา (Education Experiences) อะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องจัดให้เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย 3) จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ และ 4) ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะทราบได้ว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรอยู่ก่อน ซึ่งเป็นการจัดทำโดยปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาวิชา รวมถึงการปรับปรุงตำรา เอกสารต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลประเมินผล มีจุดมุ่งหมายตามเนื้อหาวิชาหรือรายวิชาที่โรงเรียนกำหนดให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามศักยภาพโดยมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) ได้สรุปถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดย
 - 1.1 จัดให้มีการวิจัยและหลักสูตรขึ้นเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น
 - 1.2 จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจและสติปัญญา สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
 - 1.3 จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.4 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงขึ้นและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ ศาสนา คณิตศาสตร์ นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา
 - 1.5 เพิ่มเติมสาระของรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก

2. สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้และการสอนและอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษา

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา

4. นิเทศ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและรายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับทราบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 9 - 10) ได้สรุปขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และกรอบสาระการเรียนรู้ที่โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาคตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น
3. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพของสถานศึกษา เพื่อร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษา
4. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ และกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติงานตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
 - 7.1 การจัดสาระการเรียนรู้
 - 7.2 การกำหนดค่าน้ำหนักและเวลาเรียน
 - 7.3 การกำหนดรหัสวิชา
 - 7.4 การกำหนดระดับผลการเรียน
8. การบูรณาการภายในและระหว่างการเรียนรู้ / การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะ สาระการเรียนรู้ การบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียน
9. ประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 178) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดความมุ่งหมายจะต้องชัดเจนว่าต้องให้ผู้เรียนระดับนั้น ๆ มีคุณสมบัติอย่างไร เมื่อกำหนดความมุ่งหมายแล้วจะได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนรู้ต่อไป

2. การวางแผนกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร และการเลือกเนื้อหาวิชาในหลักสูตรจะต้องกำหนดโครงสร้างอะไรบ้าง เช่น จะต้องใช้เวลาศึกษานานเท่าไร จะต้องเรียนทั้งหมดกี่หน่วยกิตหรือหน่วยการเรียนจึงจะจบหลักสูตรได้ จะต้องเข้าเรียนกี่คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน มีการวัดและประเมินผลอย่างไร ระบบการให้คะแนนเป็นอย่างไร มีวิชาใดบ้างที่จะต้องเรียนบังคับเท่าไรและเลือกเท่าไร และวิชาเหล่านั้นประกอบด้วยเนื้อหาอะไรมีประสบการณ์อะไรบ้าง

3. การทดลองใช้หลักสูตร หรือกระบวนการเรียนการสอนหรือวิธีการและการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องจัดหาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน การใช้อุปกรณ์ การวัดผลและประเมินผลและการจัดกิจกรรมเสริมทางวิชาการ ตลอดจนการสอนซ่อมเสริมให้การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินคุณค่าของหลักสูตรว่ามีคุณภาพเป็นอย่างไร เป็นกระบวนการที่ใช้พิจารณาว่า ความมุ่งหมายเป็นอย่างไร เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ตรงกับความมุ่งหมายหรือไม่ การเรียนการสอนมีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง และมีการประเมินผลอย่างไร

แนวคิดของทาบาในการพัฒนาหลักสูตรใช้วิธีแบบรากหญ้า มีความเชื่อว่าหลักสูตรควรได้รับการออกแบบโดยครูผู้สอนมากกว่าจากองค์กรที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไป ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ ทาบา (Taba. 1962 : 456 - 459)

1. วิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of needs) ใช้วิธีสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนและสังคม
2. กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of objectives) ด้วยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายและต้องเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและต้องคำนึงถึงการของผู้เรียนด้วย
4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of content) เนื้อหาสาระที่รวบรวมต้องคำนึงถึงความยากง่ายและความต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของผู้เรียน

5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of learning experiences)

การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา

6. การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of learning experiences)

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ

7. กำหนดวิธีวัดและประเมินผล (Determination of what to evaluate and the means of doing it)

มีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่และกำหนดวิธีประเมินรวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินด้วย

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอนการพัฒนาโดยจะต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง ศึกษาสภาพท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา วางแผนกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร

ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมโดยวิธีต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เกิดการพัฒนาตนและสังคม คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป

ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้บริหาร โรงเรียนต้องดำเนินการ ส่งเสริม แนะนำให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรต้องการ เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนในการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดให้เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550 : 7) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child - centered approach) หมายถึง แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดเน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอนหลากหลายแหล่งความรู้สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลายคือ พหุปัญญา รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28) สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการเรียนรู้จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ทิสนา แจมมณี (2553 : 120 - 148) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่แท้จริง การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ดี ควรเป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ เพราะการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกันและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางกาย (Active participation : physical) คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ร่างกายและประสาทการรับรู้ตื่นตัวพร้อมที่จะรับรู้และเรียนได้ดี

2. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสติปัญญา (Active participation intellectual) คือการให้ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางสติปัญญาหรือสมอง ได้คิด ได้กระทำโดยใช้ความคิดเป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้

3. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางอารมณ์ (Active participation : emotional) คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางอารมณ์หรือความรู้สึก เกิดความรู้สึกต่าง ๆ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีในเรื่องที่เรียนรู้ อารมณ์และความรู้สึกของบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตนเองและต่อการปฏิบัติมากขึ้น

4. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสังคม (Active participation : social) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวของสังคมหรือมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกันจะช่วยขยายขอบเขตของการเรียนรู้ของบุคคลให้กว้างขวางขึ้นและการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการที่สนุก มีชีวิตชีวามากขึ้นหากผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2555 : 518) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered learning หรือ Child-centered learning) หมายถึง วิธีการซึ่งช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียน รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อันก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการเรียนรู้นี้จะช่วยเพิ่ม บทบาทของผู้เรียนภายในห้องเรียน และลดบทบาทการบรรยายหน้าห้องเรียนลง ซึ่งผู้สอนจะปรับ บทบาทจากการบรรยายเป็นหลักเป็นการเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยจะต้องเตรียมสภาพ ห้องเรียนและวิธีการสอนที่เอื้อต่อแนวคิดนี้ ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้มีพัฒนาการของผู้เรียนสูง ที่สุด

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2555 : 270) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมมากที่สุด ด้วยความมุ่งมั่นที่จะทำ ให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด สร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วม ร่วมกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน เพื่อพัฒนากาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ในบริบทที่มีอยู่ และเกิดขึ้นตามสภาพจริง และพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ที่จะคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ วางแผนและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะช่วยทำให้คุณภาพของ ชีวิตดีขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพรอบด้าน สมดุล มีทักษะการแสวงหาความรู้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 28 - 121)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยการผสมผสานความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนควรมีบทบาทดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 20)

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำนักเรียนไปสู่เป้าหมาย

4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

5. จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7. วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 3 - 9)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5 ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อ การเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันผู้เรียนตามศักยภาพ

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 3 - 4) กล่าวถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและ การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงาน ดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับการหลักสูตร การจัดปฏิทิน การศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาการที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอน ในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอน เป็นหลัก

2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไป ด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียน ในแต่ละรายวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียน เป็นงานวิชาการที่ต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้ง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของ สถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4 การจัดแบบเรียน โดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะใช้ แบบเรียนที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้นครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบหรือจาก เอกสารที่ครูเตรียมเอง

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวทันวิทยาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้า ของสังคม ชุมกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

2.6 การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนรู้จักนำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชาและอาชีพนั้น เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3. การบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษานักการศึกษา เน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบ และวิเคราะห์ผลการเรียน

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่มีการวางแผนการจัดให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง พัฒนาวิวัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดหาสื่อและอุปกรณ์ให้เหมาะสมและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูค้นหา พัฒนา อบรม เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิสนา แคมมณี (2554 : 123) ได้นำเสนอแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบต่าง ๆ ซึ่งจัดหมวดหมู่โดยใช้จุดเน้นของการจัดการเรียนการสอนนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ ดังนี้

1. แบบเน้นตัวผู้เรียน ประกอบด้วย

1.1 การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ (Individualized Instruction)

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง (Self - directed Learning)

2. แบบเน้นความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย

2.1 การจัดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning)

2.2 การจัดการเรียนการสอนแบบรับประกันผล (Verification Teaching)

2.3 การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ (Concept - based Instruction)

3. แบบเน้นประสบการณ์ ประกอบด้วย

- 3.1 การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)
- 3.2 การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม (Service Learning)
- 3.3 การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)

4. แบบเน้นปัญหา ประกอบด้วย

- 4.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - based Instruction)
- 4.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการ (Project - based Instruction)

5. แบบเน้นทักษะกระบวนการประกอบด้วย

- 5.1 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสวน (Inquiry - based Instruction)
- 5.2 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด (Thinking Process - based Instruction)
- 5.3 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process - based Instruction)
- 5.4 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัย (Research - based Instruction)
- 5.5 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Instruction Emphasizing Self - learning Process)

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (2556 : 4 - 5) สรุปว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ทั่วไปคือ

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ บทบาทของผู้สอน คือ ผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้ารับผิดชอบการเรียนรู้ตลอดจนประเมินผล การเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย ได้แก่ เนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่สอน (เทคนิคการสอน)

3. การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทายและพัฒนาความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4. สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน การมีสัมพันธภาพในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามพัฒนาการความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงานและการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคล สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ผู้สอน คือ ผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอน แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งสำคัญที่สุดคือความเต็มใจของผู้สอนที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ผู้สอนจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็ความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติและการฝึกฝน โดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็ไ้

6. ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างออกไป ผู้เรียนจะมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็นมีวุฒิภาวะสูงมากขึ้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

7. การศึกษา คือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน พร้อมกันไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นจุดเริ่มของการพัฒนาผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน เช่น คุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ ความรู้สึกจะได้รับการไปพร้อม ๆ กัน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2551 : 23 - 24) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้สอนในยุคปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและเสนอบทบาทไว้ดังนี้

บทบาทของครูในยุคปัจจุบัน ครูต้องสอนหรือฝึกผู้เรียน ดังนี้

1. ฝึกคิด คือ สอนให้ผู้เรียนคิดเองเป็น
2. ฝึกให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ศึกษาให้ลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและมีการวิจัยค้นคว้า
3. ฝึกให้ผู้เรียนบริการสังคม คือ สิ่งที่เรียนจะมีคุณค่า เมื่อได้ใช้ความรู้นั้นไปใช้

ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาง (2556 : 6 - 8) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากที่สุด วิธีดำเนินการคิด ให้เสรีภาพแก่ผู้เรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ รู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตร การศึกษา โดยการศึกษาข้อมูล พระราชบัญญัติการศึกษา ดำเนินเอกสารหลักสูตร หลักสูตร สาขาวิชาลักษณะรายวิชาจัดทำแผนการสอนและเอกสารและเอกสารประกอบการสอน
2. ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล ใช้หลักการวิเคราะห์ผู้เรียน เช่น วิเคราะห์จากรูปแบบการเรียนรู้ ความภูมิใจตนเอง เจตคติต่อวิชา ความคาดหวังในการเรียน ใช้แบบวัดความรู้พื้นฐานของผู้เรียน (Pretest) ก่อนเรียนวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายหน่วยและมีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน
3. ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น การบูรณาการเนื้อหาการจัดการเรียนรู้เพื่อขึ้นนะ การรู้จัก
4. ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนของตนเอง และผู้เรียน เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ในการหาความรู้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้าและนำมาอภิปรายในชั้นเรียน ฝึกการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลข้อมูล และ จัดทำรายงาน พัฒนาและใช้สื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
5. ครูผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัด ให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน เช่น มอบหมายงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ประเมินผล การเรียนรู้ จากผลงานที่มอบหมายในระหว่างเรียนและทดสอบหลังเรียน
6. ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เต็มตามศักยภาพในการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนการเรียน การสอน อาจทำได้โดย
 - 6.1 มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแล้วทำรายงาน (Report)
 - 6.2 ให้นักศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแทนการถาม - ตอบ
7. ครูผู้สอนมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2552 : 11 - 12) ได้รวบรวมวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่สามารถเลือกนำมาใช้ ให้สัมพันธ์กับเนื้อหา ประสบการณ์การพัฒนาทักษะตามวัตถุประสงค์ของหน่วยเรียนนั้น ๆ ซึ่งมี อยู่มากมายหลายแบบดังต่อไปนี้

- 7.1 วิธีสอนแบบเน้นปัญหา (Problem -based Teaching and Learning)
- 7.2 วิธีสอนแบบเน้นโครงการ (Project -based Teaching and Learning)
- 7.3 วิธีสอนแบบเน้นทักษะปฏิบัติ (Skill -based Teaching and Learning)
- 7.4 วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการสืบสวน (Inquiry - based)
- 7.5 วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการคิด (Thinking - based)
- 7.6 วิธีสอนแบบเน้นความคิดรวบยอด (Concept - based)
- 7.7 วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process - based)
- 7.8 วิธีสอนแบบตั้งคำถาม (Questioning - based)
- 7.9 วิธีสอนแบบโต้เถียง (Debate)
- 7.10 วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)
- 7.11 วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง (Case)
- 7.12 วิธีสอนแบบใช้บทเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning Module)

ทักษิณา เกรือหงส์ (2551 : 28 ; อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 2556 : 8 - 9)

กล่าวว่าแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

- 1.1 พัฒนาผู้เรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคล
- 1.2 เรียนจากประสบการณ์ที่ได้จากการกระทำ
- 1.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 1.4 เน้นการเสนอทางเลือกให้ผู้เรียน

2. ด้านเนื้อหาสาระ

- 2.1 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ภายในเนื้อหาวิชาและรวมเนื้อหาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 กำหนดหัวข้อหน่วยเนื้อหาให้มีความหมายยืดหยุ่นและสมดุล

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีชี้นำการรู้คิด (Cognitive Guided Instruction) ซึ่งเป็นนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อาศัยความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้

สรุปว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู ซึ่งครูจะต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้ควบคุมดูแล เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์

เรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิธีดำเนินชีวิตและมีทักษะในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ พยายาม ค้นหาวิธีการที่จะพัฒนานักเรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ จัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับความถนัดและความต้องการของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่วนผู้เรียนนั้นจะศึกษาจากสภาพจริง มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิเคราะห์ และวิธีดำเนินชีวิตและมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ เรียนรู้ด้วยตนเองจากธรรมชาติและเรียนรู้แบบบูรณาการ

ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้

สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้จัดการเรียนรู้ของครูบรรลุผล โดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสมและเพียงพอให้ครู ได้เลือกและใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผลและสื่อเทคโนโลยีนั้นควรเน้นตั้งแต่การจัดทำ จัดหาจากท้องถิ่น ไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล

ความหมายของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้

กิดานันท์ มลิทอง (2548 : 100) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สื่อใดก็ไม่ว่าจะเป็น เทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุบรรจุเนื้อหา เกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุ สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุ อุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทาง สำหรับทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 24) ได้สรุป สื่อการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนการจัดการ กระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการและ คุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและเครือข่าย การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลาย ของผู้เรียน

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2553 : 142) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและ ถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

สมเชาว์ เนตรประเสริฐ (2545 : 237 ; อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2559 : 3 - 54) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ผู้สอนใช้สำหรับนำเสนอเนื้อหา ความรู้ ความคิด ของผู้สอน ไปให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยง่าย รวดเร็วและถูกต้อง สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียน

เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสื่อการเรียนการสอนสามารถเปลี่ยนสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรม ทำให้ประสาทสัมผัสรับรู้ได้มากและชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้สอนจะสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนได้มากมายหลายวิธีและใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน

ซีลส์ และ ริชชี (Seels & Richey, 1994 : 9) กล่าวว่า เทคโนโลยีการเรียนรู้ หมายถึง ทฤษฎีและการปฏิบัติของการออกแบบ การพัฒนา การใช้ การจัดการและการประเมิน ของกระบวนการและทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2553 : 49) กล่าวว่า เทคโนโลยีการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาความรู้ แนวความคิดและกระบวนการ ตลอดจนเครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มาใช้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาและเกื้อหนุนพัฒนา การศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2558 : 1 - 5) กล่าวว่า เทคโนโลยีการเรียนรู้ หมายถึง ระบบการประยุกต์ผลิตผลทางวิทยาศาสตร์ (วัสดุ) และวิศวกรรม (เครื่องมืออุปกรณ์) ผสมผสาน กับแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ (วิธีการ) มาใช้ในการดำเนินการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการจัดระบบเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เทคโนโลยีการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับใดก็ตาม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2559 ก : 1 - 16) กล่าวว่า เทคโนโลยีการเรียนรู้ หมายถึง การประยุกต์แนวคิดทางศาสตร์และวิทยาการสาขาต่าง ๆ เพื่อการวางเงื่อนไขให้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมาย โดยครอบคลุมการจัดการเรียน การสอน การประยุกต์หลักการทางจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ การนำ ผลิตผลทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนและ การกำหนดขั้นตอนการเรียนการสอนที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนหรือแหล่งเรียนรู้ไปยังผู้เรียน โดยการประยุกต์ความรู้ ที่เป็นผลจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริม ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมี ความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้ง

จากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ สื่อที่จะนำมาใช้ เพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรควรมีกระบวนการพัฒนาดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) ได้สรุปถึงกระบวนการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดให้มีการร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนเรื่องการจัดหา สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
2. พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
3. พัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นการสื่อสาร การเรียนรู้และเทคโนโลยีการศึกษาให้ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
4. พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน
5. นิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 24) การจัดหาสื่อการเรียนรู้และผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก
2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. การประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

5. ศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2551 : 130) กล่าวว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาว่า สถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ของครู อาจารย์ บรรลุผล โดยการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายและเหมาะสม และเพียงพอให้ครู อาจารย์ ได้เลือกและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล สื่อและเทคโนโลยีนั้น ควรเน้นตั้งแต่การจัดทำ จัดหาจากท้องถิ่นไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดได้ตรง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 8 - 9) ตามแผนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 ได้มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาหลายด้าน เช่น

1. จัดตั้งกองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหลายด้าน เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยกองทุนมีหน้าที่ 3 เรื่อง คือ 1) การส่งเสริมเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ (Nation Education Network) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาไปยังสถานศึกษาทั่วประเทศและนานาชาติ 2) ศูนย์สารสนเทศเพื่อการศึกษา (National Education Information System) เป็นศูนย์กลางการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาและ 3) ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้แห่งชาติ (National Learning Center) เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดเก็บเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา

2. สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา หรือ Education Television (ETV) มาเป็นสถานีโทรทัศน์ทางการศึกษาระดับรายการ Student Channel และ Teacher Channel ซึ่งในอนาคตอาจจะจัดห้องเรียนเชื่อมโยงกันทั่วโลก รวมถึงโครงการ Student Channel เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากครูที่มีความสามารถ เป็นการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเด็กนักเรียนและชนบทโครงการ Thai Teacher TV เป็นรายการโทรทัศน์สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอน แนวคิดในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา (Inter University Network : Uni - Net) โดยเชื่อมโยงเครือข่ายความเร็วสูงระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในประเทศ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ทางการศึกษา สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมด้านการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงทั้ง 4 ภูมิภาค และการขยายโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ทักษิณา เครือหงส์ (2551 : 32 ; อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2556 : 19) ได้นำเสนอรายงานการวิจัยการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ไว้ว่า ในระบบการศึกษานั้น เทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนหลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction หรือ CAI) คอมพิวเตอร์ช่วยจัดการเรียนการสอน (Computer Managed Instruction) มัลติมีเดีย (Multimedia) และ IT Campus เป็นต้น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction หรือ CAI) หมายถึงบทเรียนที่ได้จัดทำไว้อย่างเป็นระบบเพื่อใช้กับคอมพิวเตอร์ โดยการนำเสนอเนื้อหาที่ต้องการสอนกับผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับคอมพิวเตอร์โดยตรงตามความสามารถองค์ประกอบของ CAI คือเป็นการเรียนโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ บทเรียนได้ถูกสร้างเตรียมไว้ก่อนมีการเรียนเกิดขึ้น ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์และยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล

สรุปได้ว่าการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ คือ กระบวนการในการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน วางแผนให้มีสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย การจัดศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม ควรเน้นการจัดหาจากท้องถิ่น ไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากลมีความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร ความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีการประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีความพร้อมสำหรับจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งประสานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และคารณิ คำวังนัง (2545 : 20) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นแหล่ง

ที่จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

คำริ บุญชู (2548 : 27) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ทั้งหลายที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการได้คิดเอง ปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเองและต่อเนื่องจนเกิดการเรียนรู้และกลายเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ในที่สุด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 : 13) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนไปเรียนรู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้าง ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสนใจใคร่เรียนรู้และเป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมี หลักการดำเนินงานที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและแนวคิดที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2555 : 77) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่รวมแหล่ง ความรู้หลายประเภท ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ได้ด้วยตนเอง จากการแนะนำของครูหรือวิทยากรและศึกษาโดยอิสระตามความสนใจ กิจกรรม การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้จะมีความแตกต่างจากกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ทั้งกระบวนการเรียนรู้ ระยะเวลาในการศึกษาเรียนรู้และการวัดประเมินผล

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558 : 171) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มี ชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้าน ศิลปะวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร ที่บุคคลสามารถใช้ศึกษาค้นคว้าหรือฝึกปฏิบัติ ทั้งด้วยตนเอง หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน

ปาริฉัตร สาตรา และคันสนีย์ จงสุวรรณ (2557 : 6) ได้เสนอไว้ว่า เมื่อกล่าวถึงคำว่า แหล่งเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้มีการกำหนดความหมายของแหล่ง เรียนรู้ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หรือที่รวมเป็นสถานที่ศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการของการเรียนรู้ หรือกระบวนการของการจัดการเรียนการสอนที่มี รูปแบบที่แตกต่างกันออกไปจากกระบวนการที่มีครูเป็นผู้ตัดสิน ทั้งนี้เวลาของการเรียนรู้มีความ ยืดหยุ่น ตอบสนองกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียนโดยเฉพาะ การประเมินและ การวัดผลการเรียนมีความเฉพาะและเหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็น แบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน

กู๊ด (Good. 1959 : 114) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ เช่น พิพิธภัณฑ์ โรงมหรสพ ห้องสมุด สวนสาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึง บุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนด้วย

นิโคล (Nichols. 1971 : 341) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งวิชาการสำหรับ โรงเรียน ซึ่งได้แก่บุคคล สถานที่สิ่งต่าง ๆ ในชุมชนและกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ประกอบการศึกษาของนักเรียนได้ ทั้งนี้โดยมุ่งหวังพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ บุคคล เหตุการณ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและเทคโนโลยี แหล่งที่เป็นที่รวบรวมองค์ความรู้ ทั้งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ประสบการณ์และอื่น ๆ ที่มีความหลากหลาย โดยเป็นที่ทำให้ผู้ที่มีความสนใจอยากเรียนรู้ได้เข้าไปศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามที่สนใจอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่คอยให้การส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และก่อให้เกิดเป็นบุคคลที่มีความรู้และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้ตนเองและผู้อื่นได้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้เป็น แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดแหล่งการเรียนรู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคม โลก การใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา กฎมปีญญาไทยและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานศึกษาจึงต้องตระหนักในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองเจตนารมณ์ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 36) ไว้ดังนี้

1. สสำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 4 - 5) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. ชั้นสำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน
 2. ชั้นเรียนรู้ เป็นชั้นศึกษาแหล่งเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้และมีการวางแผนร่วมกันในการปฏิบัติงาน
 3. ชั้นประเมินผล เป็นขั้นตอนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน
 4. ชั้นนำไปใช้ เป็นชั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
 5. ชั้นประยุกต์ความรู้และเผยแพร่ผลงาน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) ได้สรุปถึงการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองกับกระบวนการจัดการเรียนรู้
2. จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นห้องสมุด จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑน์ ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ Resource Center สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมชาติ เป็นต้น
3. จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑน์วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อการเรียนรู้และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 27) สรุปได้ว่า สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาคั่นคว้าและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาคั่นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ครูผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
5. ศึกษาคั่นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

จурินทร์ ลักษณะวิศิษฐ์ (2552 : 3) กล่าวว่า นโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่ปรับระบบการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ที่เป็นทองจำเฉพาะที่จำเป็น โดยกำหนดกรอบแนวความคิดการปฏิบัติการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยหลักสูตรเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนนอกห้องเรียนได้อย่างสร้างสรรค์มากขึ้น โดยเน้น 3 ส่วน ดังนี้

1. ทุกโรงเรียนต้องหาแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนที่จะนำไปสู่การเรียนนอกห้องเรียน เช่น สวนครัว หน้าเสาธง หรือสถานที่สำคัญภายในห้องเรียน
2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้นอกห้องเรียนและมีโอกาสสัมผัสกับความจริงมากยิ่งขึ้น
3. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เช่น เข้าค่าย ทักษะศึกษา ศิลปะ กีฬา ทุกโรงเรียนต้องออกแบบและมีข้อสรุปการพัฒนาแหล่งเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 36) ได้สรุป การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. สสำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู
3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งให้เกิดองค์ความรู้

4. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้

วิธีดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายเพียงพอและมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละสาระการเรียนรู้
 2. สำรวจสภาพความพร้อมด้านศักยภาพของโรงเรียน
 3. ระดมสรรพกำลังด้านทรัพยากรภายในโรงเรียนและชุมชนเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 4. ออกแบบการบริหารจัดการและจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้
 5. จัดให้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาโดยจัดกิจกรรม รูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย
 6. สรุปผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อวางแผน
 7. ประเมินและสรุปผลการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป
- สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม สะอาดปลอดภัย เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน มีการประสานงานและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้ มีการประเมินผล สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ครูใช้วัดคุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน โดยการวัดและประเมินผลตามระดับชั้นเรียนที่มุ่งหาคำตอบว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ การประเมินคุณภาพระดับสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายปี และช่วงชั้น เพื่อนำไปปรับปรุงและให้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และการประเมินคุณภาพระดับชาติในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนที่สามารถจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าจบการศึกษาภาคบังคับ และถ้าจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถือว่าจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ผู้เรียนต้องผ่านการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด

ความหมายของการวัดผลและประเมินผล

ธนวัฒน์ ธิติธนาพันธ์ (2548 : 3) กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการกำหนดจำนวน ปริมาณ อันดับ แทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือแทนพฤติกรรม โดยอาศัยเครื่องมือช่วยในการวัด ผลการวัดจะอยู่ในรูปของตัวเลขหรือบรรยายลักษณะสิ่งนั้น ทำให้รู้รายละเอียดสิ่งที่วัดว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด หรือมีลักษณะอย่างไร การประเมินผล หมายถึง การตัดสินใจหรือสรุปคุณลักษณะของการวัดผลตามที่ตั้งเกณฑ์ไว้ เช่น การสรุปว่าใครสูงกว่าใคร

แสงศิลป์ พลานันทกุลธร (2549 : 5) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ต่อเนื่องจากการวัดผล เป็นการนำเอาผลที่ได้จากการวัดผลมาสรุป ตีค่า ตีราคา วินิจฉัยอย่างมีระบบ โดยอาศัยเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งในการเปรียบเทียบ เช่น ใครเรียนเก่ง ใครสอบได้ ใครสอบตก ฯลฯ เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น

พิสนุ พองศรี (2551 : 188) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การวัดผล หมายถึง การกำหนดค่าตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามวิธีการหรือเครื่องมือที่กำหนดขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณโดยตรง เช่น การนับจำนวนและความถี่ของสิ่งหนึ่งสิ่งหรือการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เช่น ตลับเมตร เครื่องชั่งน้ำหนัก เทอร์โมมิเตอร์ หรือเครื่องมือทางสังคมศาสตร์ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบทดสอบ ไปเก็บข้อมูลตามกลุ่มเป้าหมายให้ออกมาเป็นตัวเลข การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เชาว์ อินโย (2555 : 1) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่าของวัตถุ เหตุการณ์หรือบุคคลว่ามีความเหมาะสมเพียงใด โดยวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการวัดผล เช่น จากผลการทดสอบ เมื่อครูตรวจให้คะแนนแล้ว นักเรียนได้คะแนน 75 คะแนน คะแนนที่ได้เรียกว่าการวัดผล แต่ถ้าครูกล่าวว่า นักเรียนเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี คำกล่าวแบบนี้เรียกว่า การประเมินผล การประเมินผลจะต้องมีเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดขึ้นสำหรับเปรียบเทียบ

สุภกิจ โสทัต (2558 : 4 - 16) กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียน การวัดผลเป็นการวัดความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การวัดผลถ้าเป็นกระบวนการเชิงปริมาณใช้คำอธิบายที่เป็นตัวเลขตามระดับที่แตกต่างกัน แต่ถ้าการวัดผลเป็นกระบวนการเชิงคุณภาพจะใช้คุณลักษณะของแต่ละบุคคลแทนผลงานที่แสดงออกมา การประเมินผล หมายถึง

กระบวนการตัดสินคุณค่าของวัตถุ เหตุการณ์ หรือบุคคล โดยวิเคราะห์จากข้อมูลและเกณฑ์ เพื่อใช้ในการตัดสินคุณค่าหรือประสิทธิภาพของเรื่องนั้น ๆ

กรอนลันด์ (Gronlund. 1990 : 5 - 6) กล่าวว่า การวัดผลเป็นกระบวนการ ให้คำอธิบายที่เป็นตัวเลขตามระดับที่แตกต่างกันแก่คุณลักษณะของแต่ละบุคคล ส่วนการ ประเมินผลเป็นการตัดสินค่าของผลที่ได้ โดยพิจารณาจากข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เซย์ฟาร์ท (Seyfarth. 1999 : 207) กล่าวว่า การประเมินผล (Measurement) หมายถึง กระบวนการที่ได้มาซึ่งตัวเลข จำนวน หรือปริมาณใดปริมาณหนึ่ง โดยอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการ ต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การสอบถามหรือการสัมภาษณ์และการใช้แบบทดสอบ เป็นต้น การประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการนำผลที่ได้จากการวัดผลมาพิจารณา เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วตัดสินคุณค่าออกมาว่าสูง ต่ำกว่าเกณฑ์ หรือเก่ง อ่อน ปานกลาง การประเมินผลนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังการวัดผล

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการศึกษา หมายถึง กระบวนการกำหนดค่าตัวเลข ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามวิธีการหรือเครื่องมือที่กำหนดขึ้น ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จและนำผลที่ได้มาตัดสินคุณค่า โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แล้วหาวิธีการ แนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาจากข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลอย่างมีระบบ

ลักษณะของการวัดผลและประเมินผล

ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2550 : 5) ได้กล่าวถึงการวัดผลประเมินผลดังนี้

1. เน้นการประเมินผลที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นการทดสอบเพื่อดูการพัฒนาของ ผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด มีความสามารถหรือจุดเด่นที่ควรได้รับการส่งเสริมในด้านใด จุดอ่อน ที่ควรแก้ไขอยู่ตรงไหน

2. สามารถออกแบบการวัดและการประเมินผลผู้เรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน

3. เน้นการใช้ข้อสอบแบบอัตนัยเชิงวิเคราะห์ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจ

ในเนื้อหาวิชาที่เรียนและมีการถ่ายทอดความคิดอย่างเป็นระบบและประยุกต์อย่างสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (2551 : 71 - 76 ; อ้างถึงใน มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. 2552 : 28 - 29) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการวัด และประเมินผลจากสภาพจริง

1. การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง มีลักษณะที่สำคัญคือ ใช้วิธีการประเมิน กระบวนการคิดที่ซับซ้อน ความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิต และกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง

2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนของที่ควรส่งเสริม และส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล

3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานทั้งของตนเอง และของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นในตนเอง สามารถพัฒนาตนเองได้

4. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอน และการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้

6. ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (2553 : 17 - 18) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนส่งเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลจำเป็นต้องมีลักษณะ ที่สอดคล้องกันแต่ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมากลับมีเหตุการณ์ที่ทำให้ดูเหมือนการสอนกับการ ประเมินผลเป็นคนละส่วนแยกจากกัน การประเมินผลน่าจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้สอน ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดกับผู้เรียนแต่กลับกลายเป็นเครื่องมือตัดสินหรือตีความโง่ ความฉลาด สร้างความกดดัน และเป็นทุกข์ให้กับผู้เรียน ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการเรียนรู้ถูกตัดสินในครั้งสุดท้าย ของกระบวนการเรียนการสอน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลงานความสำเร็จหรือพัฒนาการ ที่มีการแข่งขันระหว่างกระบวนการเรียนรู้และนอกเหนือจากนั้น กระบวนการที่ใช้วัด และประเมินผลการเรียนรู้ในบางครั้งก็ไม่ได้กระทำอย่างสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่ต้องการวัดจริงเพราะผู้สอนมักจะเคยชินกับการใช้เครื่องมือวัดเพียงอย่างเดียว คือ การใช้ แบบทดสอบ ซึ่งมีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัย ดังนั้น เมื่อมีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูป กระบวนการวัดและประเมินผลใหม่ด้วยให้สอดคล้องกัน ซึ่งผู้รู้ในวงการศึกษาก็ยอมรับกันว่า แนวคิดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริงเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อการจัดการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545 มุ่งให้ ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้องปรับเปลี่ยนไป ให้มีลักษณะ

เป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เน้นการประเมินที่ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์
2. เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนจริง ๆ
3. เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมิน ตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน
5. เน้นคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน
6. การประเมินด้านความคิด เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์
7. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเองและการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้สอน

ระดับของการวัดผลประเมินผล

ระดับของการวัดเป็นการกำหนดตัวเลข หรือสัญลักษณ์อย่างมีระบบให้กับสิ่งของหรือเหตุการณ์ เพื่อแทนปริมาณหรือคุณภาพของสิ่งที่ต้องการจะวัด เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาหรือประเมินค่า

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 28 - 34) ได้สรุปการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอนใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน เป็นต้น การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาความก้าวหน้าในการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ต้องได้รับการปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด
2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการวัดผลและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาในด้านผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร

โครงการหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการทำแผนคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและรายงานผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาตามภาวะความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำขึ้น และดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบ ทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินผลจากการใช้ข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้วางแผนและยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจระดับนโยบายของประเทศ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2554 : 8 - 9) สรุปการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องอยู่บนหลักการพื้นฐาน 2 ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงการพัฒนาความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้ดำเนินการพัฒนาเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงการ การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่วัดด้วยตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผล การเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดเด่นด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการ โดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดในการดำเนินการ จัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบ ทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 2. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
 3. การวัดผลประเมินผล เทียบโอนผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน
 4. จัดให้มีการพัฒนาประเมินการเรียนทุกช่วงชั้น จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมกรณี que ผู้เรียนไม่ผ่านการประเมิน
 5. จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล
 6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน
 7. ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนต่าง ๆ รายปี รายภาคและตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 8. เทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อดำเนินงานเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษาทั้งในระบบ นอก ระบบและตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนและเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ พร้อมทั้งผู้บริหารอนุมัติผลการเทียบโอน
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2552 : 31 - 32) กล่าวว่า วิธีการวัดและประเมินผลเพื่อให้การวัดและประเมินผลสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ผลการประเมินอาจจะได้มาจากแหล่งข้อมูลและวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
1. สังเกตการณ์แสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
 2. ชิ้นงาน ผลงาน รายงานและกระบวนการ
 3. การสัมภาษณ์
 4. บันทึกของผู้เรียน
 5. การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู

6. การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ (Practical Assessment)
7. การวัดและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance Assessment)
8. แฟ้มผลงาน (Portfolio)
9. การประเมินตนเอง
10. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน
11. การประเมินกลุ่ม
12. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบทั้งแบบอัตนัยและปรนัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2554 : 10 - 11) สถานศึกษา

ต้องดำเนินการวัดและประเมินผล ให้ครบองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การอ่าน คิววิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมผู้เรียน

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ทักษะการคิด ที่กำหนดอยู่ในตัวชี้วัด ในหลักสูตรซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้

ผู้สอนวัดและประเมินการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายวิชาตามตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐาน และตามผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม ตามที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่งเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน โดยวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไปพร้อมกับ การจัดการเรียนการสอน การร่วมกิจกรรม ผู้สอนควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง เช่น การประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินจากโครงงาน หรือการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ ควรคู่ไปกับการใช้การทดสอบแบบต่าง ๆ อย่างสมดุล ต้องให้ความสำคัญกับการประเมินระหว่าง เรียนมากกว่าการประเมินปลายปี/ปลายภาคและใช้เป็นข้อมูลเพื่อประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและการ จบการศึกษาระดับต่าง ๆ

2. การประเมินการอ่าน คิววิเคราะห์และเขียนของผู้เรียน ให้ครูประจำวิชา ดำเนินการ วัดตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

2.1 การประเมินการอ่าน คิววิเคราะห์และเขียน โดยการประเมินศักยภาพของผู้เรียน ในการอ่านหนังสือ เอกสารและสื่อต่าง ๆ เพื่อหาความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เพิ่มความสุนทรีย์ และประยุกต์ใช้แล้วนำเนื้อหาสาระที่อ่านมาคิดวิเคราะห์ นำไปสู่การแสดงความคิดเห็น การสังเคราะห์ สร้างสรรค์ การแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ และถ่ายทอดความคิดนั้นด้วยการเขียน ที่มีสำนวนภาษาถูกต้อง มีเหตุผลและลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ สามารถสร้างความเข้าใจ แก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน ตามระดับความสามารถในแต่ละระดับ

2.2 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสรุปผลเป็นรายภาค เพื่อวินิจฉัยและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและประเมิน การเลื่อนชั้น ตลอดจนการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ให้ครูผู้สอนดำเนินการวัดผล ไปพร้อมกับการประเมินผลระดับชั้นเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

3.1 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในอันที่เป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 คุณลักษณะ ในการประเมินให้ประเมินแต่ละคุณลักษณะ แล้วรวบรวมผลการประเมิน จากผู้ประเมินทุกฝ่ายและแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาสู่การสรุปผลเป็นรายภาค และใช้เป็นข้อมูล เพื่อประเมินการเลื่อนชั้นและการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ

4. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ประเมินเป็นรายภาค โดยสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดแนวทางประเมิน ผู้รับผิดชอบกิจกรรมดำเนินการประเมินตามจุดประสงค์ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียนและ เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละกิจกรรมและใช้เป็นข้อมูลประเมิน การเลื่อนชั้นเรียนและการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม เน้นแนว กิจกรรมนักเรียน (ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร และกิจกรรมชุมนุม/ชมรม) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ความหมายของการวิจัย

การวิจัยเป็นคำที่มีความหมายหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย นักวิจัย ส่วนใหญ่มักให้ความหมายของการวิจัยไม่ตรงกันแต่มีความสอดคล้องกันในวิธีการหรือ กระบวนการขั้นตอนการวิจัย นักการศึกษาให้ความหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 156) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง วิธีการที่ใช้เพื่อค้นหา หรือแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริง ซึ่งเป็น คำตอบของปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบ โดยใช้กระบวนการที่มีระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน เช่นเดียวกับทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งความรู้ ความจริงและข้อค้นพบที่ได้จะต้องมีความสัมพันธ์ กับสภาพปัญหาที่ปรากฏอยู่ในขณะนั้น

สุวิมล ว่องวานิช (2550 : 21) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำ โดยครูผู้สอนในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำ อย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันทีและสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครู และผู้เรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2551 : 7) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือ พัฒนาการปฏิบัติงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่ใช้กระบวนการวิจัยและปฏิบัติการจริง เป็นกระบวนการเดียวกัน โดยคำนึงถึงบริบททางการศึกษา

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 21 - 23) ได้สรุป การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำงาน วิชาชีพ หรือการวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันองค์กรจำนวนมากได้พยายามจะช่วยให้ได้ทางเลือก หรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ การวิจัย และพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ใช้กระบวนการสืบค้น อย่างเป็นระบบ มุ่งทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต

มนัส สุวรรณ (2556 : 1) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการที่มีการดำเนินการ อย่างมีระบบและระเบียบแบบแผน เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ สำหรับ ปัญหาที่ได้ตั้งเอาไว้แล้วในโครงร่างการวิจัย

ภัทรพร เกษสังข์ (2559 : 5) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาวิธีการ เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะป็นงานในหน่วยงาน องค์กร ชุมชน หรือสถานศึกษา โดยนำไปทดลองปฏิบัติจริง พร้อมทั้งสังเกต และสะท้อนผล ที่ได้ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามวงจรพัฒนาจนสำเร็จตามที่ต้องการ โดยที่ขั้นตอนการ ปฏิบัติต้องมีความร่วมมือกันทุกฝ่ายจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา

ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ และศิริชัย กาญจนวาสิ (2559 : 1) กล่าวว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่สำหรับศาสตร์สาขาต่าง ๆ การวิจัยทำให้เกิดความรู้ หลักการ แนวคิด วิธีการ ทฤษฎีหรือสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ และ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างกว้างขวาง

สรุปได้ว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการค้นหาความจริง กระบวนการพัฒนาและ แก้ไขปัญหา อย่างมีระบบและขั้นตอนเชื่อถือได้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ใน

ชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำนวัตกรรมมาใช้ประกอบในกระบวนการแก้ปัญหา มีการกำกับดูแลส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนและแก้ปัญหาโดยการวิจัยในชั้นเรียน

ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอก เป็นการจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและตามที่สังคมต้องการ

สำนักงานบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2547 : 7 - 8) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมที่ได้วางแผนและรูปแบบที่ตั้งใจเพื่อให้ความเชื่อมั่นว่า ผลผลิตจะได้ระดับคุณภาพที่ต้องการ มีกลไกและกระบวนการทั้งหลายที่ใช้เพื่อให้ความมั่นใจในเรื่องคุณภาพที่ให้หรือการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีพัฒนาการและปฏิบัติการต่อเนื่องของเจตนาธรรม นโยบายนโยบายและกระบวนการที่มุ่งเพื่อรักษาและยกระดับคุณภาพ ตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำในการดูแลคุณภาพของการศึกษา

จรัส นองมาก (2555 : 6 - 7) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบหรือกระบวนการที่เรากำหนดขึ้นเพื่อมั่นใจว่าทำตามระบบนี้แล้วจะมีคุณภาพ และมั่นใจว่าผู้บริโภคจะพอใจเรื่องของการศึกษา ถ้าผู้บริโภคพอใจถือว่ามีคุณภาพ

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554 : 48) ได้สรุปว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอน ทำอย่างต่อเนื่องด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานอกจากจะเป็นการสถานศึกษาโดยตรงแล้ว หลักการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ยังให้หลักฐานยืนยันคุณภาพการจัด

การศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก “มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา” จะเป็นตัวเชื่อมโยง การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากับการประเมินคุณภาพภายนอก

สรุปได้ว่าด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการดำเนินงานของสถานศึกษามีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการ การกำหนดทิศทางกลยุทธ์ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี นำผลการกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลมาใช้ปรับปรุงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2553 : 18 - 19) ได้สรุปว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นส่วนราชการที่มีบทบาทและหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญที่ต้องดำเนินการ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้เรียนซึ่งเป็นผู้รับบริการทางการศึกษา และสร้างความตระหนักต่อเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มุ่งมั่นจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นแนวทางในการควบคุมคุณภาพการศึกษา
2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ
3. กำหนดนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาและใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเครื่องมือมาตรฐานในระดับชั้นสำคัญ ๆ เพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
5. จัดทำฐานข้อมูลคุณภาพการศึกษาระดับชาติ เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการวางแผนกำหนดนโยบายและการศึกษาชาติ
6. ทำรายงานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติเพื่อรายงานให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) และสาธารณชนได้รับทราบถึงคุณภาพการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) กล่าวถึง การพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่และความต้องการ ของชุมชน

2. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนา งานและสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศที่เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความ สมบูรณ์เรียกใช้ได้สะดวก รวดเร็วปรับปรุงได้ทันสมัยอยู่เสมอ

3. จัดทำแผนการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์)

4. ดำเนินการตามแผนการศึกษาในการดำเนินโครงการ กิจกรรม สถานศึกษาต้องสร้าง รูปแบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วมและวงจรการคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle) หรือที่รู้จักกันว่าวงจร PDCA

5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยการดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม

6. ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับ การประเมินคุณภาพภายนอก

7. จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี โดยให้ ความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (2552 : 6) กล่าวว่า หลักการสำคัญของการประกัน คุณภาพภายใน คือการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมาย ที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและเป็นที่พึงพอใจต่อชุมชนและสังคม การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็น กระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถาบัน โดยสถาบันจะต้องวางแผน พัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินและพัฒนาปรับปรุง อย่างต่อเนื่องเป็นระบบมีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน โดยการ จัดระบบและกลไกองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้คุณภาพที่กำหนดไว้ตามภารกิจของสถาบัน มี 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 8) สรุปได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน 3 ส่วนคือ

1. การประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งดำเนินการโดยสถานศึกษาเองหรือการประเมินโดยหน่วยงานต้นสังกัด
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องมีการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการกิจกรรม งาน เป็นระยะ มีผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน เพื่อการรวบรวมสารสนเทศและผลติดตามตรวจสอบมาใช้ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้จะแสดงว่าสถานศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบแล้วยังเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด อย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 ปี และการประเมินคุณภาพภายนอกอีกครั้ง
3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น โดยมีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาจเพิ่มเติมมาตรฐานที่เฉพาะเจาะจงเหมาะสมกับสภาพของชุมชน ได้มาตรฐานจะเป็นกรอบควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษา นโยบาย และแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเครื่องมือมาตรฐาน เพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อจัดทำฐานข้อมูลคุณภาพการศึกษาระดับชาติ และรายงานคุณภาพการศึกษา

การวิจัยในชั้นเรียน

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นรูปแบบของการวิจัยทางการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง นักการศึกษา กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

เบญจวรรณ รอดแก้ว (2550 : 13) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาหรือการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ครูรับผิดชอบอยู่อย่างเป็นระบบที่น่าเชื่อถือ เพื่อแก้ปัญหาที่พบในห้องเรียนขณะที่สอน โดยการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา แล้วค้นคว้าทดลอง หาวิธีการแก้ไขเป็นระบบเชื่อถือได้ โดยครูเป็นผู้คิดค้นวิธีการเหล่านั้นขึ้นมาด้วยตนเอง

สุวิมล ว่องวานิช (2550 : 21) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำ โดยครูผู้สอนในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการ เรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำ อย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันทีและสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครูและ ผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 5) ได้สรุปความหมายไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง บทบาทของครูในการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในบริบท ของชั้นเรียน โดยทำพร้อมกับการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามปกติ ด้วยกระบวนการที่เป็น ระบบและเชื่อถือได้เพื่อนำมาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ สูงสุดต่อผู้เรียน

นพเก้า ณ พัทลุง (2551 : 183) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการเสาะ แสวงหาความรู้หรือความจริง โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การกำหนด ปัญหา การตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและรายงาน ผลการวิจัย

พิชญ์ พงศ์ศรี (2551 : 6) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการค้นคว้า วิเคราะห์หาความรู้อย่างเป็นระบบ ตามหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ราชบัณฑิตยสถาน (2551 : 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัย เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่ใช้กระบวนการวิจัยและ ปฏิบัติการจริง เป็นกระบวนการเดียวกัน โดยคำนึงถึงบริบททางการศึกษา

พิชิต ฤทธิจรรยา (2553 : 24) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการ สืบเสาะค้นหาข้อเท็จจริง คำตอบ องค์ความรู้ใหม่ หรือการสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่เป็น ระบบและเชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบคำตอบ องค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมที่เชื่อถือได้

ศิริพงษ์ เสาภายน (2553 : 14) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการ แสวงหาความรู้ที่เชื่อถือได้ ด้วยวิธีการที่มีระบบเชื่อถือได้

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2553 : 4) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นบทบาทของครูในการ แสวงหาวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทของชั้นเรียน โดยทำไปพร้อม ๆ กันกับการเรียน การสอนปกติด้วยกระบวนการที่เรียนง่ายและเชื่อถือได้ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ชาติรี สำราญ (2554 : 2) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การทดลองยุทธวิธีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาของครู ซึ่งคิดค้นขึ้นมาเพื่อการเรียนการสอนตามปกติ แต่หวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทั้งครูและเด็กมากที่สุด

อุทุมพร จามรมาน (2554 : 1) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การแก้ปัญหา นักเรียนบางคน บางเรื่อง เพื่อปรับปรุงนักเรียนอ่อน เสริมนักเรียนเก่ง นักเรียนคนนั้น กลุ่มนั้น เพื่อจะได้เรียนทันเพื่อกลุ่มใหญ่หรือได้รับการเต็มศักยภาพของเขา

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2555 : 12) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือกระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) คือเป็นการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง โดยมีครูเป็นทั้งผู้ผลิตงานวิจัยและผู้บริโภคผลการวิจัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียน ครูนักวิจัยจะตั้งคำถามที่มีความหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แล้วจะวางแผนการปฏิบัติงานและการวิจัย หลังจากนั้นครูจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนไปพร้อม ๆ กับทำการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมาแล้วจะพัฒนาข้อความรู้ที่ได้นั้นต่อไป ให้มีความถูกต้องเป็นสากลและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น ต่อการเรียนการสอนเพื่อนักเรียนของครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

อนุวัติ คุณแก้ว (2555 : 23) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติการและมีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา เป็นการวิจัยที่ทำโดยครู เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การวิจัยประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร (2559 : 17) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน Research มีรากศัพท์มาจากคำว่า Re + Search โดยคำว่า Re แปลว่า ซ้ำ และคำว่า Search แปลว่า ค้น ดังนั้น คำว่า Research แปลว่า การค้นคว้าซ้ำแล้วซ้ำอีก รวมความแล้วน่าจะหมายถึง การค้นคว้าหาความรู้ ความจริง ด้วยการค้นแล้วค้นอีก ซึ่งจะทำให้ได้รับความรู้ ความจริงที่น่าเชื่อถือ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลที่มากเพียงพอต่อการสรุปเป็นความรู้ ความจริงนั้น ๆ

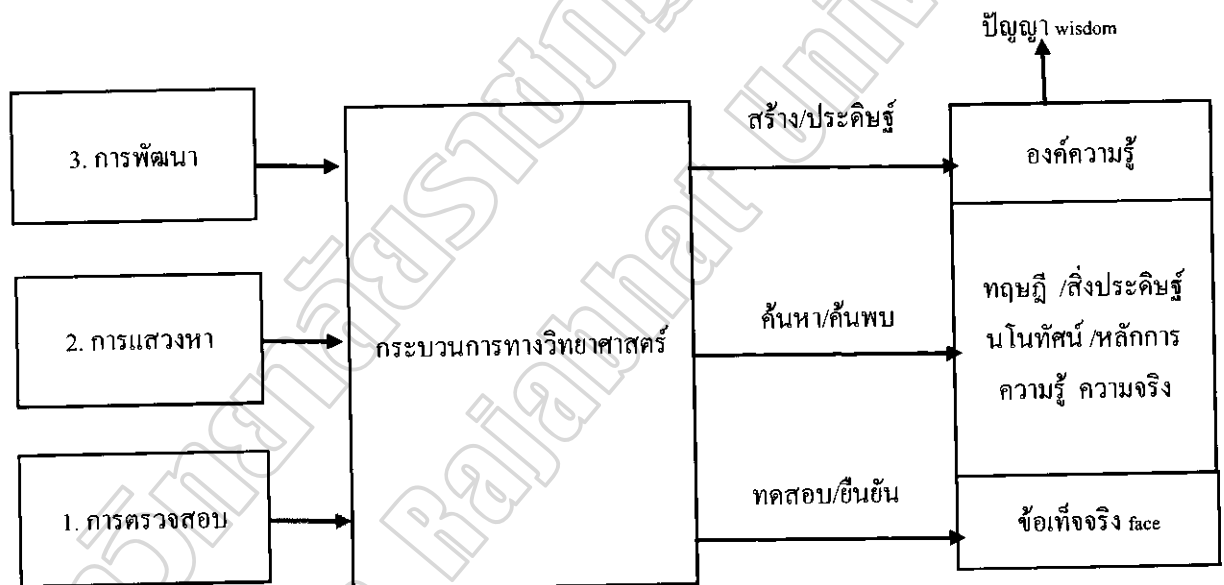
ทิพย์สิริ กาญจนวาสี และ สิริชัย กาญจนวาสี (2559 : 1) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Research) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ แสวงหาหรือพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความจริง ความรู้ ทฤษฎี หรือสิ่งประดิษฐ์ โดยใช้วิธีการอันเป็นที่ยอมรับของศาสตร์สาขานั้น ๆ

ซึ่งวิธีการที่นำมาใช้โดยทั่วไปคือ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการวิจัย จึงเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ในกรณีต่อไปนี้

1. การตรวจสอบ การวิจัยเป็นการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องและน่าเชื่อถือเกี่ยวกับความจริง ความรู้ หรือทฤษฎีที่มีอยู่และกำลังใช้กันอยู่ในปัจจุบัน การแสวงหา การวิจัยเป็นกระบวนการ การค้นพบความจริง ความรู้ หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้วแต่ยังไม่มีผู้ใดค้นพบมาก่อน

2. การวิจัยเป็นการสร้างสิ่งใหม่หรือสร้างนวัตกรรมที่ไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งอาจจะเป็นความรู้ใหม่ ทฤษฎีใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ขึ้นมา

ผลของการวิจัยอาจทำให้เกิดความรู้ ความจริง มโนทัศน์ หลักการ ทฤษฎี หรือสิ่งประดิษฐ์อันเป็นองค์ความรู้ใหม่ ทำให้เกิดความก้าวหน้าของศาสตร์สาขาต่าง ๆ และเป็น การสร้างปัญญา (Wisdom) สำหรับมวลมนุษยชาติ

ภาพประกอบ 2.2 บทบาทของการวิจัยและผลผลิตของงานวิจัย

ที่มา : ทิพย์สิริ กาญจนวาสี และ ศิริชัย กาญจนวาสี (2559 : 1)

เมื่อพิจารณาจากคำศัพท์ RESEARCH สามารถแปลความหมายได้ดังนี้

1. Re หมายถึง กระทำซ้ำ
2. Search หมายถึง การค้นหาหรือแสวงหา

ดังนั้น Research จึงเป็นการแสวงหาอย่างเป็นระบบ แบบแผน ที่สามารถกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ยังได้คำตอบเหมือนเดิม เพื่อให้แน่ใจจนได้ความจริง ความรู้หรือทฤษฎีที่เป็นนัยทั่วไปหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ทำให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

ฮอบกินส์ (Hopkin. 1994 : 49) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การทำวิจัยที่ดำเนินโดยครูในระหว่างการสอนนั้นย่อมไม่ใช่การวิจัยในระดับหลักการและทฤษฎี แต่เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งนิยมเรียกในความหมายใกล้เคียงกันว่าการวิจัยชั้นเรียนหรือการวิจัยในห้องเรียน (Classroom Reserch) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research, CAR) การวิจัยของครู (Teacher research, teacher-based research)

เอลเลียต (Elliot. 1994 : 4) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนหรือแนวคิดในเรื่องของการวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึง การวิจัยของครูที่ใช้กระบวนการของการคิดเชิงสะท้อนในการทบทวนทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการศึกษาไปใช้จริงในโรงเรียน

ฟิลด์ (Field. 1997 : 192) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษาขนาดเล็ก (small - scale) ที่ดำเนินการโดยครูในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูสะท้อนการปฏิบัติงานและเสริมพลังอำนาจให้แก่ครู

ฟอสเฮย์ (Foshay.1998 : 108) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครู โดยใช้ประโยชน์จากการวิจัยมาสำรวจ ตีความและอธิบายความจริงที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

เบสท์ และคานัน (Best & Khan. 1998 : 18) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิเคราะห์อย่างมีระบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อข้อสรุป (Generalizations) หลักการ (Principles) หรือทฤษฎี (Theories) ต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูควบคู่กับการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียน ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการค้นคว้าหาความรู้เพื่อมุ่งแสวงหาแนววัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือสิ่งต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในชั้นเรียน นำผลการวิจัยมาแก้ไข ปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาด้านการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้มีประสิทธิผลและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการอย่างเต็มตามศักยภาพ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยเป็นกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ความจริงตามระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในการค้นคว้าหาความรู้ความจริงของนักวิจัยนั้นก็เพื่อจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

ธีระ รุญเจริญ (2550 ก : 358) กล่าวถึง จุดหมายของการวิจัยมี 3 ประการหลัก ดังนี้

- 1) เพื่อแสวงหาแนวทางและเทคนิควิธีการในการบริหารจัดการตามภารกิจของโรงเรียน
- 2) เพื่อแสวงหาเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพ

ของนักเรียน 3) เพื่อให้การเรียนรู้ที่มีหลักการและเหตุผลด้วยตนเอง ซึ่งจะนำสู่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เก่ง และมีความสุข

สุวิมล ว่องวานิช (2550 : 15) การปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้การเรียนการสอนเกิดการพัฒนารูปแบบการเรียนและครูเกิดการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วมนำไปสู่การประชุมแห่งการเรียนรู้และด้วยหลักการสำคัญของวิจัยปฏิบัติที่เน้นสะท้อนผลทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน

นพเก้า ณ พัทลุง (2551 : 5) กล่าวถึง จุดหมายของการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อ 1) ให้ครูได้สร้างองค์ความรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน 2) ให้ครูได้นำเสนอหลักสูตรและการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ต่อผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนครู นักเรียนและชุมชน 3) นักเรียนและครูให้เป็นผู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ให้ครูได้มีโอกาสปรึกษาหารือเกี่ยวกับการสอนกับเพื่อนร่วมงานเพื่อความสัมพันธระหว่างครูและการปฏิสัมพันธ์กับ โรงเรียนและชุมชน

พยุศักดิ์ จันทร์สุรินทร์ (2554 : 11) ได้กล่าวถึงจุดหมายของงานวิจัยในชั้นเรียนว่า การงานวิจัยในชั้นเรียน เปรียบเสมือนลมหายใจที่จำเป็นของชีวิต ยิ่งในยุคที่การพัฒนาการศึกษาไทยอยู่ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในแง่บวกและแง่ลบอันมีผลเชื่อมโยงมาจากบริบทสังคมโลก การวิจัยจะเข้ามามีส่วนช่วยให้การพัฒนาการศึกษาให้สามารถก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างมีศักดิ์ศรี

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อแสวงหาแนวทางและเทคนิควิธีการในการบริหารจัดการตามภารกิจของโรงเรียน ต้องแสวงหาเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้กำหนดแนวทางการศึกษาในหมวด 3 ได้ระบุไว้ใน มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ มาตรา 24 การจัดระบบการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 8 - 9)

1. การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

4. การจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน และมาตรา 30 ให้สถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาทั่วโลก ที่ได้พยายามให้ครูผู้สอนเป็นนักวิจัยและปรับบทบาทของการวิจัยให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างอัตโนมัติและถือว่าการวิจัยเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการ ปฏิบัติการสอนของครู ในชั้นเรียน การวิจัยจะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงการวิจัย ในกระบวนการจัดการศึกษาของผู้เกี่ยวข้องดังเช่น ศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อสื่อการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือ บูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพของผู้เรียนและเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถ ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 25)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 25) ดังกล่าวจะเห็นว่า กระบวนการวิจัยเกี่ยวข้องทั้งนักเรียน ครู และผู้จัดการศึกษาทุกระดับ โดยมีเป้าหมายมุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้ นักเรียนเกิดทักษะ กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและยั่งยืน นำเอากระบวนการวิจัยไปพัฒนา

การเรียนรู้ของตนเอง นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แก้ปัญหา ตรวจสอบความรู้ของตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ต่าง ๆ ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนเพื่อแก้ปัญหาและผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยและตนเอง โดยทำการวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน โดยทำการบูรณาการจัดการเรียนการสอน ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้ การหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อนำไปสู่คุณภาพการศึกษาที่แท้จริงและยั่งยืน

ครู เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา ครูจะต้องได้รับการให้เป็นครูที่ดีสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาความรู้ เป็นที่ยอมรับนับถือในฐานะปวงชนบุคคล และได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและชุมชน มีการพัฒนาตนเองและทำการศึกษาวิจัยเพื่อการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของผู้บริหาร การให้ความรู้ที่ถูกต้องจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ดี มีเจตคติที่ดี เป็นแรงเสริมที่จะทำให้เกิดความต้องการในการดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 9) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุไว้ในมาตรา 24 (5) ว่าส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐเห็นความสำคัญในการทำวิจัยทางการศึกษา

เบญจวรรณ รอดแก้ว (2550 : 15) ให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียน เกิดจากแนวคิดพื้นฐาน คือการบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ โดยมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ

4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 8) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการวิจัยในชั้นเรียนของครูก็คือการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนที่เป็นระบบระเบียบ ผลการศึกษาค้นคว้าจึงเชื่อถือได้และกระบวนการพัฒนาในการวิจัยยังช่วยให้ ครู อาจารย์ รู้จักวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ เช่น รู้จักวางแผนในการสอน เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมในการประเมินผลการทำงานเป็นระยะเป็นระบบ นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ คิดไตร่ตรองหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมซึ่งมีผลปลายทางคือนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรคาดหวังไว้

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2551 : 25 - 32) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนมีดังนี้

1. จุดเริ่มต้นของการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียนเกิดขึ้นเนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู แล้วครูเกิดความคิดความต้องการหรือมีความเป็นกัลยาณมิตร พิจารณาคิดต่อผู้เรียนที่จะหาทางแก้ปัญหาหรือช่วยเหลือผู้เรียน โดยแสวงหาวิธี นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือการจัดการเรียนการสอนของครู
2. ขอบเขตการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน มีขอบเขตที่แคบและเฉพาะเจาะจง
3. ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการวิจัยทั้งหมด โดยครูผู้สอนเป็นเจ้าของเรื่องเจ้าของปัญหาการเรียนรู้ที่ต้องการวิธีแก้ไข หรือครูจึงต้องเป็นผู้ดำเนินการวิจัยเองและใช้ผลการวิจัยเอง อาจจะดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมกับคณะครูที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกัน
4. การดำเนินการวิจัย ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งถือว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของการจัดการเรียนการสอนที่ให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้
5. การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยปฏิบัติการ สำหรับครูที่มุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องนำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน หรือการจัดการเรียนการสอนของครูให้ทันต่อเหตุการณ์หรือสภาพปัญหาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

อนุวัติ คุณแก้ว (2555 : 22) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ความสำคัญต่อนักเรียน เพราะการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูได้ทราบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการเรียน หรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ปัญหา ส่งเสริมการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น

2. ความสำคัญต่อครู การวิจัยในชั้นเรียน จะช่วยให้ครูทราบผลย้อนกลับในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่ามีปัญหาสิ่งใดบ้าง ที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ จึงทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อความก้าวหน้าในชีวิตราชการ

3. ความสำคัญต่อโรงเรียน การวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน จะช่วยให้โรงเรียนมีคุณภาพและช่วยในการสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม

4. ความสำคัญต่อวิชาชีพครู การวิจัยในชั้นเรียนจะทำให้วิชาชีพครู ได้มีการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งช่วยให้เกิดองค์ความรู้ มีแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เป็นผลทำให้วิชาชีพครูมีมาตรฐานยิ่งขึ้น

5. ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาแล้วมีความรู้ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ เป็นอย่างดี ส่งผลทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น

สุวิมล ว่องวานิช (2560 : 25) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้การเรียนเกิดการพัฒนาการเรียนและครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพัฒนาผู้มีส่วนร่วมนำไปสู่การพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชน แหล่งเรียนรู้และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัย ปฏิบัติที่เน้นสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี (ม.ป.ป. : 5) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน มีลักษณะสำคัญของการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน คือ ต้องมีการดำเนินงานที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานตามปกติ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง การนำแนวทางการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้บังเกิดสัมฤทธิ์ผลในทางการปฏิบัติงานสูงสุดนั้น ครูหรือครุนักวิจัยต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนและตอบประเด็นคำถามสำคัญที่กล่าวไว้เบื้องต้นให้ได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ช่วยให้ครูทำงานอย่างมีระบบ มีการวางแผนในการทำงาน จัดการเรียนการสอนอย่างมี

ประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ มีลักษณะที่ต้องการแก้ปัญหาของผู้เรียน ซึ่งเริ่มต้นจากการเห็นสภาพและปัญหาของผู้เรียน โดยครูผู้สอนคือผู้กำหนดวิธีการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีคุณภาพ มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงมากยิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

พิสนุ พงศ์ศรี (2551 : 8 - 9) ได้กล่าวว่า การวิจัยมีประโยชน์ 7 ประการ ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดวิทยาการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ
2. ช่วยให้เลือกวิธี ระบบ กระบวนการ รูปแบบที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด
3. ช่วยในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย แนวทาง วางแผน
4. ช่วยในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต
5. ช่วยในการประเมินและปรับปรุง
6. ช่วยให้ทราบสาเหตุและการแก้ปัญหา
7. ช่วยฝึกฝนและพัฒนาบุคลากรจากการทำวิทยานิพนธ์หรือทำวิจัย

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2553 : 7) กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนสรุปได้ดังนี้

ช่วยให้ครูมีพลังอำนาจในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ทันท่วงที ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพ ครูทำงานได้อย่างมีระบบ ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและภูมิใจในวิธีการที่นำมาใช้ในโรงเรียน สามารถกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม โดยมีผลการวิจัยรองรับ ผู้เรียนได้รับการแก้ไข้ปัญหา อย่างสมบูรณ์และเต็มศักยภาพ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553 : 203) กล่าวถึง การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ด้วยการวิจัย โดยการนำนวัตกรรม เทคนิค หรือวิธีการที่มีคุณภาพผ่านกระบวนการวิจัยที่น่าเชื่อถือได้มาแล้ว มาใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนโดยตรง อันจะมีผลให้การจัดการเรียนรู้บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ เป็นการเผยแพร่ความรู้จากการปฏิบัติจริง อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยและยังเป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีเหตุผล มีระบบขั้นตอน เกิดเครื่องมือในการแก้ปัญหา สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพและเกิดประสิทธิภาพ

รูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนจะแตกต่างกับการวิจัยทางการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนในห้องเรียนหรือในโรงเรียนเท่านั้น การศึกษาวิจัยไม่เน้นระเบียบวิธีมากนัก ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีการสุ่มตัวอย่าง เพราะกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนไม่มากนัก ไม่เน้นสถิติผลการวิจัย ไม่เน้นสรุปอ้างอิง การวิจัยในชั้นเรียนมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับมิติของการพิจารณา มีนักวิชาการได้จัดประเภทของรูปแบบการวิจัยไว้หลากหลายรูปแบบ ดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2551 : 34) ได้แบ่งรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 2 แบบ ได้แก่

1. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบเป็นทางการ (Formal Research) เป็นงานวิจัยที่มีแบบแผนการวิจัยเคร่งครัดมีลักษณะการดำเนินงาน
2. การนำเสนอเหมือนงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Academic Research) เป็นงานวิจัยที่ไม่ยึดแบบการวิจัยอย่างเคร่งครัดเหมือนการวิจัยปฏิบัติการ แต่มุ่งเน้นตอบคำถามวิจัยมากกว่าการยึดรูปแบบการวิจัยแบบเป็นทางการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยก็พยายามใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากการเรียนการสอนปกติ การนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุมเพียงประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ วิจัยแบบนี้บางครั้งพบว่าการรายงานผลเพียง 1 - 2 หน้า

สุวิมล ว่องวานิช (2552 : 34) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการไว้ 2 แบบพอสรุปไว้ดังนี้

1. การวิจัยแบบเป็นทางการ (Formal Research) เป็นงานวิจัยที่มีแบบเป็นการวิจัยเคร่งครัด มีลักษณะการดำเนินการและการนำเสนอเหมือนงานวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research) ของนักวิจัยมืออาชีพ นักวิชาการในมหาวิทยาลัยหรือของนิสิต นักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ มีการออกแบบการวิจัยที่รัดกุมเพื่อให้ตอบคำถามวิจัยได้ชัดเจนและมีรูปแบบการนำเสนอรายงานผลการวิจัยที่กำหนดชัดเจน ส่วนใหญ่จำแนกออกเป็น 5 บท
2. การวิจัยแบบไม่เป็นทางการ (Informal Research) เป็นงานวิจัยที่ไม่ยึดแบบวิจัยอย่างเคร่งครัด เหมือนการวิจัยเชิงวิชาการ มุ่งเน้นการตอบคำถามวิจัยมากกว่าการยึดรูปแบบการวิจัยแบบเป็นทางการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยก็พยายามใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากการเรียนการสอนปกติ การนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุมเพียงประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ งานวิจัยแบบนี้

บางครั้งพบว่าการรายงานเพียง 1 - 2 หน้า ดังนั้นรูปแบบการทำวิจัยสามารถดำเนินการได้หลายแบบหลังจากที่ครูกำหนดปัญหาการวิจัยได้แล้ว ก็ต้องกำหนดว่าจะใช้รูปแบบในการทำวิจัยอย่างไร รูปแบบในการวิจัยนี้ หมายถึง การกำหนดกลุ่มทำงานว่าเกี่ยวข้องกับใครบ้างและจะใช้แนวทางการทำวิจัยแบบใด เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ โดยวิเคราะห์ปัญหาวิจัยว่าเกี่ยวข้องกับใครและเป็นปัญหาระดับใด

บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 10 - 11) กล่าวว่า ลักษณะของการวิจัยโดยทั่วไปประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ต้องใช้ความคิด ปัญญาในการดำเนินการ ในการทำวิจัยผู้วิจัยจะใช้ปัญญาในการคิดในหลายๆ เรื่อง เช่น คิดวางแผนวิจัย คิดเขียนโครงการ คิดวิธีการแก้ไข คิดวิธีการปรับปรุง คิดวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ความจริง คิดวิเคราะห์แปลความหมายข้อมูล ฯลฯ

2. ได้ความรู้ใหม่ สิ่งใหม่ ผลการวิจัยช่วยให้ได้ความรู้ที่ยังไม่มีในเรื่องนั้นมาก่อนได้ปรับปรุงงาน ได้เทคนิควิธีการใหม่ๆ การวิจัยจะช่วยให้พบองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์

3. มีความคาดหวังผลจากการวิจัยไว้ล่วงหน้า นั่นคือ มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนว่าจะทำวิจัยเพื่อให้ได้อะไร เกิดอะไร เช่น หวังไว้ว่าจะทำให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น เข้าใจว่าทำไมผู้เรียนจึงปรับตัวในการเรียนไม่ได้ ทำไมจึงดูไม่ค่อยมีความสุขในการเรียน ทำไมเพื่อนจึงไม่ค่อยอยากคบด้วย ฯลฯ หรือหวังผลว่าจะได้รูปแบบการสอนที่ผ่านการทดลองใช้แล้วว่าได้ผลดีมาก ฯลฯ

4. ดำเนินการอย่างรอบคอบ รัดกุม ไม่มีอคติใด ๆ เพื่อให้ได้ผลที่ดี ได้ความรู้ความจริง ไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือบกพร่อง

5. ในการทำวิจัยบางเรื่องอาจตั้งสมมติฐานไว้ล่วงหน้าก่อนรวบรวมข้อมูล แต่บางเรื่องอาจกำหนดสมมติฐานหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลระยะหนึ่งและบางเรื่องอาจไม่มีสมมติฐานก็ได้ กรณีที่กำหนดสมมติฐานไว้ล่วงหน้านั้น การวิจัยที่ดีไม่ว่าจะต้องพบผลตรงตามสมมติฐานเสมอไป การที่พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน (ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง) ก็นับว่าเป็นการวิจัยที่ดี สมมติฐานที่กำหนดไว้อาจไม่ถูกต้องก็ได้ ซึ่งอาจพบว่าการตั้งสมมติฐานครั้งนั้นตั้งโดยขาดการใช้ทฤษฎีและผลการวิจัยที่ผ่านมาในเรื่องนั้นมากำหนดสมมติฐาน

6. การวิจัยมีหลายระดับ ตั้งแต่ง่าย ๆ ไปถึงระดับยาก ครูไม่จำเป็นต้องทำวิจัยในระดับยาก แต่ควรวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการทำให้บรรลุผล โดยเฉพาะภารกิจหลักคือการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนให้เจริญก้าวหน้า อย่างไรก็ตามความยากง่ายขึ้นอยู่กับบุคคลด้วย ในการปฏิบัติอย่างเดียวกันครูบางคนเห็นว่าเป็นเรื่องยาก ขณะที่บางคนเห็นง่าย

บางคนถ้าทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเห็นว่าเป็นเรื่องยาก ขณะที่บางคนเห็นว่าไม่ยาก เพราะสามารถวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และยังรู้สึกสนุกที่ได้วิเคราะห์อีกด้วย

สุวิมล ว่องวานิช (2553 : 21) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับการเรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันทีและสะท้อน ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองและกลุ่มเพื่อร่วมงานในโรงเรียน ได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ทั้งของครูและผู้เรียน

ลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยสรุป คือ

1. สะท้อนกลับผลเกี่ยวกับการปฏิบัติการของตนเองและผลที่เกิดขึ้น
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อนร่วมงานมีส่วนในการ วิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ
3. กระบวนการที่มีการดำเนินงานเป็นวงจรต่อเนื่องและทำเป็นส่วนหนึ่งของการ ปฏิบัติงาน
4. ผลที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

ประเภทของการวิจัย

การที่จะแบ่งการวิจัยออกเป็นกี่ประเภทนั้นขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งว่าจะยึดถือ สิ่งใดเป็นเกณฑ์หรือเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะการใช้เกณฑ์ต่างกัน ก็จะแบ่งการวิจัยออกเป็นประเภท ต่าง ๆ ได้ไม่เหมือนกัน ด้วยเหตุนี้ประเภทของการวิจัยจึงแบ่งกันได้หลายแบบเพราะขึ้นอยู่กับ เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง นักการศึกษาได้แบ่งประเภทของการวิจัยไว้ดังนี้

ประวิต เอราวรรณ (2554 : 3 - 4) ได้แบ่งการวิจัยในชั้นเรียนตามวิธีวิจัยที่ใช้คือ

1. ประเภทวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยในชั้นเรียนที่เน้นการ ปฏิบัติควบคู่ไปกับการวิจัยอย่างเป็นวงจรต่อเนื่อง ต้องการใช้ผลมาเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญหน้าอยู่ อย่างรวดเร็ว ไม่เน้นวิธีวิจัยที่เข้มงวด ไม่เน้นการรายงานผลการวิจัยที่เป็นทางการแต่ให้ ความสำคัญในการสะท้อนผลเพื่อทำการวิจัยในวงจรต่อไปเรื่อย ๆ
2. ประเภทวิจัยเชิงวิชาการ การวิจัยในชั้นเรียนประเภทนี้มุ่งเน้นการทำการวิจัยที่ต้องการ แสวงหาคำตอบหรือนวัตกรรมเพื่อใช้ในชั้นเรียน หรือสามารถนำไปใช้ในชั้นเรียนอื่น ๆ ได้ด้วย ดังนั้นเน้นวิธีการวิจัยที่เข้มงวดมากขึ้น หรือเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งประยุกต์วิธีการของ John Dewey มาใช้เป็นขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์และกำหนด ปัญหา ตั้งสมมติฐาน รวบรวมข้อมูล ลงมือปฏิบัติและสรุปผล

คอลนัม (Calhoun, 1993 : 62 - 65 อ้างถึงใน ; สุวิมล ว่องวานิช. 2560 : 36) กล่าวว่า

1. การวิจัยแบบครูทำคนเดียว (Individual Teacher Research) เป็นการวิจัยที่เน้นการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง โดยครูกำหนดปัญหาในห้องเรียนที่ต้องการแก้ไข และหาแนวทางแก้ไข นักเรียนอาจไม่มีส่วนในการช่วยกำหนดทางเลือกต่าง ๆ หากจะมีผู้ปกครองเกี่ยวข้องด้วยในการทำวิจัย ก็จะเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลมากกว่า

2. การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) เป็นการวิจัยที่ทำเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยมี 1 - 2 คนขึ้นไป ประกอบด้วยครู ผู้บริหารและนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย หรือบุคลากรอื่น ๆ มีจุดมุ่งหมายเน้นที่ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นในห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง คณะวิจัยอาจเน้นปัญหาในระดับพื้นที่ของคน แต่ยังเป็นกระบวนการที่เป็นการสืบค้นความรู้ในห้องเรียน กระบวนการทำวิจัยจะเหมือนกับการทำวิจัยของครูที่ทำคนเดียว

3. การวิจัยปฏิบัติการแบบทำทั่วทั้งโรงเรียน (Schoolwide Action Research) เป็นการวิจัยที่คณะทำงานเป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียน มีการทำงานโดยเลือกปัญหาวิจัยที่สนใจร่วมกัน มีการรวบรวมข้อมูล การจัดระบบและการแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากโรงเรียน หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง กระบวนการวิจัยเป็นแบบวงจรต่อเนื่อง มีหน้าที่เหมือนการประเมินความก้าวหน้า มีจุดมุ่งหมายเน้นที่การปรับปรุงโรงเรียน ได้แก่ 1) การค้นหาวิธีปรับปรุงโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหา 2) พยายามปรับปรุงการทำงานเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันแก่นักเรียน 3) เพิ่มขอบข่ายของสาระในการสืบค้นแนวทางการแก้ปัญหา

สเกอร์ริตต์ (Skeritt, 1992 : 12) แบ่งประเภทของการวิจัยออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การวิจัยปฏิบัติการเชิงเทคนิค (Technical Action Research) การวิจัยแบบนี้มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน โดยอาศัยบุคคลภายนอก (Outsiders) มาช่วยในการทำวิจัย โดยที่ครูไม่ค่อยมีบทบาทในการนำเสนอความคิด วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยมาจากความคิดของนักวิจัยภายนอกเป็นส่วนใหญ่ แนวคิดของการทำงานเป็นไปในลักษณะที่ครูเป็นผู้ปฏิบัติ ถูกครอบความคิดจากนักวิจัยภายนอก (Cooption)

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการจริง (Practical Action Research) การวิจัยแบบนี้ นักวิจัยภายนอกแสดงบทบาทของที่ปรึกษาด้านกระบวนการทำงาน (Process Consultancy) ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียน มีโอกาสที่จะเรียนรู้กระบวนการวิจัยและมีส่วนในการเสนอความคิดในประเด็นปัญหาวิจัยที่มาจากการปฏิบัติจริงและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้ แนวคิดของการทำงานเป็นไปในลักษณะของการทำงานร่วมกัน (Cooperation)

3. การวิจัยปฏิบัติการเชิงอิสระ (Emancipatory or Participatory Action Research) เป็นการวิจัยที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยภายนอกและครูผู้ปฏิบัติงาน แม้จะมี

บุคคลภายนอกมาร่วมด้วย แต่ทุกคนต่างมีสิทธิ์ มีเสียงในการแสดงความคิดเห็นเท่าเทียมกัน จะไม่มีผู้แสดงบทบาทเป็นที่ปรึกษาการวิจัยเหมือนแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการจริง การวิจัยแบบนี้ เปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยแก่ครูผู้ปฏิบัติและนักวิจัยจะเป็นอิสระจากความรู้ กฎเกณฑ์ และพันธนาการทางความคิด แนวคิดของการทำงานเป็นไปในลักษณะการทำงานแบบร่วมมือ (Collaboration)

สรุปได้ว่า ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการของครู เพื่อนำมาใช้ในการแสวงหาความรู้ ใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนนอกจากนี้ยังเป็นการค้นหาความรู้ใหม่ๆ เทคนิคการสอนใหม่ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยคือครูผู้สอนไม่เป็นระเบียบวิจัยมากนัก โดยเริ่มต้นจากสภาพปัญหาและข้อข้องใจที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน ซึ่งมุ่งศึกษาเฉพาะในห้องเรียนหรือในโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยใช้ระยะเวลาสั้น ๆ สามารถดำเนินการควบคู่ไปในช่วงที่มีการจัดการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน มีการดำเนินการเป็นวงจรและต่อเนื่อง มีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เป็นการศึกษาการแก้ปัญหากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งในขั้นตอนกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ได้มีผู้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไว้หลายท่าน ดังนี้

เบญจวรรณ รอดแก้ว (2550 : 15) กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ปัญหาที่นำมาวิจัย ต้องมาจากปัญหาของนักเรียนที่พบในห้องเรียน
2. ปัญหานั้นเป็นปัญหาเล็ก ๆ ที่ครูสามารถแก้ไขได้
3. ปัญหาเชิงปฏิบัติ
4. ครูคิดและค้นหาวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมด้วยตนเอง เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนไปจนกว่าจะแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ
5. เป้าหมาย คือผู้เรียน
6. ใช้การวิจัยแบบกรณีศึกษา เพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหานั้น
7. กรณีศึกษาในที่นี้ เป็นการรายงานตามการรับรู้และความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ของครูผู้เรียน

8. ผลการวิจัยใช้การบรรยายและสถิติง่าย ๆ เพื่อแสดงความสำเร็จของการแก้ปัญหาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

9. สามารถตรวจสอบได้ง่าย

10. เปิดรับผลสะท้อนหรือรวบรวมข้อมูลได้อย่างอิสระระหว่างดำเนินการวิจัย
นวนลเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม (2551 : 12 - 14) กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมี 5 ขั้นตอน

ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ /วิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้เป็นการระบุข้อจำกัด ข้อขัดข้องหรือข้อสงสัยที่ไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ในเรื่องของการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยจะต้องระบุว่าปัญหาอะไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไรและมีความเป็นไปได้ในการแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรืออย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน เริ่มแรกจะต้องสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนว่ามีปัญหาอะไรบ้าง ซึ่งอาจจะมีหลายปัญหาในเวลาเดียวกัน โดยทั่วไปจะเป็นปัญหาที่กว้างและไม่ชัดเจน ดังนั้นครูจะต้องวิเคราะห์ปัญหาให้แคบลงและชัดเจน เพื่อจะนำไปสู่การกำหนดปัญหาการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนวัดผลการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย การกำหนดสมมติฐานการวิจัย ตัวแปรการวิจัยและการออกแบบการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งนวัตกรรมการศึกษาสำหรับแก้ปัญหาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนนี้ครูต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ได้วางแผนไว้ในขั้นตอนที่ 3 เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เป็นขั้นตอนการพัฒนาวัตกรรมการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 สะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่ครูนำนวัตกรรมการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ไปทดลองปฏิบัติเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องของการเรียนรู้ที่มีอยู่ พร้อมทั้งต้องสะท้อนผลการปฏิบัติหรือเผยแพร่ข้อค้นพบเพื่อวางแผนต่อไป

พิสนุ พงศ์ศรี (2551 : 13) กล่าวว่า ขั้นตอนในการวิจัยมีขั้นตอนโดยนำขั้นตอนของวิธีทางวิทยาศาสตร์มาเป็นแนวทาง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นเพื่อความชัดเจน ซึ่งทั่วไปแล้วจะมีขั้นตอนเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาในการวิจัย และสิ้นสุดด้วยการเขียนรายงานวิจัยโดยขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหาการวิจัย
2. การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. การกำหนดตัวแปรและสมมติฐาน
4. การเลือกแบบการวิจัย
5. การสุ่มและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สรุปผลและรายงานผล

ชูศรี วงศ์รัตน์ (2553 : 78) กล่าวว่า กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนมี 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวางแผน หมายถึง การเริ่มวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
2. ขั้นปฏิบัติ หมายถึง การใช้กลยุทธ์ที่ได้จากการวางแผนในการลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไข

ปัญหา

3. ขั้นประเมินผล หมายถึง การประเมินผลจากการกระทำหรือการปฏิบัติโดยใช้เทคนิค

ต่าง ๆ ที่เหมาะสม

4. ขั้นสะท้อนผลย้อนกลับ หมายถึง การสะท้อนผลถึงผลการประเมินกระบวนการ

ต่าง ๆ ของการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อนำไปสู่การกำหนดปัญหาใหม่ ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553 : 204 - 205) สรุปได้ว่า กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา

เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

เป็นการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของผู้สอนว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แล้ววิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านั้น

มีสาเหตุมาจากอะไรและจะสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขสภาพการปฏิบัติงาน

ในส่วนใดได้บ้าง ซึ่งผู้สอนสามารถสำรวจได้จากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การสำรวจพฤติกรรม

ผู้เรียน การสังเกตของผู้สอน ข้อมูลจากการประเมินของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้สอนจะพบปัญหา

ข้อสงสัยที่เกิดจากผู้เรียน ผู้สอนและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิธีการแก้ปัญหา

เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ

ในการค้นหาคำตอบหรือนวัตกรรมและแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา

โดยจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความ หลัการศึกษ หนังสือนิตยสาร

แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์ของผู้สอนเอง ซึ่งจะทำให้ทราบว่ามีปัญหาที่คล้าย

กับปัญหาของเรามีผู้ใดศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร

จะทำให้สามารถเลือกแนวทางในการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมได้ถูกต้องและชัดเจนขึ้น

โดยการใช้วิธีสอนแบบใหม่ หรือการใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน เช่น เอกสารประกอบการสอน สื่อการสอน บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ฐานข้อมูลการเรียนรู้ (CBL) การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 นวัตกรรม/วิธีการ

จากขั้นตอนที่ 2 จะได้ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ซึ่งอาจจะเป็นวิธีการหรือนวัตกรรมก็ได้ ในขั้นนี้ต้องกำหนดวิธีการหรือการสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา แล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการหรือนวัตกรรมจากผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ เช่น ถ้าจะสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก็ต้องศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้เรียบร้อย นำไปให้เพื่อผู้สอน ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้ความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิค การนำเสนอ เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อเตรียมนำไปใช้แก้ปัญหาหรือต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 นำนวัตกรรมหรือวิธีการ ไปใช้

ขั้นตอนนี้จะเป็นการนำนวัตกรรมหรือวิธีการที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 3 ไปทดลองใช้โดยระบุขั้นตอนในการทดลองใช้ว่า ทดลองใช้กับใคร เมื่อไหร่ อย่างไร และจะมีวิธีเก็บข้อมูลอย่างไร เช่น ทดสอบความรู้หรือสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้ว ทดสอบความรู้หรือพฤติกรรมอีกระยะหนึ่ง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงความรู้หรือพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผล/เผยแพร่

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ถ้ายังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ ก็จะต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา นวัตกรรมหรือวิธีการใหม่ จนสามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ ถ้าสามารถแก้ไขปัญหาดำเนินงานได้ตามที่ต้องการ ก็สรุปผลการดำเนินงาน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาคำถามการจัดการเรียนรู้ต่อไป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ (2554 : 4 - 8) ได้สรุปกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ได้ดังนี้

1. เลือกปัญหาการวิจัย
2. วิเคราะห์สภาพปัญหา
3. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
4. หาแนวทางแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้
5. กำหนดชื่อเรื่องวิจัย คำถามวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย

6. วางแผนการดำเนินการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้
7. ลงมือปฏิบัติตามแผน เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
8. การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จรัส สว่างทัฬห (2557 : 5 - 6) กล่าวว่า กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่มุ่งแสวงหาคำตอบที่เป็นความจริงที่ถูกต้องและเชื่อถือได้และก่อให้เกิดการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแม็กแท็กการ์ท (Kemmes & Mc Taggart. 1988 : 11 - 15) ประกอบเป็นวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Cycle of Action Research) 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) การปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วให้ดีขึ้น
2. การปฏิบัติ (Action) ตามแผน (นำแผนไปปฏิบัติ)
3. การสังเกต (Observing) ผลการปฏิบัติ
4. การสะท้อนผลและการทบทวนแก้ไข (Reflecting and Revising) ผลของการปฏิบัติ

นี้ให้เป็นพื้นฐานของการวางแผนงานต่อไป โดยนำความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่หมุนไปในกระบวนการเหล่านี้มาใช้เป็นเสมือนแหล่งให้เกิดการปรับปรุงแหล่งความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดวงจร

การดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 ขั้นตอน ของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนนี้เป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ ภายใต้กระบวนการ PAOR คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observing) การสะท้อนผลและการทบทวนแก้ไข (Reflecting and Revising) เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไปอย่างทันทั่วทั้งที่ โดยครูผู้สอนต้องรู้จักผู้เรียนและตนเองอันเป็นรูปแบบของการปฏิบัติงานในลักษณะครุมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2556 : 10 - 14) กล่าวว่า ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหาการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 2 ตั้งสมมติฐาน
- ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นวางแผนวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นดำเนินการวิจัย ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูลแปลผล ในขั้นนี้มีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนเพื่อปรับปรุงแก้ไข วางแผนดำเนินการปรับปรุง ปฏิบัติแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปผลการวิจัยเป็นขั้นของการสร้างความรู้ใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ จากนั้นนำความรู้ไปใช้

วาโร เฟ็งสวัสดี (2557 : 4 - 5) กล่าวไว้ว่า กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน มี 5 ขั้นตอน คือ

1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นจุดที่เริ่มต้นในการวางแผนแก้ปัญหาเพื่อคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นต้น ถ้าหากครูพบว่าปัญหาจากการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหามีหลายปัญหา ครูควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยพิจารณาความรุนแรงของปัญหา หากพบว่าปัญหาใดมีความรุนแรงมากก็ควรได้รับการแก้ไขก่อน

2. กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา เมื่อครูผู้สอนได้ปัญหาจากการศึกษาในขั้นที่ 1 แล้วจะต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้น ๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น จากตำรา วารสาร บทความ หลักสูตร คู่มือครู รายงานการวิจัย เป็นต้น เพื่อให้ทราบว่าปัญหาที่คล้าย ๆ กับปัญหาของตนมีผู้ใด ได้ศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น

3. วิธีการหรือวัตกรรมการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 จะทำให้ครูผู้สอนได้แนวทางหรือทางเลือกในการแก้ปัญหาซึ่งในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะต้องกำหนดและสร้างวิธีการในการแก้ไขปัญหานั้นมา ซึ่งเรียกว่า “นวัตกรรม”

4. นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ ขั้นนี้ครูจะนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นจากขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ โดยระบุขั้นตอนปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไหร่ อย่างไร แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเหล่านั้น เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป

5. สรุปผล เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสมแล้วจึงสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ถ้าหากวิธีการหรือนวัตกรรมยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่ต้องการได้ก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้อีก โดยดำเนินการในขั้นที่ 2 - 4 ใหม่ จนกระทั่งสามารถแก้ไขปัญหานั้นที่ต้องการได้ แล้วเขียนสรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นที่ 1 - 4

สตริงเกอร์ (Stringer, 1999 : 9) กล่าวว่า กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน มีดังนี้

1) การสังเกต (Observation) เพื่อรวบรวมข้อมูลที่จะอธิบายปัญหา 2) คิด (Think) เป็นการตีความหมายและการอธิบายหลังจากที่ได้วิเคราะห์เมื่อได้ตีความสถานการณ์แล้วจะสะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำ และ 3) การปฏิบัติ (Action) เป็นการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่มีการวางแผนการแก้ปัญหาในชั้นเรียน การปฏิบัติตามแผน การเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติ การสะท้อนผลที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

และการสรุปบททวนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจในการแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ในงานของครูเองให้มากยิ่งขึ้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการพัฒนาตัวครูและตัวผู้เรียน โดยตรง กล่าวคือ เมื่อครูได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูสามารถเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการ สอนแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย เกิดสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ในระดับสูง มีการเรียนรู้ได้เหมาะสมตามวัย และทำให้การจัดการศึกษาโดยรวมของประเทศเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด

การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญและมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมการทำงานตามหน้าที่ของผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2550 : 78 - 79) ได้ให้ความเห็นว่าหลักการส่งเสริมการวิจัย ของผู้บริหารที่ควรปฏิบัติไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
2. สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในด้านอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก
3. วางระบบกระตุ้นกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือการทำวิจัยในชั้นเรียน
4. ส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มครู อาจารย์ ในโรงเรียน ให้ครูมีเวลาประชุมเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูแต่ละคน
5. สังเคราะห์ผลการวิจัยของรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน
6. จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในและนอกโรงเรียน
7. ยกย่องให้กำลังใจสิ่งตอบแทนเป็นแรงเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู
8. วางระบบฐานข้อมูลงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียน

ถวิล อรรถเวช (2552 : 11 - 12) กล่าวว่า ผู้บริหารกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ของผู้สอนในโรงเรียน ว่าผู้บริหารทุกระดับ สามารถที่จะส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนได้ โดยเฉพาะในระดับโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. กำหนดเป็นนโยบาย โดยผู้บริหารให้แก่นุคลากรกลุ่มงานวิชาการและครูระดับสาย ช่วงชั้น ได้จัดทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนไว้ เช่น ในแต่ละภาคเรียน ผู้สอนควรมีเกณฑ์ขั้นต่ำ

ในการใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างน้อย 2 - 3 เรื่อง เป็นต้น โดยจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนเอาไว้

2. ขยายความคิด ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ถ่องแท้เสียก่อน ดังคำที่ว่า “จะกินต้องเตรียมอาหาร จะพัฒนาการต้องเตรียมคน จะพัฒนาคนต้องเริ่มที่จิตใจ จะอะไร ๆ ต้องใช้วิจัยเป็นฐานไว้ก่อน”

3. พิชิตปัญหา ผู้บริหารควรมีการสร้างข้อตกลงร่วมกับครูผู้สอนว่า ถ้าครูผู้สอนคนใดพบปัญหาการเรียนการสอนกับเด็กในห้องเรียน ไม่ต้องยอมแพ้ แต่ต้องหาวิธีแก้ปัญหาให้ได้ โดยการนำเข้าสู่ที่ประชุมหรือครูผู้สอนสามารถศึกษาจากงานวิจัยและจากการทดลองของตนเอง ตามหลักการวิจัยที่ง่ายซึ่งเกิดจากการบรรยายสภาพปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน

4. หาแนวทาง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการกระตุ้นให้ครูได้หาแนวทางการวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน โดยจัดให้มีการประกวดการดำเนินการ นิเทศ การยกย่องชม การมอบเกียรติบัตร เป็นต้น

5. ครูอาสาด้วยกัน เมื่อได้แนวทางแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันใช้แนวทางนั้น ๆ มาแก้ปัญหการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนรายบุคคล และรายชั้นต่อไป

6. สรรค์สร้างงานวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ขวัญกำลังใจ ทั้งการมอบเกียรติบัตรการยกย่องชมเชยให้เป็นครูแกนนำ ครูต้นแบบในโรงเรียนและสนับสนุนงบประมาณการวิจัยให้กับครูที่สามารถหาวิธีการต่าง ๆ มาแก้ปัญหการเรียนการสอนในชั้นเรียนจนนักเรียนมีคุณภาพดี

7. แก้ไข ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้งานวิจัยในชั้นเรียนที่แต่ละคนได้ศึกษามาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนด้วย โดยให้ครูได้เผยแพร่ให้เพื่อนครูทราบเพื่อนำเอาผลงานวิจัยนั้น ๆ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

8. ประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลงานวิจัยของครูแต่ละคน มาจัดนิทรรศการหรือประชาสัมพันธ์ให้ครูทุกคนในโรงเรียนได้ทราบและนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเอง

จากการศึกษาแนวทางการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา ปี 2554 - 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถรวบรวมสรุป แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนและนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. นโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน
2. การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน
4. การสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน
5. การกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6. การเผยแพร่ผลงานวิจัย

กระบวนการบริหารใด ๆ ก็ตาม ถ้าต้องการให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รวบรวมสรุปแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานการวิจัยในชั้นเรียนและนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน 6 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 13 - 31)

ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน

กองวิจัยทางการศึกษา (2545 : 1 - 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ในมาตรา 24 (5) การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันกับการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา 30 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิจัยเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการทำการวิจัย การศึกษาและปรับบทบาทของการวิจัยให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างอัตโนมัติและถือว่าการวิจัยเป็นจุดเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการปฏิบัติการสอนของครูในชั้นเรียน การวิจัยจะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบจนทำให้การศึกษานั้นคลี่คลายไปในด้านที่จะก่อประโยชน์และกล้าเผชิญกับปัญหาใหม่ ๆ ด้วยความเชื่อมั่น มุ่งมั่นที่จะนำปัญหามาก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและการแสดงความก้าวหน้าของครูอีกทางหนึ่ง

ศิริพงษ์ เสภาภาน (2548 : 33) ได้กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. การกำหนดบทบาทและทิศทางการวิจัยในชั้นเรียน

1.1 ผู้บริหารต้องมีนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนต่อการกำหนดให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนให้เข้าใจตรงกัน โดยเฉพาะการนำผลงานการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน

1.2 สร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครูผู้วิจัยในการทำผลงานทางการวิจัย
ในชั้นเรียน

1.3 การจัดการอบรมเพื่อให้ครูผู้วิจัยมีความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. นโยบายด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำวิจัยในชั้นเรียน

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูแกนนำทางการวิจัยในชั้นเรียน
คอยประสานงานให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน ติดตามประเมินผล รวมทั้งนำ
ผลการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

2.2 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น แหล่งเรียนรู้
และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ครูได้ค้นคว้าและได้ศึกษา รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการทำสื่อ
การเรียนรู้อ

2.3 เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้ทำวิจัยด้วยการยอมรับผลการวิจัย

ถวิล อรัญเวศ (2552 : 11 - 12) ได้กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินการ
วิจัยในโรงเรียน โดยกำหนดนโยบาย ผู้บริหารให้บุคลากรกลุ่มงานวิชาการและครูระดับสาย
ช่วงชั้นได้จัดทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนไว้ เช่น ในแต่ละภาคเรียน ครูผู้สอนควรมีเกณฑ์ต่ำ
ในการใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาการเรียนการสอน อย่างน้อย 2 - 3 เรื่อง
เป็นต้น โดยจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนเอาไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 3 - 31) ได้กำหนดนโยบาย
และแผนการส่งเสริมการดำเนินการวิจัยในโรงเรียน ได้ดังนี้

1. ให้นำหน่วยงานในสังกัดดำเนินงานวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้
ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
2. ส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่และเครือข่ายวิจัย พี่เลี้ยง นักวิจัยแบบมีส่วนร่วม
จากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และสามารถนำผลวิจัย ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปแบบ
3. ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการวิจัยร่วมกันเพื่อการพัฒนา
การจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จ
4. สนับสนุนการศึกษาสภาพการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
ที่เปลี่ยนแปลงไปและรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาที่รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
และอนาคต
5. ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ
สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังระบุตัวชี้วัดความสำเร็จของการส่งเสริมการวิจัย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. บุคลากรในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานในความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการวิจัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
 2. บุคลากรในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำผลการวิจัยไปใช้ในการงานที่รับผิดชอบ
 3. มีเครือข่ายการวิจัยที่มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมงานอย่างต่อเนื่อง
 4. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเป็นระบบ
 5. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- แนวทางการบริการจัดการงานวิจัยให้ประสบผลสำเร็จ ในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ดังนี้
1. จัดให้มีหน่วยงานและผู้รับผิดชอบงานวิจัย
 2. กำหนดนโยบาย กลยุทธ์และแผนการดำเนินงานวิจัย
 3. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินงานวิจัย
 4. จัดให้มีงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัย
 5. สร้างและระบบข้อมูลสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย
 6. จัดให้มีคลินิกวิจัย โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเป็นที่ปรึกษาและร่วมคิดร่วมทำกับนักวิจัยทุกระดับ
 7. ปรับกระบวนการทัศน์ด้านการวิจัยและการบริโภคงานวิจัย
 8. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานวิจัย
 9. สร้างความเข้มแข็งให้กับนักวิจัย
 10. สร้างนักวิจัยเพิ่มขึ้น
 11. ส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติงานปกติโดยใช้กระบวนการวิจัย
 12. ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา/งาน
 13. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัย
 14. สร้างเครือข่ายงานวิจัยทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
 15. จัดระบบกำกับ ติดตาม การดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
 16. สร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย ขวัญและกำลังใจ
 17. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริการจัดการงานวิจัย

อุไรรัตน์ ชนะบำรุง (2555 : 1) ได้กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องกำหนดเป็นคุณลักษณะของครูในแต่ละภาคเรียนว่าจะต้องมีวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งควรเป็นเรื่องที่ควรแก้ปัญหาการเรียนการสอน
2. ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องของการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครูผู้สอน
3. ผู้บริหารควรมีการสร้างกำลังใจกับครูผู้สอนว่า ถ้าครูผู้สอนคนใดพบปัญหาการเรียนการสอนอย่างนี้ อย่าท้อ แต่ต้องหาวิธีแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน
4. ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการกระตุ้นให้ครูได้หาแนวทางวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน โดยจัดให้มีการประกวด การดำเนินการนิเทศ การยกย่องชมเชย การมอบเกียรติบัตร เป็นต้น
5. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ขวัญ กำลังใจ เช่น การมอบเกียรติบัตร โล่รางวัล
6. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้งานวิจัยในชั้นเรียนที่แต่ละคนได้ศึกษามาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ครูได้เผยแพร่ให้เพื่อนครูทราบเพื่อนำเอาผลงานวิจัยนั้น ๆ เป็นแนวทางในการแก้ไขการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น
7. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลงานวิจัยของครูมาเผยแพร่ ให้ครูทุกคนได้ทราบ และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนเอง ที่สำคัญผู้บริหารต้องให้กำลังใจแก่ครูว่า งานวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่เรื่องยาก

จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน กำกับติดตาม ส่งเสริมบรรยากาศ สักเคราะห์ผลการวิจัย จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิจัย ยกย่องให้กำลังใจสิ่งตอบแทนและวางระบบฐานข้อมูลงานวิจัยในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า นโยบายและแผนการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กรอบแนวคิดและทิศทางดำเนินงานด้านการส่งเสริมการวิจัย แผนงานโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียน การสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการวิจัย การบริหารจัดการเกี่ยวกับการวิจัยให้ประสบผลสำเร็จ ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดหางบประมาณและสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน และใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน

ครูถือว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา ครูจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นครูที่ดี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการกระตุ้นช่วยให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ ครูต้องเป็นที่ยอมรับนับถือในฐานะปราชญ์บุคคลและเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครอง เป็นผู้ร่วมงานที่ดีในสถานศึกษา เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาตนเองและทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

ถวิล อร์ญเวศ (2552 : 11 - 12) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียน โดยการจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ถ่องแท้เสียก่อน ดังคำที่ว่า “จะกิน ต้องเตรียมอาหาร จะบริหารต้องเตรียมคน จะพัฒนาคนต้องเริ่มที่จิตใจ จะทำอะไรต้องใช้งานวิจัยเป็นฐานก่อน” กระตุ้นให้ครูได้หาแนวทางการวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน โดยจัดให้มีการประกวด การดำเนินการนิเทศ การยกย่องชมเชย การมอบเกียรติบัตร เป็นต้น และนอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันใช้แนวทางนั้น ๆ มาแก้ปัญหการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนรายบุคคลและรายชั้นต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 21) ได้สรุป การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย

1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยให้แก่กวิจัย เช่น การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสร้างเครื่องมือวิจัย ฯลฯ
2. จัดกิจกรรมให้ครูได้ฝึกทักษะในการทำวิจัย
3. สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนรู

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556 : 116) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. เพิ่มพูนศักยภาพของบุคลากรให้สามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรมากที่สุด
2. ช่วยให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความผิดพลาดในการทำงาน ประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลา

3. เกิดประโยชน์คุ้มค่าต่อบุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ มีความพร้อมในการก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

บิชอป (Bishop. 1979 : 172) กล่าวว่า กระบวนการการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ บุคลากร มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการว่าบุคลากรมีความต้องการอะไร แต่ถ้าบุคลากรไม่มีความต้องการ ผู้บริหารต้องหาวิธีการที่จะกระตุ้นให้บุคลากรมีความสนใจที่จะพัฒนาตนเอง
2. การวิเคราะห์ความต้องการของบุคลากรโดยรวมว่าสนใจอะไร เพื่อที่จะได้ดำเนินการ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. การพัฒนาโดยวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง เช่น ประชุมเชิงปฏิบัติการ การอภิปราย การศึกษาดูงาน การสอนงาน เป็นต้น
4. ความเป็นไปได้ของโครงการ ซึ่งอาจจะศึกษาโดยการทำวิจัยเชิงทดลอง การปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้โครงการดำเนินไปได้
5. การปฏิบัติตามโครงการ จำเป็นต้องหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ เพื่อชี้แนะแนวทางและให้การฝึกอบรม
6. การประเมินผลว่าบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยดำเนินการ เป็นระยะและพิจารณาอย่างมีหลักเกณฑ์

ฮินแมน สวอบ ฟอสซันและไดย์ (Heneman, Schwab, Fossum & Dyer. 1983 : 351 - 380) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาบุคลากร ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร
2. การวางแผนการพัฒนาบุคลากร
3. การคัดเลือก ออกแบบและดำเนินกิจกรรมพัฒนาบุคลากร
4. ประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

รุคอสกี (Rutkowski. 1996 : 285 ; อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช. 2561 : 192) กล่าวว่า การอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนกับครูที่ต้องการทำวิจัยเป็นสิ่งจำเป็น ที่ช่วยเสริมสร้างความรู้และพัฒนาให้เกิดทักษะในการทำวิจัยเป็น แต่ก็ไม่จำเป็นต้องให้การอบรม ที่เน้นแบบแผนการวิจัยที่ยึดกรอบ หรือวิธีวิทยาที่สูงเกินไป เพราะไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับการวิจัย ปฏิบัติการในห้องเรียน

สรุปได้ว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ถือว่าครูเป็นบุคคล ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการจัดการศึกษา กระบวนการพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปพัฒนาการเรียนรู้อ

ผู้บริหารสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูหาแนวทางการวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน การสอน การประสานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ตลอดจน การจัดหาผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้และจัดกิจกรรมให้ครูฝึกทักษะ ในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553 : 22) กล่าวไว้ใน หมวด 9 มาตรา 67 ว่า รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและ การผลิตสื่อและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รวมทั้ง การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่า และเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

การจัดการทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 16 - 20) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครู ทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

1. สร้างและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย
 - 1.1 จัดหาสถานที่สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้งานวิจัย
 - 1.2 จัดหาสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องและจำเป็นสำหรับการทำงานวิจัย
 - 1.3 ระบบข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการวิจัย
 - 1.4 เชื่อมโยงฐานข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการวิจัย
 - 1.5 ให้บริการข้อมูล สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ด้านการวิจัยด้วยรูปแบบ

ที่หลากหลาย

2. จัดให้มีคลินิกวิจัย โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเป็นที่ปรึกษาและร่วมคิดร่วมทำ กับนักวิจัยทุกระดับ

- 2.1 จัดคลินิกให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัย
- 2.2 จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญให้บริการในคลินิกนักวิจัย หรืออาจติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญ

ในช่องทางผ่านระบบเครือข่าย ICT

- 2.3 จัดให้มีพี่เลี้ยง (Mentor) ในการ “พาทำวิจัย”
- 2.4 จัดสรรค่าตอบแทนให้ผู้เชี่ยวชาญ/เครือข่ายให้บริการงานวิจัย พี่เลี้ยงนักวิจัย

ที่ให้บริการในคลินิกวิจัย

มินตรา งามทรัพย์ (2554 : 108 ; อ้างถึงใน ปริญญาบัตร ตั้งคุณานันต์. 2558 : 205) กล่าวว่า เพื่อให้การจัดการแหล่งเรียนรู้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน สถานศึกษาควรจัดการด้านทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในโรงเรียน ดังนี้

1. กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดนโยบายการแหล่งเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจตามนโยบายตามแผนหลักสูตร รวมทั้งเวลาดำเนินการของโรงเรียนเพื่อกำหนด นโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้โดยให้คณะครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด

2. จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อม ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน

2.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ

2.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.4 หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.5 ผู้เกี่ยวข้องที่โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสม

3. จัดทำแผนงานแหล่งการเรียนรู้ คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญ ที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถ ดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

4. สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในโรงเรียนและชุมชน สถานศึกษาสร้างความเข้าใจ กับบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ มีส่วนร่วมในการ พัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้

5. ประชาสัมพันธ์โครงการ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการและใช้แหล่ง การเรียนรู้เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้ง ผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อใช้แหล่ง การเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

6. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนอาจมีแนวทางการสร้าง ใช้แหล่งเรียนรู้ได้ดังนี้

6.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วย บุคลากร ดังต่อไปนี้

6.1.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

6.1.2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

6.1.3 หัวหน้างานห้องสมุด

6.1.4 หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ของโรงเรียน

รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้
ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในโรงเรียนและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้
และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

6.2 สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบการใช้ สำหรับผู้เรียนและผู้สนใจ

6.3 ผู้เรียนและผู้สนใจ ได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและคุ้มค่า มีการ
รวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

7. ชั้นตรวจสอบ ทบทวน ติดตาม โรงเรียนกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ
ติดตามและประเมินการใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหา
อุปสรรคในระหว่างดำเนินการ มีการประเมินทบทวนปรับปรุง กระบวนการดำเนินการให้เกิด
การพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการของโรงเรียน ที่โรงเรียนกำหนด
ไว้ตามบริบทของโรงเรียนเอง มีการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือประเมินผลการดำเนินการพัฒนา
การสร้าง และใช้แหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน

8. ชั้นสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การสรุปรายงานการและ
ใช้แหล่งการเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้น
การดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ
ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริม
การต่อยอดต่อไป

สรุปได้ว่า การจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน เป็นบทบาท
สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์
มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการจัดหา งบประมาณ สถานที่ บุคลากร วัสดุ
ครุภัณฑ์ ค่าเช่า ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการวิจัย แหล่งเรียนรู้ ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศที่ดีและ
พร้อมที่จะนำข้อมูลมาใช้เกี่ยวกับงานวิจัย ทั้งนี้จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
และมีขั้นตอน

ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ทุกความสำเร็จอาศัยความร่วมมือร่วมใจในการทำงานของทุกฝ่าย แต่ในการทำงานใด
ที่ขาดแรงจูงใจก็จะเกิดความล่าช้าในการทำงาน เกิดการเกี่ยงกันในการทำงาน โยนความ

รับผิดชอบ ความไม่อยากทำงาน หรือเบื่อหน่ายในงานที่ทำ การสร้างแรงจูงใจจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จได้เร็วขึ้น

ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไปสู่จุดหมายที่ต้องการ เป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จันทรานี สวอนนาม (2545 : 202 ; อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ. 2551 : 112) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความต้องการ (Needs) เกิดแรงขับ (Drive) ซึ่งเกิดภายในตัวบุคคล ส่วนเครื่องล่อหรือสิ่งจูงใจ (Incentives) เกิดจากการจูงใจภายนอก

ธวัช บุญมณี (2550 : 5) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สภาพที่บุคคลถูกกระตุ้น ทำให้เกิดแรงหรือพลังในการทำงานอย่างมีความรับผิดชอบ ผลการปฏิบัติงานสูงและมีคุณภาพ และสภาพเหล่านี้จะยังคงดำรงอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งและอาจจะลดลง

สมศักดิ์ ประเสริฐสุข (2554 : 79) กล่าวว่า แรงจูงใจหมายถึง สภาพที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมเพื่อไปยังจุดหมายปลายทาง (Goal) นักจิตวิทยามีความเชื่อว่า มนุษย์หรือสัตว์ก็ตามเมื่ออยู่ในสถานะที่ได้รับการจูงใจจะต้องมีความกระตือรือร้นและขวนขวายในการทำกิจกรรม หรือแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความสำเร็จซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางที่ต้องการ

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2550 : 27) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความจำเป็น (Needs) ความต้องการ (Wants) แรงขับ (Drives) หรือแรงกระตุ้น (Impulses) อันเกิดขึ้นภายในบุคคล แรงจูงใจนี้จะถูกผลักดันไปสู่เป้าหมาย (Goals)

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2551 : 79) แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ร่างกายและจิตใจถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรม เพื่อที่จะบรรลุจุดหมายของเป้าหมายที่ต้องการ

พรณราย ทรัพย์ะประภา (2552 : 41) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สภาพที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมเพื่อไปยังจุดหมายปลายทางและเชื่อว่ามนุษย์หรือสัตว์ก็ตามเมื่อตกอยู่ในสถานะที่ได้รับการจูงใจจะต้องมีความกระตือรือร้นและขวนขวายในการทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความสำเร็จซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางที่ต้องการ

ธงชัย สันติวงษ์ (2553 : 23) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ภายใน ที่มีแรงผลักดันและมีทิศทางที่ใช้กำกับพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

กิติ ดยัคคานนท์ (2553 : 78) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง พลังที่มีอยู่ในตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งทำหน้าที่เร้าและกระตุ้นให้มีการเคลื่อนไหว เพื่อให้บุคคลนั้นดำเนินการใด ๆ ไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย

ฮาร์ริแมน (Harriman. 1947 : 226) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่เป็นสิ่งที่มียุทธพล กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมขึ้น นอกจากนี้จะช่วยกระตุ้นทำให้มนุษย์เคลื่อนไหวและทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้วยังเป็นสิ่งที่ชักนำให้มนุษย์ประพฤติตนอย่างมีทิศทางเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

แมคคิลแลน (McClelland. 1961 : 552) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง การแสดงออกให้เห็นถึงสภาพอารมณ์ของบุคคลต่อสิ่งเร้า แล้วปรากฏเป็นพฤติกรรมออกมา เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมาย การเกิดอารมณ์พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ด้านชีวิตของบุคคลนั้น

วรูม (Vroom. 1964 : 6) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการที่ควบคุมการเลือกปฏิบัติกิจกรรมทางใดทางหนึ่ง จากทางเลือกซึ่งมีหลากหลาย

นิวสตรอม (Newstrom. 2007 : 101) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นแรงผลักดันจากทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของพนักงานที่มีต่อการทำงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ซานฟอร์ดและไรท์แมน (Sanford & Wrightman. 1970 : 189) กล่าวว่า แรงจูงใจ เป็นความรู้สึกซึ่งไม่อาจหยุดนิ่งได้เพราะอะไรก็ตามที่ทำให้มนุษย์อยู่ภายในการชักจูงของบางสิ่ง และทำให้มนุษย์กระทำการหนึ่งลงไปเพื่อลบสิ่งสภาพการขาดหรือเพื่อทดแทนพลังงานบางสิ่งบางอย่าง

สรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคล เป็นแรงขับ เป็นพลังของแต่ละคนที่ทำให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จ โดยมีกระบวนการเกิดจากการที่มนุษย์ทุกคนมีความคาดหวัง ความต้องการ (Needs) และเป้าหมายในชีวิต ทำให้เกิดแรงขับ (Drive) เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย (Goals) เพราะฉะนั้นแรงจูงใจจึงมีอิทธิพลในการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาทิศทางใดทิศทางหนึ่งและรักษาพฤติกรรมนั้น เพื่อให้ตนเองนั้น ได้สิ่งที่คาดหวังหรือต้องการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิธีการสร้างแรงจูงใจ

ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จไม่ใช่คนเก่งที่สุดหรือฉลาดที่สุด แต่เป็นผู้ที่สามารถชักจูงใจให้คนทำงานอย่างมีความสุข ทำงานอย่างเต็มที่และมีอิสระ รวมทั้งสามารถกระตุ้นให้ผู้ได้บังคับบัญชาตั้งศักยภาพของตนเองออกมาทำงานให้สำเร็จได้ นักการศึกษาได้กล่าวถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจไว้ดังนี้

ถวิต อร์ธเวส (2552 : 11 - 12) กล่าวว่า ผู้บริหารกับการส่งเสริมการวิจัยในเรียนกับการสรรค์สร้างงานวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ขวัญกำลังใจ ทั้งการมอบเกียรติบัตร การยกย่องชมเชยให้เป็นครูแกนนำ ครูต้นแบบในโรงเรียนและสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัย ให้ครูที่สามารถหาวิธีการต่าง ๆ มาแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนจนนักเรียนมีคุณภาพดี ผู้บริหารมีการสร้างข้อตกลงร่วมกับครูผู้สอนว่า ถ้าครูผู้สอนคนใดพบปัญหาการเรียนการสอนกับเด็กในห้องเรียน ต้องไม่ยอมแพ้ แต่ต้องหาวิธีแก้ปัญหาให้ได้ โดยการนำเข้าสู่ที่ประชุมหรือครูผู้สอนสามารถศึกษาจากงานวิจัยและการทดลองของครูเองตามหลักการวิจัยอย่างง่าย ซึ่งเกิดจากการบรรยายสภาพปรากฏการณ์ที่เป็นจริงในห้องเรียน

ดาวรุ่ง ชะระอำ (2550 : 91) กล่าวว่า วิธีการสร้างแรงจูงใจหรือขวัญของพนักงานในการทำงาน ดังนี้

1. สร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจต่อนโยบาย วัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานขององค์กร เพื่อก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน
 2. กำหนดมาตรฐานสำหรับวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน
 3. กำหนดเงินเดือนและค่าจ้างที่เป็นธรรม โดยให้เงินเดือนหรือค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการปฏิบัติงาน
 4. ขวัญในการทำงาน เกิดขึ้นจากความรู้สึกรักพอใจในงานที่ทำ และถ้ายังงานนั้นเปิดโอกาสให้พนักงานได้ใช้ความชำนาญและความคิดริเริ่มของตนเองมากเท่าใด พนักงานก็จะพอใจในงานที่ตนทำมากขึ้น
 5. ความเป็นสมาชิกของกลุ่มย่อยเกิดขึ้นในแต่ละองค์กร
 6. การให้บำเหน็จรางวัล ตลอดจนการเลื่อนตำแหน่งแก่ผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดี ย่อมเป็นการเสริมขวัญแก่พนักงาน
 7. การมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับพนักงาน ทำให้เกิดขวัญที่ดีได้
- สุเมธ เดียววิเศษ (2553 : 12 - 13) กล่าวว่า วิธีการ แนวทางในการสร้างแรงจูงใจไว้ว่า การจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นศิลปะที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร เพราะการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้นจำเป็นต้องเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้เหมาะสมกับงานและบุคคลผู้ได้บังคับบัญชา แนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอาจมีหลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การออกคำสั่งในลักษณะเด็ดขาดเป็นการจูงใจที่เน้นผลงาน
2. การดำเนินงานแบบใช้ศิลปะและเทคนิคเป็นการจูงใจที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและสมาชิกองค์กร
3. การดำเนินงานแบบต่อรองเป็นการจูงใจที่มุ่งสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานกับผู้ปฏิบัติ
4. การดำเนินการโดยการแข่งขัน เป็นการจูงใจที่มีลักษณะเป็นไปในทางบวก
5. การดำเนินงานแบบให้ใจตนเอง เป็นการจูงใจที่มุ่งสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงส์ (2554 : 13) กล่าวว่า การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารควรมีส่วนช่วยสนับสนุนในการหาความรู้และดำเนินการของครู สร้างแรงจูงใจให้ครูทำ โดยการส่งเสริมให้รางวัล ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 16 - 20) กล่าวว่า การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ วิธีการในการสร้างแรงจูงใจสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย ขวัญและกำลังใจสามารถทำได้ ดังนี้

1. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยให้บุคลากรในหน่วยงาน
2. ยกย่องเชิดชูเกียรติและให้รางวัลผลงานวิจัยดีเด่น
3. ส่งเสริมให้หน่วยงานอำนวยความสะดวกแก่นักวิจัยในการไปศึกษาค้นคว้างานวิจัย
4. ส่งเสริมให้ผู้มีผลงานวิจัยได้เสนอเพื่อขอให้มีและเลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น
5. ส่งเสริมให้หน่วยงานใช้ผลงานประกอบการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในหน่วยงานตามความเหมาะสม

ฮอฟฟ์แมน (1977 : 24) กล่าวว่า วิธีการสร้างแรงจูงใจ สามารถกระทำได้ดังนี้

1. วิธีใช้ตัวแบบจะทำให้คนเกิดแรงจูงใจ ถ้าตัวแบบมีอิทธิพลของสังคม ซึ่งเป็นวิธีที่มนุษย์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การเลียนแบบ (Imitation) ก็ดี การยึดแบบ (Identification) ก็ดีล้วนต้องอาศัยตัวแบบ ลักษณะความเหมาะสมของตัวแบบเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับวิธีนี้ ตัวแบบมีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มาก ได้แก่ พ่อ แม่ ครู ผู้ใหญ่ เพื่อน เป็นต้น
2. วิธีการสวมบทบาท (Role Playing) วิธีนี้เกิดจากความเข้าใจที่ว่า การที่บุคคลจะเข้าใจผู้อื่นได้คตินั้นจะต้องให้เขาได้มีโอกาสได้สวมบทบาทอื่นนอกเหนือจากที่ตนเป็นอยู่ ซึ่งเน้นวิธีเดียวที่จะทำให้คนได้คิด ได้รู้สึกแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ ก็คือให้เขาได้แสดงออกในบทบาทที่แตกต่างออกไปจากเดิม การสวมบทบาทเป็นการรับเอาทัศนคติของคนอื่น ทำให้มีความคิดเห็นที่กว้างขวาง มีความคิดและความเข้าใจที่แตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดมั่นอยู่กับตนเอง

3. ใช้วิธีสร้างความขัดแย้งทางเหตุผล หรือความไม่สมดุลทางความรู้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีความสอดคล้อง (Consistency Theory) กล่าวคือ สร้างความขัดแย้งในความรู้ขึ้นในตัวบุคคล โดยเสนอให้เขาได้รับความรู้ใหม่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับความรู้เดิม ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดแรงขับที่จะทำให้บุคคลเกิดความต้องการค้นคว้า สำรวจ เพื่อไปสู่ความพอใจความสำเร็จ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องลดความขัดแย้ง

4. การใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนมาก ยิ่งเป็นเพื่อนที่นักเรียนรัก ชอบพอหรือนับถือก็ยังมีอิทธิพลมาก ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อนักเรียน นักเรียนที่ร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่านักเรียนที่แยกตัวจากเพื่อน การอภิปรายกันจะทำให้ให้นักเรียนได้รับความคิดเห็นใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่และนำมาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมของตน ถ้าสามารถปรับให้เข้ากันได้เด็กจะมีพัฒนาโครงสร้างของความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้นได้

ประเภทของแรงจูงใจ

กวี วงศ์พูน (2550 : 82 - 84) ได้แบ่งรูปแบบของแรงจูงใจของมนุษย์ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเป็นเลิศ (Standard of excellence) ที่ตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัล แต่ทำเพื่อประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะสำคัญคือ มุ่งหาความสำเร็จ (Hope of success) และกลัวความล้มเหลว (Fear of failure) มีความทะเยอทะยานสูง ตั้งเป้าหมายสูง มีความรับผิดชอบในการทำงานดี มีความอดทนในการทำงาน มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง เป็นผู้ทำงานอย่างมีการวางแผน และเป็นผู้ตั้งระดับความคาดหวังสูง

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliative Motive) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มักจะเป็นผู้ที่โอบอ้อมอารี เป็นที่รักของเพื่อน มีลักษณะเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเมื่อศึกษาจากสภาพ ครอบครัวแล้ว ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มักจะเป็นครอบครัวที่อบอุ่น บรรยากาศในบ้านปราศจากการแข่งขัน พ่อแม่ไม่มีลักษณะข่มขู่ พี่น้องมีความรักสามัคคีกัน ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์จะมีลักษณะสำคัญคือ เมื่อทำสิ่งใด เป้าหมายก็เพื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ไม่มีความทะเยอทะยาน มีความเกรงใจสูง ไม่กล้าแสดงออก ตั้งเป้าหมายต่ำและหลีกเลี่ยงการโต้แย้งและคล้อยตามผู้อื่น

3. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจนั้นพบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจแบบนี้ส่วนมากมักจะพัฒนาจากความรู้สึกตนว่า ตนเองขาดในบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการ อาจเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นปมด้อย เมื่อมีปมด้อยจึงพยายาม

สร้างปมเด่นขึ้นมา เพื่อชดเชยกับสิ่งที่ตนเองขาด ผู้มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจจะมีลักษณะสำคัญคือ แสวงหาชื่อเสียง ชอบเสี่ยง ทั้งในด้านของการทำงาน ร่างกายและอุปสรรคต่าง ๆ

4. แรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว (Aggression Motive) ผู้ที่มีลักษณะแรงจูงใจแบบนี้มักเป็นผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมากเกินไป บางครั้งพ่อแม่อาจใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงเกินไป ดังนั้นเด็กจึงหาทางระบายออกกับผู้อื่น หรืออาจจะเนื่องมาจากการเลียนแบบบุคคลหรือจากสื่อต่าง ๆ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว จะมีลักษณะที่สำคัญคือ ถือความคิดเห็นหรือความสำคัญของตนเป็นใหญ่ ชอบทำร้ายผู้อื่น ทั้งการทำร้ายด้วยกายหรือวาจา

5. แรงจูงใจใฝ่พึ่งพา (Dependency) สาเหตุของการมีแรงจูงใจแบบนี้ก็เพราะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ทะนุถนอมมากเกินไป ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง ผู้มีแรงจูงใจใฝ่พึ่งพา จะมีลักษณะสำคัญคือ ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยตนเอง มักจะลังเล ไม่กล้าเสี่ยง ต้องการความช่วยเหลือและกำลังใจจากผู้อื่น

อาร์มสตรอง และสเปลแมน (Armstrong & Spellman, 1993 : 119 ; อ้างถึงใน พิชิต เทพวรรณ, 2554 : 210 - 211) กล่าวว่า ปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งเสริมเพื่อรักษาพนักงานดังนี้

1. วิธีการจ่ายค่าตอบแทน (Pay) การมีระบบค่าตอบแทนที่ไม่เท่ากันหรือไม่ยุติธรรมกับอัตราที่มีอยู่ในตลาด ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในปัญหาที่ทำให้องค์กรไม่สามารถรักษาพนักงานให้อยู่ในองค์กรได้ สิ่งที่องค์กรควรดำเนินการได้แก่ การปรับค่าตอบแทนตามผลการสำรวจที่ได้มาจากตลาด มีการใช้วิธีการประเมินผลแบบใหม่ หรือโดยการดำเนินการบางอย่างให้พนักงานเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับการให้รางวัลว่ามีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้การประเมินวิธีการจ่ายค่าตอบแทนที่มีความเกี่ยวข้องกันกับผลงานที่จะทำให้วิธีที่ใช้อยู่สามารถปฏิบัติอย่างมีความยุติธรรม การปรับระบบที่เกี่ยวข้องกับผลงานที่จะทำให้วิธีที่ใช้อยู่สามารถปฏิบัติอย่างมีความยุติธรรม การปรับระบบที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนตามผลงาน การให้ผลประโยชน์ที่เหมาะสมกับความต้องการ การปรับระบบที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนตามผลงาน การให้ผลประโยชน์ที่เหมาะสมกับความต้องการและความชอบของแต่ละคน รวมถึงการให้พนักงานมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. การให้รางวัล (Reward) การให้รางวัลแก่พนักงานตามความต้องการจะทำให้องค์กรเข้าถึงความต้องการของพนักงานได้อย่างเหมาะสม การให้รางวัลเป็นสิ่งที่ทำให้องค์กรได้ผลการปฏิบัติงานของพนักงานที่ดีขึ้น เกิดความผูกพันต่อองค์กรและยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3. ผลการปฏิบัติงาน (Performance) พนักงานจะขาดแรงจูงใจในกรณีที่มีความรับผิดชอบหรือมาตรฐานที่วัดผลงานไม่ชัดเจน ในกรณีที่พนักงานไม่มีความรู้ดีพอเพียงกับผลงาน

ของพนักงานคนนั้น ดังนั้นสิ่งที่ควรดำเนินการได้แก่ การกระตุ้นผู้บริหารให้มีการชมเชยพนักงาน เมื่อมีผลงานการฝึกอบรมผู้บริหารให้มีทักษะในการประเมินผลงาน เช่น การให้คำปรึกษา รวมถึง การให้พนักงานรับรู้ระบบการบริหารผลงานและรับฟังตามความเห็นของพนักงานเมื่อมีการนำระบบ นั้นไปใช้

4. ความผูกพันต่อองค์กร (Commitment) ตามผูกพันองค์กรเป็นสิ่งที่องค์กรมีความปรารถนาที่จะให้เกิดแก่พนักงาน เพื่อให้สามารถทำงานในองค์กรได้อย่างต่อเนื่องและระยะยาว โดยความผูกพันต่อองค์กรจะเกิดขึ้นได้เมื่อองค์กรได้อธิบายถึง นโยบาย ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กรให้แก่พนักงานในลักษณะต่าง ๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจน การสร้างโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการทำระบบการงานดีขึ้น

มอร์ (More 1992 : 172 - 187) ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง ภาวะความต้องการอันเกิดจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวผู้เรียนที่มีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อต้องการหรือหวังผลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ไม่ได้กระทำเพื่อความสำเร็จในสิ่งนั้น

อย่างแท้จริง ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เรียกอีกนัยหนึ่งว่า สิ่งล่อภายนอก (Extrinsic Incentive) เช่น กลวิธีการสอนเป็นปัจจัยสำคัญของสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจของผู้เรียน

2. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะที่ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าที่จะแสดงออกทางพฤติกรรมด้วยความเต็มใจ พอใจที่จะกระทำและมุ่งบรรลุความสำเร็จที่จะทำกิจกรรมนั้น เป็นสภาวะความต้องการจากปัจจัยภายในที่ผู้เรียนเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ เช่น ทักษะดี ค่านิยม ความต้องการและปัจจัยตัวอื่น ๆ ซึ่งเรียกอีกนัยหนึ่งว่า สิ่งล่อภายใน (Intrinsic Incentives) ดังนั้นแรงจูงใจภายในจึงเกิดจากตัวผู้เรียนนั่นเอง ไม่ใช่กระทำเพราะถูกบังคับ จึงมีผลยั่งยืน ไม่หมดหรือเปลี่ยนไปง่าย ๆ

ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจ

เฮร์เบอร์ก มัสเนอร์ และซไนเนอร์แมน (Herzberg Maunsner & Snyderman, 1959 : 133 - 155) กล่าวว่าองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจเพื่อให้คนได้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivators Factors) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ คือ

- 1.1 ความสำเร็จของงาน
- 1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ
- 1.3 ลักษณะของงาน
- 1.4 ความรับผิดชอบ

1.5 ความก้าวหน้าในตำแหน่งของงาน

ซึ่งองค์ประกอบนี้มีความสำคัญในระดับสูงมากในการทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความพอใจและมีกำลังใจที่จะทำงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบคือ

- 2.1 เงินเดือนและผลประโยชน์
- 2.2 สภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 2.4 การปกครองบังคับบัญชา
- 2.5 นโยบายการบริหาร

ซึ่งมีปัจจัยที่ 2 นี้เป็นปัจจัยป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งมีความสำคัญน้อยมากที่จะส่งผลต่อความรู้สึกพอใจในการทำงาน

ลูธานส์ (Luthans. 1992 : 150) กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่บุคลากรในองค์การเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจมี 3 ส่วน ดังนี้

1. ความต้องการ (Need) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อร่างกายเกิดความไม่สมดุล เช่น เมื่อร่างกายขาดน้ำ อาหาร ความต้องการทางเพศหรือเมื่อไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนหรือ หมู่คณะ
2. แรงขับหรือแรงกระตุ้น (Drive) เป็นพลังกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในร่างกายเพื่อระงับความต้องการ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย สิ่งนี้ถือเป็นหัวใจของกระบวนการจูงใจ
3. เป้าหมาย (Goal) เป็นสิ่งที่มาสนองความต้องการและลดแรงขับลงอันเป็นจุดสิ้นสุดของกระบวนการจูงใจ

กระบวนการจูงใจ

ณัฐพันธ์ เจริญนันท์ (2551 : 79) กล่าวว่า แรงจูงใจ เป็นกระบวนการต่างๆ ที่ร่างกายและจิตในถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรม เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของเป้าหมายที่ต้องการซึ่งสามารถแสดงได้ดังแบบจำลอง

ภาพประกอบ 2.3 แบบจำลองกระบวนการเกิดแรงจูงใจ

ที่มา : ณัฐพันธ์ เจริญนันท์ (2551 : 79)

นอกจากนี้แบบจำลองสามารถอธิบายได้ว่า ความต้องการ (Need) ของบุคคลจะเป็นแรงขับ (Drive) ให้เขาแสดงพฤติกรรม (Behavior) เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการหรือเป้าหมาย (Goal) ถ้าบุคคลบรรลุเป้าหมายแล้วแรงขับก็จะลดลงและอาจเกิดความต้องการอื่นขึ้นอีกเป็นวงจร โดยบุคคลที่มีการจูงใจ (Motivated Font Behavior) จะมีลักษณะ 3 ประการได้แก่

1. พลังในการแสดงออก (Energy) การจูงใจจะก่อให้เกิดพลังเพื่อที่บุคคลจะทำกิจกรรมนั้น ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย

2. ความพยายาม (Persistence) เป็นการแสดงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องและไม่ย่อท้อเนื่องจากความมั่นคงในสิ่งที่เชื่อหรือต้องการจูงใจ ทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จตามที่เขาดังใจ

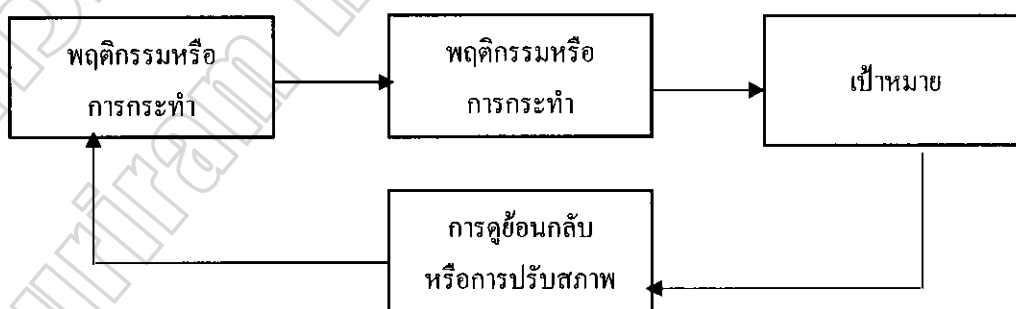
3. เปลี่ยนแปลงได้ (Variability) พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงได้โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเวลา โดยเฉพาะเมื่อมีความต้องการและแรงขับที่เปลี่ยนแปลงไป มีผลทำให้แรงจูงใจและพฤติกรรมของบุคคลปรับตัวตาม

การดี อนันต์นาวิ (2553 : 113) กล่าวว่า ความสำคัญของการแรงจูงใจมี 2 ประการ คือ

1. ส่งเสริมให้ทำงานสำเร็จ เป็นแรงผลักดันให้แสดงพฤติกรรม แรงผลักดันนั้น ๆ อาจเกิดจากภายในหรือภายนอกก็ได้ให้พลังงานแก่อินทรีย์แสดงพฤติกรรม

2. กำหนดแนวทางพฤติกรรมซึ่งควรเป็นไปในรูปใด นำพฤติกรรมให้ตรงทิศทางเพื่อที่จะบรรลุเป้าประสงค์คือสำเร็จตามต้องการ

กระบวนการจูงใจสรุปได้ดังภาพประกอบ 2.4

ภาพประกอบ 2.4 กระบวนการเกิดแรงจูงใจ

ที่มา : การดี อนันต์นาวิ (2553 : 113)

จากภาพประกอบ 2.4 จะเห็นว่าบุคคลเริ่มมีความต้องการหรือมีความอยากเป็นอันดับแรก โดยปริมาณของความต้องการจะมีมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ตัวอย่างเช่น บุคคลอาจจะต้องการการยอมรับในการทำงานกลุ่ม อาจจะมีความต้องการรายได้เพิ่มจากการทำงานและสุดท้ายก็คาดว่า อาจจะได้รับเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นกว่าเดิม จาก “ตัวเร่ง” (Activators) ดังกล่าวจะทำให้เกิดสภาพการณ์สองประการขึ้นภายในตัวบุคคล คือเกิดความรู้สึกขาดสมดุลขึ้นภายในตัวบุคคลและพยายามที่จะลดความรู้สึกนั้น อันเป็นความต้องการประการแรก ส่วนประการที่สอง คือความคาดหวังหรือความเชื่อบางอย่างที่จะต้องแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจะช่วยลดความรู้สึกไม่สมดุลในตัวเองอีกครั้ง ตัวการที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว อาจะเกิดขึ้นภายในบุคคลนั่นเองหรืออาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอกก็ได้ และกระบวนการทั้งหมดนี้เองจะเป็นตัวป้อนข้อมูลย้อนกลับหรือสะท้อนภาพให้เห็นว่า การแสดงพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งเป็นการช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องกับสภาพแวดล้อมด้วย จากตัวอย่างของบุคคลที่ต้องการการยอมรับ หรือต้องการมีเพื่อนดังกล่าว ซึ่งเป็นความต้องการ (Needs) พยายามที่จะมีมนุษย์สัมพันธ์กับผู้อื่น อันเป็นการแสดงพฤติกรรมออกมา (Behavior) ทั้งนี้เพื่อสร้างมิตรภาพหรือการสนับสนุนจากบุคคลอื่นอันเป็นเป้าหมาย (Goal) เมื่อมีเพื่อนมากพอแล้วก็จะปรับพฤติกรรมไปสู่รูปแบบอื่นอีกต่อไป (Modification) หรือในทางตรงกันข้าม ถ้ายังไม่ได้เพื่อนหรือขาดการยอมรับอยู่อีก บุคคลนั้นจะปรับพฤติกรรมต่อไปเรื่อย ๆ จนความต้องการนั้นได้รับการตอบสนอง

สรุปได้ว่า แรงจูงใจเป็นสภาพที่บุคคลถูกกระตุ้นให้เกิดแรงหรือพลังในการทำงานอย่างมีความรับผิดชอบ ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ โดยการสร้างบรรยากาศ ให้รางวัล ชื่นชม ช่วยเหลือ สนับสนุนด้านต่าง ๆ

การสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2530 : 32) กล่าวว่า การที่ผู้บริหารจะบริหารให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องคำนึงถึงหลักในการจูงใจ ควรจะมีหลักการเพื่อส่งเสริมกำลังใจแก่ผู้ได้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการทำงานเอง ให้การยกย่องชมเชย ให้รางวัลแก่ผู้ทำงานได้ดีเด่นกว่าคนอื่น

รุ่ง แก้วแดง (2540 : 146 - 147) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเน้นการให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูแต่ละคน โดยการยกย่องให้เกียรติและรางวัล เพื่อให้ครูมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จทางการทำงานของตนเอง แล้วครูก็จะทำงานอย่างมีความสุขและมีพลังไปกระตุ้นเด็กในทำนองเดียวกันกับที่ผู้บริหารเสริมพลังให้ครูมาแล้ว

ชนาธิป พรกุล (2544 : 2 - 7) กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย ผู้บริหารจะต้องสร้างให้มีขึ้นทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก แรงจูงใจภายในคือ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย แรงจูงใจภายนอก คือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

วัลลภ กันทรพัย (2549 : บทนำ) กล่าวว่า ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นบ่งชี้ความชอบตามภาระหน้าที่ของครูที่เกิดจากผลการที่ครูได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน โดยใช้ผลงานการวิจัยของครูเป็นเกณฑ์ส่วนหนึ่ง เพื่อการพิจารณาความดีความชอบ หรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานของครูให้สูงขึ้น

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2531 : 75 - 78) กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีหลักการส่งเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา โดยการมอบหมายงานที่มีความท้าทายความสามารถ โดยคำนึงถึงความสนใจและความถนัด มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการทำงาน ยกย่องชมเชยที่เหมาะสมกับแต่ละคน ให้ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ให้ความเป็นอิสระในการทำงาน การส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสก้าวหน้าด้านความรู้ ความสามารถและความชำนาญมากขึ้น โดยการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การหมุนเวียนในการปฏิบัติหน้าที่ จะเป็นการสร้างประสบการณ์ในการทำงานด้านนั้นไปด้วย การยกย่องชมเชยด้วยการให้รางวัลแก่ผู้ทำงานได้ดีเด่นกว่าคนอื่น จะกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความกระตือรือร้น มีความมานะพยายามในการทำงานมากขึ้น เพื่อได้รับการยกย่องชมเชย

สรุปได้ว่าการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการให้เกียรติและการยกย่องครูที่มีความรู้ ความสามารถในการวิจัย ผู้บริหารต้องทำให้ครูเกิดกำลังใจและภาคภูมิใจในผลงานวิจัยของตนเอง โดยการยกย่องชมเชยครูผู้ทำวิจัยทั้งในโรงเรียนและต่อสาธารณชน ให้รางวัลและเกียรติบัตรแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น การให้ความดีความชอบ การเลื่อนวิทยฐานะ รวมทั้งเผยแพร่ผลงานของครูให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กระบวนการในการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ ว่าเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่และมีการรายงานปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้กระบวนการในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ธีระ รุญเจริญ (2546 : 1) กล่าวว่า การกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนถือได้ว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำองค์กร มีอำนาจตามตำแหน่งที่ได้รับอย่างเป็นทางการและต้องใช้อำนาจนั้นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยต้องทำหน้าที่ประสานให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ด้วยกัน

อย่างสามัคคี รับผิดชอบต่อเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มหรือองค์กร อำนวยความสะดวก และสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดแก่กลุ่มเพื่อให้ทำงานได้บรรลุเป้าหมายและเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในโรงเรียน มีอำนาจในการตัดสินใจและปฏิบัติงานเป็นไปตามความ มุ่งหมายของการศึกษา เป็นผู้ประสานงานในโรงเรียน อีกทั้งเป็นกลไกสำคัญในการกำกับติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานในโรงเรียนของครูในโรงเรียน เป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญยิ่ง ต่อการดำเนินงานในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้นำนโยบาย โครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติและเป็นผู้ชี้้นำความสำเร็จ ของโรงเรียน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะและมีความสามารถที่เหมาะสมก็ได้รับความ ร่วมมือ ร่วมใจจากผู้ร่วมงาน การบริหารก็ย่อมประสบผลสำเร็จ

กลุ่มงานติดตามและประเมินผล สำนักนโยบายและแผน (2550 : 4 - 5) กล่าวว่า ขั้นตอนการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำได้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการติดตาม
2. วางแผนติดตาม
3. ดำเนินการหรือปฏิบัติตามแผน
4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. รายงานผล
6. วินิจฉัยสั่งการ

สุภาพร พิศาลบุตร (2550 : 125) กล่าวว่า แนวทางการบริหารจัดการกำกับติดตาม การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้ประสบความสำเร็จ ทำได้ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของโครงการกำกับติดตามให้ครบถ้วน
2. กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและขอบเขตของการกำกับติดตามให้ชัดเจน และครอบคลุมความต้องการที่จะกำกับติดตาม
3. กำหนดระยะเวลาและกิจกรรมที่จะใช้ในการกำกับติดตามให้มีความต่อเนื่อง และเชื่อมโยงกันทั้งระบบ
4. กำหนดเครื่องมือและยุทธวิธีที่จะใช้ในการกำกับติดตาม
5. กำหนดมาตรฐาน (ถ้ามี) หรือเงื่อนไขที่จะใช้ในการกำกับติดตาม
6. กำหนดค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการกำกับติดตาม
7. กำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับติดตาม
8. วิเคราะห์สู่ทางและความเป็นไปได้ที่จะนำผลการกำกับติดตามไปใช้ประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 16 - 31)
ได้สรุปว่า แนวทางการบริหารจัดการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
ให้ประสบความสำเร็จ

1. จัดผู้รับผิดชอบงานวิจัย
 2. กำหนดนโยบาย กลยุทธ์และแผนการดำเนินงานวิจัย
 3. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานวิจัย
 4. จัดให้มีงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัย
 5. สร้างและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย
 6. จัดให้มีคลินิกวิจัย โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเป็นที่ปรึกษาและร่วมคิดร่วมทำ
กับนักวิจัยทุกระดับ
 7. ปรับกระบวนการทัศน์ด้านการวิจัยและการบริโภคงานวิจัย
 8. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการวิจัย
 9. สร้างความเข้มแข็งให้กับนักวิจัย
 10. สร้างนักวิจัยเพิ่มขึ้น
 11. ส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติงานตามปกติ โดยใช้กระบวนการวิจัย (Form routine to
research)
 12. ส่งเสริมให้นำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา / งาน
 13. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัย (Symposium และ Knowledge management)
 14. สร้างเครือข่ายงานวิจัยทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
 15. จัดระบบกำกับติดตาม การดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
 16. สร้างแรงจูงใจในการทำวิจัย ขวัญและกำลังใจ
 17. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการงานวิจัย
จัดระบบกำกับ ติดตาม การดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
1. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามช่วยเหลือการดำเนินงานวิจัยของบุคลากร
ในสังกัด
2. เปิดโอกาสให้บุคลากรในสังกัดเสนอความต้องการในการขอรับการนิเทศจาก
คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ การดำเนินการวิจัยที่ได้รับแต่งตั้งจากหน่วยงาน
 3. จัดทำแผนและเครื่องมือนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือการดำเนินงานวิจัยของบุคลากร
ในสังกัดโดยความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการนิเทศ และผู้รับการนิเทศและปฏิบัติการนิเทศ
ติดตาม ช่วยเหลือตามแผนที่กำหนดไว้

4. สรุปผลการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือการดำเนินงานวิจัยของบุคลากรในสังกัด เป็นระยะ ๆ ระหว่างการดำเนินงานและเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน

5. นำผลการนิเทศ ติดตามช่วยเหลือการดำเนินการวิจัยของบุคลากรในสังกัดไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินการในรอบต่อไป

สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการในการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศกำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดให้มีผู้รับผิดชอบและคอยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา ให้ความช่วยเหลือ เยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน นิเทศ กำกับติดตามสรุปผลการดำเนินงานเพื่อนำมาพัฒนาและเสนอแนะในโอกาสต่อไป

ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

นักวิจัย ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลงานวิจัย หรือข้อมูลความรู้ทางวิชาการแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพและต่อสาธารณชน ร่วมกับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นฐาน โดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ (Information Communication Teacher Technology = ICT) มาใช้เป็นเครื่องมือ นอกจากนี้ยังต้องยึดหลักคุณธรรมและมาตรฐานที่อ้างอิงในการปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 8) สรุปแนวทางการรวบรวมเผยแพร่และส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้

1. ประสานการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับ สพฐ. และหน่วยงานอื่น
2. พัฒนารูปแบบข้อมูลผลงานวิจัยและนักวิจัย
3. จัด/ร่วมงานสัมมนาวิชาการและผลงานวิจัยประจำปี
4. จัดการความรู้การวิจัย
5. เชื่อมโยงเครือข่ายการวิจัยผ่านระบบสารสนเทศ
6. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการวิจัยผ่านสื่อในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น วารสารการวิจัย แผ่นพับ สื่อมัลติมีเดียและประชุมสัมมนาวิชาการการวิจัย

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (2556 : 20) กล่าวถึง แนวทางการเผยแพร่ผลงานวิจัยสามารถทำได้โดย

1. รายงานด้วยวาจา

1.1 ผู้วิจัยเสนอผลงานวิจัย

- 1.2 ร่วมเสนอในงานวิชาการ
- 1.3 ให้ข่าวสื่อมวลชน
- 2. รายงานด้วยการเขียน
 - 1.1 การเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์
 - 1.2 การเขียนรายงานฉบับย่อ
 - 1.2.1 เขียนผ่านสื่อมวลชน
 - 1.2.2 บทความทางวิชาการ เช่น จุลสาร วารสาร
 - 1.2.3 รายงานกึ่งวิชาการ
 - 1.2.4 จัดนิทรรศการในงาน
 - 1.3 การจัดนิทรรศการในงาน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2558 : 9 - 10) กล่าวถึง แนวทางเผยแพร่ผลงานวิจัยดังนี้

1. ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยในทุกระดับต้องมั่นใจว่า กระบวนการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ (Reliable) และถูกต้องเหมาะสม (Valid) ตามมาตรฐานและจริยธรรมในแต่ละสาขา ซึ่งจะต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วน ตั้งแต่การออกแบบการทดลอง มาตรฐานของสารเคมีและกระบวนการ ความสามารถในการทำซ้ำได้ (Repeatability) ซึ่ดจำกัดของการตรวจวัดของเครื่องมือหรือวิธีการที่เลือกใช้การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยหลักสถิติ เป็นต้น

2. หัวหน้าหรือผู้ประสานงาน โครงการวิจัยจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูลแก่ผู้วิจัย โดยพึงทำตนให้เป็นแบบอย่างและไม่เพิกเฉยต่อการปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความถูกต้องหรือความน่าเชื่อถือของข้อมูล เช่น การปลอมแปลงข้อมูล การตกแต่งข้อมูล การไม่จดบันทึกข้อมูล การนำเสนอข้อมูลที่ไม่มีหลักฐานยืนยันการเลือกกำจัดข้อมูลบางส่วน หรือการนำตัวอย่างบางตัวอย่างออกจากการทดลอง การเลือกแสดงเฉพาะข้อมูลที่ดีที่สุด หรือที่เป็นกรณีพิเศษว่าเป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนของการทดลอง ทำการทดลองโดยไม่มีตัวเทียบ (Control) หรือไม่มีการทำซ้ำ หรือการใช้วิธีการทางสถิติที่ไม่เหมาะสมในการวิเคราะห์หรือจัดการข้อมูล

3. ในกรณีที่การวิจัยนั้นในห้องทดลอง ผู้วิจัยจะต้องเก็บหลักฐาน การได้มาซึ่งข้อมูล เช่น สมุดบันทึกผลการทดลองที่มีเลขหน้า บันทึกด้วยปากกา ไม่ใช่ถ่ายลบบคำคิด ถ้ามีจะมีการขีดฆ่า โดยที่ผู้อ่านยังสามารถอ่านข้อความเดิมได้ มีการลงวันที่และมีการลงนามรับรองพร้อม

พยาน ไฟล์รูปภาพหรือไฟล์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากเครื่องมือในรูปแบบที่ไม่ได้ผ่านการประมวล
ใด ๆ

4. การตกแต่งรูปภาพเพื่อการนำเสนอในผลงานวิจัยอาจทำได้ในขอบเขตที่เหมาะสม
5. ข้อมูลวิจัยทุกชนิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องควรเก็บไว้อย่างปลอดภัย ถ้าเป็นข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์ก็ให้ทำข้อมูลสำรอง (Backup data) เอาไว้ด้วย

6. ถ้าพบเห็นพฤติกรรมที่สงสัยผู้ร่วมวิจัยอาจมีการสร้างข้อมูลหรือปลอมแปลงข้อมูล
ไม่ควรเก็บแต่เพียงผู้เดียว ควรแจ้งผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นต่อไป

ทิพย์ศิริ กาญจนวาสิ และศิริชัย กาญจนวาสิ (2559 : 241 - 250) กล่าวว่า การเผยแพร่
ผลงานวิจัย เป็นกระบวนการขั้นตอนหนึ่งของการวิจัย สำหรับประชาสัมพันธ์ผลการวิจัย
สู่ประชาคมวิจัยและผู้สนใจ ทำให้งานวิจัยเกิดคุณค่าในการอ้างอิงและการนำไปใช้ประโยชน์
การเผยแพร่งานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ กำหนดแนวทางการเผยแพร่ผลงานวิจัยไว้ดังนี้

1. วางแผนการเผยแพร่งานวิจัยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและคู่สาธารณะ
2. กำหนดรูปแบบการเผยแพร่งานวิจัย ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่นรายงาน
การวิจัยฉบับสมบูรณ์ บทความในวารสารวิชาการ การเผยแพร่ในการประชุมทางวิชาการ
การเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนและการเผยแพร่ในรูปแบบการใช้เอกสารต่าง ๆ
3. เผยแพร่เป็นบทความในวารสารวิชาการ
4. ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้

สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย
ในชั้นเรียน นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนจากภายนอกมาเผยแพร่ในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครู
นำผลการวิจัยไปเผยแพร่ ให้เพื่อนครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง จัดประชุม สัมมนา
เผยแพร่ผลงานวิจัย สนับสนุนให้ครูมีเวทีในการเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน หรือเป็น
วิทยากรถ่ายทอดความรู้เพื่อแก้ปัญหาให้ผู้อื่นสามารถนำผลการวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้ในการ
แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน โดยการจัดนิทรรศการ เผยแพร่เอกสาร ประชาสัมพันธ์
ให้ครูทราบและนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ
แก่ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554 : 90 - 91) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ
กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอ่างทอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 2) ศึกษาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง

สังคม จันทร์วิเศษ (2555 : 19) ได้ศึกษา การพัฒนาตัวแบบสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมในการพัฒนาตัวแบบสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่า องค์ประกอบด้านภูมิหลังมีค่าอิทธิพลสูงสุด ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.76 องค์ประกอบด้านภูมิหลังมีค่าอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบด้านสมรรถนะด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.44 ค่าอิทธิพลรองลงมาอีกได้แก่ องค์ประกอบด้านสมรรถนะประจำสายงาน ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.24

กนกจิต สีด้วง (2556 : 77 - 79) ศึกษาการดำเนินการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และเปรียบเทียบการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครู โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 313 คน ได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1) การส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กิตติวรรณ แสนโท (2556 : 56) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด และด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและด้านประสานงานด้านการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อาตริณา จันท์เนย (2556 : 60 - 63) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 317 คน ได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อนงค์ ปัญจพันธ์ (2556 : 68 - 70) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในเขตคุณภาพ ศรีมหาโพธิ 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 89 คน ได้สรุปผลการวิจัยดังนี้ 1) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในเขต

คุณภาพศรึมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 โดยรวม รายชื่อในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัย ในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับงาน ทางวิจัยในชั้นเรียน 2) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ในเขตคุณภาพศรึมหาโพธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) บทบาท ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในเขตคุณภาพศรึมหาโพธิ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง มีบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูมากกว่าผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่มีบทบาทในการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนของครูแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แสงละภา พระเสนา (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2 โดย ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกและอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉรา สอนชา (2556 : 67 - 70) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การบริหารงานและจำแนก ตามขนาดโรงเรียน 2) ศึกษาและเปรียบเทียบการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การบริหารและจำแนกตามขนาดโรงเรียน 3) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

สมฤทัย อ่อนรัมย์ (2558 : 88) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน รองลงมาคือ ด้านการเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิดและด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

รุ่งฤดี อุทุม (2559 : 104) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า คณะกรรมการฝ่ายบริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลายในการหาค่าเฉลี่ย 4.03 รองลงมาคือด้านการสร้างและพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของบุคลากร ค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสนับสนุนการวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ค่าเฉลี่ย 2.52

อังการพิสุทธ์ สยามประโคน (2559 : 102 - 104) ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 405 คน ได้สรุปผลการวิจัยดังนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนและอยู่ใน

ระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียนตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

คาวาโซ่ (Cavazos. 1999 : 98) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic Majority High Schools พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการพัฒนาเป้าหมาย การปฏิบัติธรรมของโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการมอบอำนาจให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของโรงเรียน

โรสและคณะ (Rose et al. 1999 : 255) ได้ทำการวิจัยสอดคล้องกับทาแบชนิค ชิกเนอร์ และเคนเนต (Tabachnick, Zeichner & Kenneth. 1999 : 309) การวิจัยในชั้นเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนวิธีการเปลี่ยนแปลงความคิดรวบยอดในการสอนที่แตกต่างกันและช่วยให้การคาดหวังของครูเกี่ยวกับความสามารถที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ประโยชน์เหล่านี้อาจจะไม่เกิดขึ้นกับโครงการวิจัยในชั้นเรียน ถ้าปราศจากการมีส่วนร่วมของครูกับความเชื่อในเรื่องของการมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะถึงระดับสูง ความประณีตในการออกแบบและวิเคราะห์โครงการหรือการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางด้านทักษะของอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย

เคนเนต (Kenneth. 1998 : 169) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาครูนักวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายของรัฐเพนซิลวาเนียตอนเหนือ พบว่า มีบทสรุปเกี่ยวกับการวิจัยของครูทั้งหมด 6 หัวข้อ โดยข้อสรุปข้อที่ 3 ถึง 6 สะท้อนถึงความคิดของผู้เข้าร่วมในประเด็นการวิจัยของครูถึงขั้นตอนการพัฒนาบุคลากรโดยสรุปข้อที่ 3 คือการสนับสนุนและให้ความร่วมมือจากฝ่ายบริหารที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความพยายามทำวิจัยของครู คือ เวลาและทัศนคติ ข้อสรุปที่ 6 คือการส่งเสริมงานวิจัยของครูในโรงเรียนของรัฐเพนซิลวาเนีย เพื่อพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ อย่างไม่รู้ตัวตามต้องทำด้วยความสมัครใจ ทำเป็นระบบและร่วมมือร่วมใจกัน

แอนเดอร์สัน (Anderson. 2000 : 156) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครู ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาและครู ที่เป็นผู้นำทางการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 132 คน โดยมีพฤติกรรมดังนี้ คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียนและการสื่อสารการจัดหลักสูตรและการสอน 2) การควบคุมดูแลการนิเทศการสอน 3) การตรวจสอบ 4) ความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียง 1 มิติ คือ การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

มิกกี (Mickey, 2000 : 165 - 168) ได้ทำการวิจัยถึงภาวะผู้นำทางวิชาการในเรื่องของวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาท้องถิ่นใช้ในการเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดกลาง การศึกษาครั้งนี้ต้องการหาลอรวมการเรียนการสอนเข้ากับการบริหารการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการใช้วิธีเชิงระบบในการปรับโครงสร้างการทำงานให้รับรู้ถึงความสำคัญของอำนาจในตำแหน่ง หรือบทบาทที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงและพบว่าภาวะผู้นำแบบร่วมกันทำงาน เป็นรูปแบบของภาวะผู้นำที่มีความสำเร็จสูงในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ผู้บริหารจะสนับสนุนการสร้างทีมงานและการร่วมมือระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้คำนึงถึงความปลอดภัย กฎระเบียบ และบรรยากาศในการทำงาน ผู้บริหารจะช่วยให้มีการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จและในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างนี้เป็นการปฏิบัติซึ่งต้องใช้เวลามาก จำต้องอาศัยการวางแผนและการจัดการที่ดี อาศัยความร่วมมือของครู ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอำนวยความสะดวกและคอยกระตุ้น รวมทั้งจะต้องเต็มใจสละอำนาจและยอมรับบทบาทใหม่จากผู้ร่วมงานหรือครู

มิงกูซซี่ (Mingucci, 2001 : 229) ได้ทำการศึกษาเพื่อประเมินผลการทำวิจัยปฏิบัติการที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของอาจารย์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในระดับหลังมัธยมศึกษาจำนวน 8 คน ซึ่งรวมวิจัยในโปรแกรมสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในมหาวิทยาลัย/ วิทยาลัยชุมชน การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน วิชาการเขียนภาษาวิชาการครั้งนี้ ดำเนินการเป็นเวลา 2 ภาคเรียนติดต่อกัน โดยมุ่งสำรวจว่าผู้บริหารการศึกษาสามารถส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ด้านการศึกษาดูด้วยการเข้าร่วม เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ได้อย่างไร และได้ศึกษาปัญหาที่ว่า การวิจัยปฏิบัติการ หรือการวิจัยในชั้นเรียนของอาจารย์ในนิยามง่าย ๆ ว่า “ การสืบเสาะที่อาจารย์ ดำเนินการเพื่อให้เข้าใจและปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน” นั้นสามารถให้ประสบการณ์ในการวิชาชีพ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยรับรู้ว่ามีคามหมายต่อการสอนของตนมากขึ้นหรือไม่

บราวน์ (Brow, 2002 : 1304 - A ; อ้างถึงในสุดโตสม เศษติมทานาม. 2553 : 77) ได้ศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับอิทธิพลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อความคิดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติการสอน และต่อผลกระทบของความคิดที่มีต่อการปฏิบัติการสอน โดยเน้นการรับรู้ใน 4 ด้าน คือ บทบาทโดยส่วนรวมของครู ความรู้ของครูเกี่ยวกับการสอน การปฏิบัติการสอน และการปฏิบัติการสะท้อนผล การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ครู นักวิจัย สังเกตในชั้นเรียน ตลอดจนงานการศึกษางานต่าง ๆ ของนักเรียนและครู ผลการศึกษาพบว่า ครูมีการรับรู้ด้านต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูเรียนรู้โครงสร้างเกี่ยวกับวิธีการนำไปใช้และวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนของตนเอง โครงสร้าง

ที่กำหนดไว้ จึงช่วยในการชี้แนะครูให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นแบบ และต่างสมเหตุสมผล ตลอดจนมีการวิเคราะห์ข้อมูลและการสะท้อนผลอย่างเป็นระบบ

มาร์ติน (Martin. 2003 : 781 - A) ได้ศึกษาประสบการณ์และทัศนะของครูในขณะที่ครูพัฒนาทักษะทางปฏิบัติการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อประยุกต์ใช้การวิจัยนี้ในชั้นเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษานี้ทำการศึกษาโปรแกรมการพัฒนาครูในขณะที่ครูกำลังพัฒนาตนเอง พร้อม ๆ กับเรียนรู้ เพื่อใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการศึกษาโดยรวม พบว่า 1) การรับรู้และการเรียนรู้หลายอย่าง ต่างกันนั้น ประเมินค่าโดยนักการศึกษา ซึ่งเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ ได้แก่ การรู้ทางวิชาการและการรู้โดยปริยาย 2) มีสภาวะแวดล้อมที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถ นำไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้ง ซึ่งเกิดประโยชน์แก่ครูผู้สอนในการนำความรู้ของตนในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาที่เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ และ 3) ปัจจัยภายนอกและปัจจัย ภายในต่าง ๆ เช่น เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของโรงเรียนและความสัมพันธ์ของครูผู้ร่วมวิจัยที่มีต่อ ความกลัวนั้นจะประนีประนอมสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิธีการที่ครูสามารถจะเรียนรู้ได้จากโปรแกรม ที่ศึกษา

สอมมัลเยน (Smulyan. 2006 : 1) ได้ทำการวิจัยกระบวนการร่วมมือในการทำวิจัย เชิงปฏิบัติการ โดยทำการศึกษาระบวนการร่วมมือกันของทีมวิจัย ซึ่งประกอบด้วยครู 5 คน และนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย 2 คน โดยมีการพบปะกันทุก ๆ สัปดาห์ในช่วง 2 ปี ในปีแรกมีการ สสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดปัญหา ซึ่งจะต้องมีความร่วมมือกันในการตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 2 ปี พวกเขาตระหนักว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน แต่เป็นการพัฒนา บุคลากรและโรงเรียน ผลที่ได้จากความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ตามความรู้สึกของครู พบว่า ถึงแม้ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นส่วนเล็ก ๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติของครูทั้ง 5 พบว่า ในช่วง 2 ปีที่ทำให้ เขารู้สึกดีต่อตนเองและวิชาชีพ มีความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัยมีทักษะในการทำวิจัยมากขึ้น และพร้อมที่จะทำวิจัยในโอกาสต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการ ส่งเสริมการวิจัยซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน ช่วยให้ครูแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การได้รับการสนับสนุนและได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความพยายาม ทำวิจัยของครู สามารถช่วยในการแก้ปัญหาในบางส่วน ช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และมีความมั่นใจในการทำวิจัยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 3,185 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน อ้างถึงใน พิสนุพงษ์ศรี. 2552 : 104) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 346 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ มีรายละเอียดดังนี้
 - 2.1 แบ่งประชากรครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในแต่ละกลุ่มย่อยตามสหวิทยาเขต คือ ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยในลักษณะชั้นภูมิ (Stratified random sampling)
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูซึ่งมีจำนวน 346 คน จะทำการสุ่มให้กระจายไปตามขนาดโรงเรียน ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสหวิทยาเขต

สหวิทยาเขต	จำนวนประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
1. กระสัง	134	96	61	15	10	7
2. นางรอง	152	115	95	17	12	10
3. ประโคนชัย	363	67	49	39	7	5
4. พุทไธสง	140	205	34	15	22	4
5. เมืองบุรีรัมย์	257	165	115	28	18	12
6. ลำปลายมาศ	129	64	81	14	7	9
7. ละหานทราย	134	47	91	15	5	10
8. สตึก	108	147	68	12	16	7
9. หนองกี่	122	114	32	13	12	3
รวม	1539	1020	626	167	111	68
รวมทั้งสิ้น	3,185			346		

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในขอบข่ายภาวะผู้นำทางวิชาการ 6 ประการ คือ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
5. ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัย
6. ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักเป็น 5 ช่วง ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ใน 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน
2. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในโรงเรียน
3. ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในโรงเรียน
4. ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6. ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักเป็น 5 ช่วง ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended form) เพื่อให้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และแบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อเสนอแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.3 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ ได้แก่

2.5.1 ดร.ภาณุวัชร ปุระณะศิริ วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การวิจัย วัตถุประสงค์และการศึกษา) ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย การวัดและประเมินผล

2.5.2 ดร.สุชาติ หอมจันทร์ วุฒิการศึกษา ปร.ด. (วิจัยและประเมินผล การศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย การวัดและประเมินผล

2.5.3 ดร. สุธรรม สุบรรณาง วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านละลมระไซ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.5.4 นางศิริพร เทพรักษา วุฒิการศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกระสังพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการใช้คำ

2.5.5 ดร.ศาสตรา สายสุนันทรารมย์ วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การบริหาร การศึกษา) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนตุมใหญ่วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.8 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .983

2.9 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นผ่านเกณฑ์มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจุดมุ่งหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการส่งไปถึงผู้บริหาร โรงเรียน

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน

3. เมื่อถึงกำหนดวันรับคืน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยได้ติดตามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผลปรากฏว่า แบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 346 ฉบับและได้รับกลับมามี 346 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล
4. นำข้อมูลมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าที่ต้องการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็น มีดังต่อไปนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการส่งเสริมการวิจัยในเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 163)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (r_{xy}) โดยกำหนดค่าสถิติระดับนัยสำคัญ .05

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พิจารณาความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่คำนวณได้มาแปลผลในรูปของความสัมพันธ์ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 110)

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0 หมายถึง ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง -1 และ +1 หมายถึง ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน โดยที่ทิศทางของความสัมพันธ์พิจารณาจากเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ คือ ถ้าเป็นไปในทางบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกัน แต่ถ้าในทางลบแสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม หรือผกผันกัน สำหรับการพิจารณาระดับความสัมพันธ์สามารถพิจารณาได้ดังนี้

ค่าสหสัมพันธ์ 0.80 - 1.00	หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงมาก
ค่าสหสัมพันธ์ 0.60 - 0.79	หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
ค่าสหสัมพันธ์ 0.40 - 0.59	หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าสหสัมพันธ์ 0.20 - 0.39	หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ค่าสหสัมพันธ์ 0.01 - 0.19 หมายถึงมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับน้อยมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 261)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 101)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 304)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนของข้อมูล

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 124)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนข้อมูล (กลุ่มตัวอย่าง)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 314)

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนชุด X กับชุด Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด Y
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนน X กับ Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนชุด X
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนชุด Y
	n	แทน	จำนวนคะแนน หรือจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

มีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
x_1	แทน	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
x_2	แทน	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
x_3	แทน	ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้
x_4	แทน	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
x_5	แทน	ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัย
x_6	แทน	ด้านระบบประกันคุณภาพภายใน
x_t	แทน	ผลรวมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
y_1	แทน	ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน
y_2	แทน	ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
y_3	แทน	ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน
y_4	แทน	ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน
y_5	แทน	ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

y_6	แทน	ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย
y_7	แทน	ผลรวมด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 3 ศึกษาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 5 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและวุฒิการศึกษา

ลักษณะของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	346	100
1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	346	100
1.1 ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี	148	42.80
1.2 ประสบการณ์ 5 - 10 ปี	138	39.90
1.3 มีประสบการณ์ทางการสอนตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	60	17.30
2. วุฒิกการศึกษา	346	100
2.1 ปริญญาตรี	204	59.00
2.2 สูงกว่าปริญญาตรี	142	41.00
รวม	346	100

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 346 คน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู พบว่า มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 มีประสบการณ์ 5 - 10 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 39.90 และมีประสบการณ์ทางการสอนตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป 60 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 และเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า เป็นผู้ที่มีวุฒิกศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 4.2 ถึงตาราง 4.8 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.51	0.99	มาก	6
2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.57	0.12	มาก	4
3. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้	3.53	0.17	มาก	5
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.74	0.21	มาก	1
5. ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัย	3.67	0.17	มาก	3
6. ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน	3.70	0.22	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.62	0.96	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมาคือด้านระบบ การประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ($\bar{X} = 3.51$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมและรายข้อ

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรตามนโยบายการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ	3.91	1.06	มาก	1
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายในการสร้างหลักสูตรอย่างชัดเจน	3.50	1.33	มาก	6
3. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและวางแผนร่วมกับคณะครูในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน	3.40	1.29	ปานกลาง	8
4. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสม	3.34	1.30	ปานกลาง	9
5. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม	3.45	1.35	ปานกลาง	7
6. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	3.54	1.30	มาก	5
7. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้ท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	3.60	1.26	มาก	2
8. ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.55	1.35	มาก	4
9. ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับครูในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร	3.60	1.29	มาก	3
10. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร	3.19	1.31	ปานกลาง	10
รวมเฉลี่ย	3.51	0.99	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 3 ข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 10 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรตามนโยบายการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาคือข้อ ผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้ท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.60$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 10 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.19$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายข้อ

ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
11. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและมาตรฐานของหลักสูตร	3.59	1.30	มาก	7
12. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	3.40	1.34	ปานกลาง	9
13. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูควบคุมดูแล เน้นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.62	1.22	ปานกลาง	4
14. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูค้นหาวิธีการที่จะพัฒนานักเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพ	3.69	1.00	มาก	1

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
15. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม พัฒนาวิชาชีพตามหน่วยงานที่จัดอบรมขึ้นเพื่อจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.69	1.02	มาก	2
16. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ทั้งของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.57	1.15	มาก	8
17. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิธีวัดผล การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำผลของการเรียนรู้ไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล	3.59	1.07	มาก	5
18. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับความถนัดของ ผู้เรียน	3.31	1.21	ปานกลาง	10
19. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จริงและมี ทักษะในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ	3.59	1.15	มาก	6
20. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ให้ครูสามารถจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากธรรมชาติและเรียนรู้ แบบบูรณาการ	3.67	1.11	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.57	0.12	มาก	

จากตาราง 4.4 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนา
กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 12 ข้อ 13 และข้อ 18 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 14 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูค้นหาวิธีการที่จะพัฒนานักเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพ ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมาคือข้อ 15 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม พัฒนาวิชาชีพตามหน่วยงานที่จัดอบรมขึ้นเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.69$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 18 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.31$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและเทคโนโลยีการเรียนรู้โดยรวมและรายข้อ

ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
21. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนครูให้มีการพัฒนาตนเอง	3.89	1.06	มาก	1
22. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูให้มีความชำนาญทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยการจัดการงบประมาณสนับสนุน	3.58	1.11	มาก	5
23. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นมีสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและพอเพียง เช่น ห้องสมุด ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อต่างๆ	3.49	1.36	ปานกลาง	6
24. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนโดยเน้นการจัดทำจัดการจากท้องถิ่นไปจนกระทั่งสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล	3.47	1.20	มาก	7
25. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสม	3.42	1.39	มาก	9

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
26. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุม อบรม เพื่อร่วมกันวางแผนผลิตสื่อเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสาระหลักสูตร	3.66	1.30	มาก	2
27. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต	3.43	1.18	ปานกลาง	8
28. ผู้บริหารสถานศึกษามีการฝึกอบรมครูเพื่อการผลิตสื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระของหลักสูตร	3.23	1.42	ปานกลาง	10
29. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนครูให้มีความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.56	1.10	มาก	4
30. ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพและประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	3.61	1.33	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.53	0.17	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 23 ข้อ 27 และข้อ 28 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนครูให้มีการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาคือข้อ 26 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุม อบรม เพื่อร่วมกันวางแผนผลิตสื่อเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสาระหลักสูตร ($\bar{X} = 3.66$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 28 ผู้บริหารสถานศึกษามีการฝึกอบรมครูเพื่อการผลิตสื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.23$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมและรายข้อ

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
31. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	3.87	1.10	มาก	2
32. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม	4.17	2.91	มาก	1
33. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นำไปใช้ได้จริง อย่างหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน	3.31	1.13	ปานกลาง	10
34. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.71	1.16	มาก	5
35. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่ง เรียนรู้	3.78	1.11	มาก	4
36. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ดูแลและ ประเมินผล สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้	3.71	1.21	มาก	7
37. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนปฏิบัติการและพัฒนาในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการ เรียนการสอน	3.80	1.09	มาก	3
38. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดงบประมาณ อย่างชัดเจนในการจัดหา จัดสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.59	1.23	มาก	9
39. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเพื่อ จัดสร้าง พัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ มาใช้ในการจัด การเรียนการสอน	3.76	1.19	มาก	6

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
40. ผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ให้สะอาด ปลอดภัย	3.70	1.15	มาก	8
รวมเฉลี่ย	3.74	0.21	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 33 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 32 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือข้อ 31 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 33 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นำไปใช้ได้จริงอย่างหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ($\bar{X} = 3.31$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัย โดยรวมและรายข้อ

ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัย	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
41. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างชัดเจน	3.73	1.37	มาก	4
42. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน	4.02	1.10	มาก	1
43. ผู้บริหารสถานศึกษากำกับดูแลให้ครูวัดผลประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงอย่างหลากหลายวิธี	3.62	1.22	มาก	6
44. ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบเอกสารการวัดผลประเมินผลของผู้เรียน	3.43	1.45	ปานกลาง	10
45. ผู้บริหารสถานศึกษาสับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของตน	3.71	1.20	มาก	5
46. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแก่ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน	3.58	1.38	มาก	8
47. ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างชัดเจน	3.74	1.17	มาก	3
48. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน	3.78	1.13	มาก	2
49. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคู่มือ เอกสาร แบบฟอร์มการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลอย่างเพียงพอ	3.62	1.33	มาก	7

ตาราง 4.7 (ต่อ)

ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัย	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
50. ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปผลการประเมินผู้เรียน และนำมาแก้ปัญหาของผู้เรียน โดยการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.43	1.27	ปานกลาง	9
รวมเฉลี่ย	3.67	0.17	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 44 และข้อ 50 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 42 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือข้อ 48 ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.78$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 44 ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบเอกสารการวัดผลประเมินผลของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.42$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยรวม และรายชื่อ

ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
51. ผู้บริหารสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอยู่เสมอ	3.85	1.11	มาก	3
52. ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการกำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.48	1.38	ปานกลาง	8
53. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ	3.73	1.22	มาก	5
54. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบ กรอบเวลา ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จ	3.90	1.02	มาก	1
55. ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการนิเทศภายใน และการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบโดยทันที	3.55	1.43	มาก	7
56. ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือ โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานสถานศึกษากับมาตรฐานที่ สมศ. กำหนด	4.13	1.02	มาก	1

ตาราง 4.8 (ต่อ)

ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
57. ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำรายงานเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณะชน	3.68	1.18	มาก	6
58. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR)	3.73	1.32	มาก	4
59. ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการกำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผล มาใช้ปรับปรุงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	3.50	1.40	มาก	9
60. ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรและที่สังคม ต้องการ	3.42	1.32	ปานกลาง	10
รวมเฉลี่ย	3.70	0.22	มาก	

จากตาราง 4.8 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านระบบการประกันคุณภาพภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 52 และข้อ 60 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 56 ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือ โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานสถานศึกษากับมาตรฐาน ที่ สมศ. กำหนด ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือข้อ 54 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบ กรอบเวลา ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 60 ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมจัดการศึกษาให้มี

คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรและที่สังคมต้องการ ($\bar{X} = 3.42$)

ตอนที่ 3 ศึกษาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 4.9 ถึงตาราง 4.15

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน	3.46	0.10	ปานกลาง	5
2. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน	3.65	0.15	มาก	3
3. ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน	3.50	0.20	มาก	4
4. ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.67	0.28	มาก	2
5. ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.84	0.33	มาก	1
6. ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย	3.41	0.20	ปานกลาง	6
รวมเฉลี่ย	3.58	0.16	มาก	

จากตาราง 4.9 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 และด้านที่ 6 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัย

อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมาคือด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.67$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย ($\bar{X} = 3.41$)

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน โดยรวมและรายชื่อ

ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัย ในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
61. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	3.30	1.30	ปานกลาง	10
62. ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาและสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.41	1.34	ปานกลาง	7
63. ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศติดตามผลการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.50	1.30	มาก	5
64. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	3.57	1.24	มาก	2
65. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยปรากฏในแผนปฏิบัติการ	3.37	1.27	ปานกลาง	8
66. ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมชี้แจงคณะครูทราบความสำคัญ นโยบาย วัตถุประสงค์และบทบาทที่ครูต้องมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน	3.46	1.24	ปานกลาง	6

ตาราง 4.10 (ต่อ)

ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัย ในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
67. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนและกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาการเรียนการสอน	3.58	1.40	มาก	1
68. ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอบรมให้ครูมีความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.53	1.31	มาก	3
69. ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่ เครือข่ายวิจัยและพี่เลี้ยง	3.33	1.29	ปานกลาง	9
70. ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทกระตุ้นให้ครูได้หาแนวทางวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน	3.53	1.31	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.46	0.10	ปานกลาง	

จากตาราง 4.10 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 61 ข้อ 62 ข้อ 65 ข้อ 66 และข้อ 69 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 67 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนและกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.58$) รองลงมาคือข้อ 64 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.57$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 61 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.30$)

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัย
ในชั้นเรียนของครู ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน
โดยรวมและรายชื่อ

ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย ในชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
71. ผู้บริหารสถานศึกษาสับสนุน กระตุ้นให้ครูหาแนว ทางการวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการ สอน	3.50	1.31	มาก	9
72. ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานและสร้างเครือข่าย กับหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครู	3.58	1.24	มาก	6
73. ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมอบรม/ ประชุม/สัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	3.63	1.40	มาก	5
74. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ ร่วมกันนำผลการวิจัยมาแก้ปัญหาการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพของนักเรียน	3.58	1.26	มาก	7
75. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้น เรียนทั้งในและนอกโรงเรียน	3.85	1.05	มาก	2
76. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เพื่อชี้แนะแนวทางการทำวิจัยในชั้น เรียน	3.95	1.08	มาก	1
77. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษา ในการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.48	1.33	ปานกลาง	10
78. ผู้บริหารสถานศึกษาสับสนุนให้ครูมีความรู้ความ เข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนและเข้ารับการอบรมการใช้ เทคโนโลยีมาปรับปรุงพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน	3.55	1.20	มาก	8

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย ในชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
79. ผู้บริหารสถานศึกษาสับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตาม ความต้องการเพื่อให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้	3.68	1.32	มาก	4
80. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ครูได้ฝึกทักษะใน การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.70	1.30	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.65	0.15	มาก	

จากตาราง 4.11 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ข้อ 77 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ข้อ 76 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ เพื่อ ชี้แนะแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาคือข้อ 75 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนทั้งในและนอก โรงเรียน ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 77 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้คำปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.48$)

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัย
ในชั้นเรียนของครู ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย
ในชั้นเรียนโดยรวมและรายชื่อ

ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย ในชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
81. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้ด้าน การทำวิจัยในชั้นเรียน เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและ นอกเวลาราชการ	3.53	1.34	มาก	6
82. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมประมวลผลที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับ การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.65	1.22	มาก	3
83. ผู้บริหารสถานศึกษาสอบถามความต้องการของครู เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการ ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.70	1.12	มาก	1
84. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาสถานที่ที่เอื้อต่อการทำวิจัย ในชั้นเรียน	3.50	1.36	มาก	7
85. ผู้บริหารสถานศึกษาแสวงหางบประมาณจากแหล่ง อื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู	3.60	1.31	มาก	4
86. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมโดยจัดหาหนังสือ ตำรา เอกสารและวารสาร ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่าง เพียงพอ	3.42	1.39	ปานกลาง	9
87. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น การพาครูไป ศึกษาดูงานโรงเรียนต่าง ๆ เป็นต้น	3.66	1.30	มาก	2

ตาราง 4.12 (ต่อ)

ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย ในชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
88. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น จัดให้มีห้อง หรือมุมใดมุมหนึ่งสำหรับศึกษาค้นคว้างานวิจัย เป็นต้น	3.42	1.18	ปานกลาง	8
89. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาแนะนำทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ารวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ครู	2.99	1.40	ปานกลาง	10
90. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีศูนย์ข้อมูลสารสนเทศที่ดีและพร้อมที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.56	1.10	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.50	0.20	มาก	

จากตาราง 4.12 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 86 ข้อ 88 และข้อ 89 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 83 ผู้บริหารสถานศึกษาสอบถามความต้องการของครูเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมาคือข้อ 87 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น การพาครูไปศึกษาดูงาน โรงเรียนต่าง ๆ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.66$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 89 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาแนะนำทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ารวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ครู ($\bar{X} = 2.99$)

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัย
ในชั้นเรียนของครู ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายข้อ

ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
91. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ	3.56	1.10	มาก	
92. ผู้บริหารสถานศึกษามีการยกย่อง ชมเชยครูที่มีผลงานดีเด่นอย่างเป็นทางการ เช่นที่ประชุมครู ที่ประชุมผู้ปกครอง	3.28	1.43	ปานกลาง	
93. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ	3.90	1.24	มาก	
94. ผู้บริหารสถานศึกษาให้เกียรติบัตรหรือรางวัลแก่ครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน	3.78	0.96	มาก	
95. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมสัมมนาด้านการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	3.31	1.38	ปานกลาง	
96. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้นำการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นผลงานทางวิชาการ	3.79	1.19	มาก	
97. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น	3.93	1.02	มาก	
98. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีครูผู้นำด้านการวิจัยเพื่อจูงใจให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน	3.36	1.44	ปานกลาง	
99. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพครูโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน	4.10	1.04	มาก	

ตาราง 4.13 (ต่อ)

ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
100. ผู้บริหารสถานศึกษายกย่องครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นครูแกนนำหรือครูต้นแบบในโรงเรียน	3.67	1.51	มาก	
รวมเฉลี่ย	3.67	0.28	มาก	

จากตาราง 4.13 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 92 ข้อ 95 และข้อ 98 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 99 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพครูโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือข้อ 97 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ($\bar{X} = 3.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 92 ผู้บริหารสถานศึกษามีการยกย่อง ชมเชยครูที่มีผลงานดีเด่นอย่างเป็นทางการ เช่น ที่ประชุมครู ที่ประชุมผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.28$)

ตาราง 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัย
ในชั้นเรียนของครู ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและ
ต่อเนื่อง โดยรวมและรายข้อ

ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
101. ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม ดูแล การทำวิจัย ในชั้นเรียนของครูให้เป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอน การวิจัย	3.91	1.25	มาก	5
102. ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามเพื่อรับทราบปัญหา ข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย และช่วยแก้ไขในการทำวิจัย ในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.82	0.94	มาก	7
103. ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูกำหนดเวลากิจกรรม แผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ของครู	3.33	1.13	ปานกลาง	10
104. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะครูที่รับผิดชอบการ นิเทศด้านงานวิจัยในชั้นเรียน โดยครูมีส่วนร่วมแสดงความ คิดเห็น	3.92	1.13	มาก	4
105. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมครูเพื่อประเมิน ผลการวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมของโรงเรียน	3.90	0.96	มาก	6
106. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันนำผลการ ประเมินมาทบทวน ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน	3.37	1.44	ปานกลาง	9
107. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน	4.12	1.02	มาก	3
108. ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับสถานศึกษาอื่น หรือเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อร่วมนิเทศครูด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน	4.18	0.75	มาก	2

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
109. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีผู้รับผิดชอบ กำกับ ติดตาม เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.56	1.34	มาก	8
110. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีโครงการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการ	4.31	0.71	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.84	0.33	มาก	

จากตาราง 4.14 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 103 และข้อ 106 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 110 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีโครงการเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือข้อ 108 ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับสถานศึกษาอื่นหรือเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อร่วมนิเทศครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.18$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 103 ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูกำหนดเวลา กิจกรรม แผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนของครู ($\bar{X} = 3.33$)

ตาราง 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัย
ในชั้นเรียนของครู ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยรวมและรายชื่อ

ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
111. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยในชั้นเรียนจากภายนอกมาเผยแพร่ภายในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.53	1.21	มาก	4
112. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยในชั้นเรียนของครูไปเผยแพร่ภายนอกสถานศึกษา	3.62	1.16	มาก	2
113. ผู้บริหารสถานศึกษาเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับดีในจดหมายข่าวหรือทางเว็บไซต์ของสถานศึกษา	3.14	1.31	ปานกลาง	9
114. ผู้บริหารสถานศึกษาประชาสัมพันธ์ผลงานการวิจัยในชั้นเรียนของครู ให้เพื่อนครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทราบ	3.10	1.24	ปานกลาง	10
115. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุม สัมมนา เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเพื่อนครู	3.48	1.27	ปานกลาง	5
116. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีเวทีสำหรับครูได้เผยแพร่ผลงานด้านการวิจัยในชั้นเรียน	3.27	1.28	ปานกลาง	7
117. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนเป็นครูต้นแบบการวิจัยของโรงเรียน	3.47	1.33	ปานกลาง	6
118. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูได้เขียนบทความวิชาการ /บทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.27	1.30	ปานกลาง	8

ตาราง 4.15 (ต่อ)

ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
119. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่คณะครูในโรงเรียน	3.62	1.17	ปานกลาง	3
120. ผู้บริหารสถานศึกษาประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน	3.64	1.02	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.41	0.20	ปานกลาง	

จากตาราง 4.15 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 113 ข้อ 114 ข้อ 115 ข้อ 116 ข้อ 117 ข้อ 118 และข้อ 119 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 120. ผู้บริหารสถานศึกษาประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมาคือข้อ 112 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยในชั้นเรียนของครูไปเผยแพร่ภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.62$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 114 ผู้บริหารสถานศึกษาประชาสัมพันธ์ผลงานการวิจัยในชั้นเรียนของครู ให้เพื่อนครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทราบ ($\bar{X} = 2.82$)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตาราง 4.16 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน (n = 25 คน)	ร้อยละ
1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการอย่างรอบด้าน และเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองในการพัฒนาวิชาการเต็มตามศักยภาพ	7	28
2. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้เพื่อปฏิบัติการวิจัย คอยควบคุม ติดตามแนะนำการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมเชิดชูและให้กำลังใจครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ	9	36
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครู นำวิทยากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น รวมทั้งการผลิตและนำสื่อการเรียนรู้หรือนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5	20
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนการทำงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน หรือที่เรียกว่าวิจัยในชั้นเรียน เพราะครูได้แค่รับมอบหมายในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ครูไม่ได้รับการส่งเสริมหรือชี้แนะให้ทำงานวิจัยให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย แต่ยังคงขาดการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการทำงานวิจัย	4	16

จากตาราง 4.16 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีจำนวนมากที่สุดคือผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้เพื่อปฏิบัติการวิจัย คอยควบคุม ติดตามแนะนำการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมเชิดชูและให้กำลังใจครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ รองลงมาคือผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการอย่างรอบด้าน และเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการพัฒนาวิชาการเต็มตามศักยภาพ

ตอนที่ 5 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตาราง 4.17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ภาวะผู้นำทางวิชาการ		การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู						รวม
		1 ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน	2 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน	3 ด้านการจัดการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน	4 ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน	5 ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	6 ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย	
		Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	X_1	.929**	.797**	.184**	.184**	.204**	.623**	.712**
2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	X_2	.272**	.370**	.272**	.273**	.205**	.563**	.481**
3. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้	X_3	.162**	.137**	.963**	.576**	.534**	.149**	.610**
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	X_4	.257**	.221**	.558**	.284**	.297**	.284**	.482**
5. ด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย	X_5	.157**	.149**	.753**	.838**	.250**	.128**	.605**
6. ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน	X_6	.211**	.179**	.325**	.939**	.268**	.161**	.565**
รวม	X_t	.488**	.450**	.736**	.779**	.378**	.449**	.843**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.17 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .843$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($r = .712$) รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ ($r = .610$) ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล ($r = .605$) ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน ($r = .565$) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($r = .482$) และด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($r = .481$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยรวมและรายคู่ สรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ได้แก่ ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .929$) รองลงมาคือด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .797$) ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .623$) ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .204$) ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน และด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = .184$) ตามลำดับ

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .563$) รองลงมาคือด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .370$) ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .273$) ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน และด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .272$) และด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .205$) ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .963$) รองลงมาคือด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .576$) ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .534$) ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = .162$) ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = .149$) และด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .137$) ตามลำดับ

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .558$) รองลงมาคือด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .297$) ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .284$) ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .257$) และด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .221$) ตามลำดับ

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .838$) รองลงมาคือด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .753$) ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .250$) ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = .157$) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = .149$) และด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = .128$) ตามลำดับ

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจ

ในการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .939$) รองลงมาคือด้านการจัดหาทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .325$) ด้านการกำกับ ติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .268$) ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ($r = .211$) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = .179$) และด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย อยู่ในระดับน้อยมาก ($r = .161$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 3,185 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างตามตารางเจจี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน พิสนุ พงศ์ศรี. 2552 : 104) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้คือวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในขอบข่ายภาวะผู้นำทางวิชาการ 6 ประการ คือ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
5. ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัย
6. ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ใน 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน
2. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในโรงเรียน
3. ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในโรงเรียน
4. ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6. ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2.2 การตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ การหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง และปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องสมบูรณ์เหมาะสม โดย คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นในแต่ละตอน ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค โดยหาค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .970 และ การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู เท่ากับ .965

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการส่งไปถึง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกจ่ายตามโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดวันรับ แบบสอบถามคืน เมื่อถึงกำหนดวันรับคืน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทั้งหมด ผลปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมดจำนวน 346 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นจำนวนร้อยละ

4.2 การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความ คิดเห็นของครู วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 การศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดค่าสถิติระดับนัยสำคัญ .05

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้สรุปผล ดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน ด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน และด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3.1 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการอย่างรอบด้าน และเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการพัฒนาวิชาการเต็มตามศักยภาพ

3.2 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้เพื่อปฏิบัติการวิจัย คอยควบคุม ติดตามแนะนำการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมเชิดชูและให้กำลังใจครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครู นำวิทยากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น รวมทั้งการผลิตและนำสื่อการเรียนรู้หรือนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนการทำงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน หรือที่เรียกว่าวิจัยในชั้นเรียน เพราะครูได้แค่รับมือขบขามในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ครูไม่ได้รับการส่งเสริมหรือชี้แนะให้ทำงานวิจัยให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย แต่ยังคงขาดการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการทำงานวิจัย

4. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .843$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้และด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($r = .963$) รองลงมาคือ ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน และ ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($r = .939$) ส่วนด้านที่ต่ำที่สุด คือด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย และด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยมาก ($r = .128$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถามมีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปรายเพื่อตอบข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน ด้านกระบวนการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้รับมอบหมายนโยบายจากรัฐบาล หน่วยงานต้นสังกัด ตั้งแต่ระดับกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นปัญหาสำคัญตลอดมา ทั้งนี้การดำเนินการจะประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีกรอบแนวทางในการวางแผน ดำเนินการ กำกับ ควบคุมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้โรงเรียนประสบ

ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เกิดจาก ประสพการณ์ที่สั่งสมมาจากการทำงาน ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มี ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ทักษะความเป็นผู้นำ ความรู้และ ประสพการณ์มาประกอบในการตัดสินใจบริหารงานวิชาการ วางแผนและสั่งการอย่างเป็นขั้นตอน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรรับผิดชอบและดำเนินการตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเอง มีการนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนการสอนให้บังเกิดผล ตามเป้าหมายของโรงเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีการพัฒนาทางวิชาการ และการจัดการเรียนการสอน มีความรอบรู้ ทางวิชาการและสามารถเป็นที่ปรึกษาชี้แนะ เสนอแนะแก่คณะครูได้ มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เชย์ฟาธ (1999 : 256 - 273) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการ (Principal and Instructional Leader) จะต้องมียุทธศาสตร์และมุมมองเกี่ยวกับหลักสูตรการประเมินผลการเรียน ของนักเรียน การประเมินการสอนของครูและการวางแผนสำหรับการพัฒนาครูมืออาชีพ สอดคล้องกับ เชลล์ (Chell. 2001 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็น ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษ วงศ์ชาติ (2551 : 83) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากทั้งสองกลุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวรรณ แสนโท (2556 : 56) ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดเทศบาล นครระยอง จังหวัดระยอง พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน ในสังกัดเทศบาลนครระยอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกากรอง ศรีประไพม (2558 : 131) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู อยู่ในระดับมาก

2. การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 32 ในภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง และด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระบุไว้ในมาตรา 24 (5) และมาตรา 30 กำหนดให้ครูใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารมีหน้าที่นิเทศ กำกับติดตาม เพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ นำกระบวนการวิจัยมาใช้จัดการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้มีส่วนร่วมสร้างนักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 14) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน มีการวางแผนการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการ เปิดโอกาสให้ครูในการปรึกษาหารือ ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน แนะนำแหล่งเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้า ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย สนับสนุนงบประมาณ วัสดุที่จำเป็นสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้กำลังใจครูในการทำวิจัยทุกขั้นตอน ยอมรับผลงานครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนมีความตระหนักในการมุ่งมั่นในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ สนับสนุนให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนนำผลการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการเลื่อนวิทยฐานะ ส่งเสริมให้ครูมีเวทีได้เผยแพร่ผลงานด้านการวิจัยในชั้นเรียนที่ตนเองประสบผลสำเร็จ ให้ความรู้ครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน โดยการศึกษาดูงานด้านการวิจัย หรือเชิญวิทยากรมาอบรม ให้ความรู้แก่ครู เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อสภาพสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าและก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย ยกย่องชมเชยครูที่มีผลงานวิจัยในชั้นเรียนต่อเพื่อนครู สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2550 : 15) กล่าวว่า การปฏิบัติการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพที่ทำให้การเรียนเกิดการพัฒนาการเรียน และครูเกิดการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพัฒนาผู้มีส่วนร่วมนำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้และการวิจัยเป็นการส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน ชีระ รุญเจริญ (2546 : 1) กล่าวว่า การกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งที่ได้รับ

อย่างเป็นทางการและต้องใช้อำนาจนั้นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมควร เหล่าประเสริฐ (2550 : 39) ศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางบัวทอง จังหวัด นนทบุรี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาพัชร วิชัยรัมย์ (2557 : 92) ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เชิดพงศ์ คงประโคน (2560 : 108) ศึกษาบทบาท ของผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่าครู และผู้บริหาร โรงเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียนของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จงกล ปทุมมานนท์ (2561 : 126) ศึกษาแนวทางเสริมสร้างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองในภาพ รวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรเปิด โอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการอย่างรอบด้านและเปิด โอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ของตนเองในการพัฒนาวิชาการเต็มตามศักยภาพ ควรกำหนดนโยบายและส่งเสริมพัฒนาครูให้มี ความรู้เพื่อปฏิบัติการวิจัย คอยควบคุม ติดตามแนะนำการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมเชิดชูและให้กำลังใจครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ สนับสนุนให้ครู นำวิทยาการ ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษา แหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น รวมทั้งการผลิตและนำสื่อการเรียนรู้หรือนวัตกรรมทางเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมหรือสนับสนุนการทำงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน หรือที่เรียกว่าวิจัยในชั้นเรียน เพราะครูได้เข้ารับมอบหมาย ในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ครูไม่ได้รับการส่งเสริมหรือชี้แนะให้ทำงานวิจัยให้ถูกต้องตาม

ระเบียบวิธีวิจัย แต่ยังคงขาดการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการทำงานวิจัย (สุวิมล ว่องวานิช. 2560 : 24 - 25) งานวิจัยในชั้นเรียนเปิดโอกาสให้ครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัย พัฒนาวิชาชีพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ ค้นหาวិธีการแก้ปัญหาโดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายหลักสูตร ครูเกิดการพัฒนาจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้มีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กัญญาพัชร วิชัยรัมย์ (2557 : 93) ได้ศึกษา บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ควรให้ค่ายก้องชมเชยครูที่ทำงานวิจัยดีเด่นและให้เกียรติบัตรผู้วิจัย เปิดโอกาสให้ครูศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม และเชิญวิทยากรมาบรรยายทำการวิจัยในชั้นเรียน ให้ความสำคัญติดตามผล และถือว่างานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูผู้อยู่ได้บังคับบัญชาให้ก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวม ในระดับก่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .843$) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ที่ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ต่อการเปลี่ยนแปลง นำหลักการและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการมาบริหารสถานศึกษา รวมทั้งกระบวนการในการคัดเลือกเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ในการทำงาน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้และสามารถนำความรู้มาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานด้านวิชาการ ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างภาวะผู้นำให้กับตนเอง สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2542 : 437 - 452) ได้กล่าวถึงทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theories of Leadership) เป็นทฤษฎี

ซึ่งเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัวของผู้นำ เช่น บุคลิกภาพ ทักษะและลักษณะทางกายภาพ จากการสำรวจผู้นำที่มีชื่อเสียง พบว่าผู้นำที่มีประสิทธิผลสูงสุดโดยทั่วไปฉลาด กระตือรือร้น ตื่นตัวกับความต้องการของบุคคลอื่น เข้าใจงาน มีทักษะในการติดต่อสื่อสารที่ดี มีความคิดริเริ่ม ชอบแก้ปัญหา มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีตำแหน่งสำคัญและมีลักษณะเด่น ผลการศึกษาที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาเชิงวิชาการ ซึ่งการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน เป็นวิธีการหนึ่งในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ทำให้ความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับ ไพเราะ พัดดาสิงห์ (2554 : 94) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = .637$) สอดคล้องกับ ธัญญาภัทร์ เลขนัง (2558 : 66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = .679$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติงาน โครงการทำวิจัยให้เป็นรูปธรรม มีการส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิจัยกับครูผู้สอนในโรงเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยมาให้ความรู้ จัดระบบงานในโรงเรียนให้เอื้อต่อครูผู้สอนในการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้

ความเข้าใจในงานวิจัยในชั้นเรียนระหว่างกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ส่งเสริมให้พัฒนาตนเองทางการศึกษาวิจัยให้มากขึ้น เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้แก่คณะครู

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาความดีความชอบของคณะครูในโรงเรียน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมาตรการให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนทุกคน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการระดม จัดหา แนะนำทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ารวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ครูได้ใช้ในการค้นคว้าในการวิจัย

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในจดหมายข่าวหรือทางเว็บไซต์ของสถานศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกจิต สีด้วง. (2558). การดำเนินการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2550). การบริหาร (ผู้นำ) องค์กรสู่การเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- _____. (2551). การพัฒนาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). แนวทางจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3). กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- _____. (2554). เอกสารเสริมความรู้ครูผู้สอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ โรงเรียนปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : คอมพิวเตอร์.
- กลุ่มงานติดตามและประเมินผล สำนักนโยบายและแผน. (2550). คู่มือการติดตามและประเมินผล. ที่มา <http://www.Senate.go.th/assets/Portals/1/file/manua/-assess.pdf>. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2562.
- กวี วงศ์พูน. (2550). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาวิสัยทัศน์นักบริหาร.
- กองวิจัยทางการศึกษา. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- กัญญาพัชร วิษย์รัมย์. (2557). **บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.**
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.**
- กิตติวรรณ แสนโท. (2556). **การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ
คิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(สาขาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- กิติ ตย์คานนท์. (2553). **เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : เปลวอักษร.**
- เจียมทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). **การบริหารจัดการเรียนรู้. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัด
และการบริหารองค์การทางการศึกษา หน่วยที่ 6 น.1 - 87. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**
- เจมมาวี รักษ์ชูชีพ. (2553). **ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพฯ : ทริปเปิ้ล กรู๊ป.**
- คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2556). **คู่มือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.
ลำปาง : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.**
- ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. (2553). **วิธีวิจัยในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 6. ชลบุรี : งามช่าง.**
- ฉันท ชาติทอง. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.**
- จกมล ปทุมมานนท์. (2561). **การศึกษาแนวทางเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.**
- จรัส สว่างทัฬห. (2557). **การเขียนแผนการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.**
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- จักรกฤษ วงษ์ชาติ. (2551). **การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหาร
การศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**

- จำรัส นองมาก. (2555). อดีต ผู้อำนวยการ : บอกเล่าเก้าสิบ. ในเอกสารวิชาการจัดพิมพ์เนื่องในการประชุมวิชาการระดับชาติ พ.ศ. 2555 การประกันคุณภาพภายใต้ร่มพระบารมี (หน้า 6 - 7). กรุงเทพฯ : ศูนย์ประชุมไบเทคบางนา.
- จूरินทร์ ลักขณวิศิษฎ์. (2552). หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน. 32(11,549) วันที่ 2 มกราคม 2552, 3. (4) : 11 - 14.
- ชนาธิป พรกุล. (2544, กันยายน). คดีพระราชบัญญัติ...การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วิชาการ. 4 : 2 - 7.
- ชาญชัย อาจิณสมภาร. (2548, กุมภาพันธ์). การวิจัยการบริหารการศึกษา. สารพัฒนาหลักสูตร. _____ . (2550). ภาวะผู้นำในองค์กร. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- ชาติรี ตำราญ. (2554). การวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้เริ่มต้น. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัยแนวทางการสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชาว์ อินโย. (2555). การวัดและประเมินผลการศึกษา. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เชิดพงศ์ คงประโคน. (2560). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- โชติ บดีรัฐ. (2558). เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐพันธ์ เจริญนันท์. (2551). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ดาวรุ่ง ชะระอำ. (2550). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- คำรี บุญชู. (2548). การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา. วารสารวิชาการ. 8(1) : 27 - 31.
- ถวิล อรัญเวศ. (2552, ธันวาคม). การวิจัยในชั้นเรียนเป็นโหนด. ประชาศึกษา. 53(2) : 29 - 30.

- ทิพย์สิริ กาญจนวาที และศิริชัย กาญจนวาที. (2559). **วิธีวิทยาการวิจัย**. กรุงเทพฯ : ตรีปีการพิมพ์ และตราช่าง จำกัด.
- ทศนา แคมมณี. (2553). **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2554). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2553). **พฤติกรรมในองค์กร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนวัฒน์ ธิตินานนท์. (2548). **การวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษา**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา.
- ธวัช บุญมณี. (2550). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : โอเอสพรีนติ้ง.
- ธัญญาภัทร์ เลาชนัง (2558). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ธีระ รุณเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : แอลที เพรส.
- _____. (2550 ก). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัย ในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- _____. (2550 ข). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : แอลทีเพรส.
- นพเกล้า ณ พัทลุง. (2551). **เทคนิคการวิจัยในชั้นเรียน**. สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา.
- นวลจิต ชาวเกียรติพงศ์. (2554). **การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. **วารสารวิชาการ**. 5(10) : 13.
- นวลเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม. (2549). **การวิจัยในชั้นเรียน**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นาคยา ปิณฑนานนท์. (2550). **“ภาวะผู้นำทางวิชาการ” สรรพคุณวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี. (ม.ป.ป.). **คู่มือการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชธานี**. อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2549). **การวิจัยเบื้องต้นสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2555). ทฤษฎีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Theories. And development instructional model. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอสพรินติ้งไทย แฟคตอรี.
- เบญจวรรณ รอดแก้ว. (2550). การวิจัยในชั้นเรียน. สกลนคร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประวิต เอราวรรณ. (2554). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.
- ปริมาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2558). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ : มินิ เซอร์วิสเซ็พพลาย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพ.
- ปาริฉัตร สาดราและศันสนีย์ จงสุวรรณ. (2557). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 6 (1) : 4 - 15.
- ผกากรอง ศรีประไหม. (2558). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พยุศักดิ์ จันทรสุนทร. (2554). การวิจัยในชั้นเรียน. วารสารวิชาการ. 1(18) : 2 - 21.
- พรรณราย ทร์พะยะปะภา. (2552). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พิชิต เทพวรรณ. (2554). การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2551). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ : ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : เฮ้าส์.
- พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร. (2550). แนวทางเพื่อการเรียนรู้การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- _____. (2553). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : เฮ้าส์. ออฟเคอร์มิสท์.
- พิมพ์อร สดเยี่ยม. (2554). ภาวะผู้นำทางการบริหาร. เลข : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2551). การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิค การสอน 2. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2550). กระบวนการออกแบบย้อนกลับ : การพัฒนาการสอนแบบอิง มาตรฐาน. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2556). ทักษะ 5 C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียน การสอนอิงมาตรฐาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ ฟองศรี. (2550). การประเมินผลทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : พรอพ เพอร์ตี้พรีน.
- _____. (2552). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธนาการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธ์วงศ์. (2550). พฤติกรรมองค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ไพเราะ พักตาสิ่งห์. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2559). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มนตรี.
- _____. (2553). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มนตรี.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). ทฤษฎีการบริหารการศึกษาและการบริหารการศึกษา (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561. จาก <http://www.vcharkarn.com/javafeed/article/16268> [2556.ธันวาคม21].
- มนัส สุวรรณ. (2556). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียน การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินติ้ง.
- มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. (2556). คู่มือการพัฒนาผลงานวิจัยสู่การเผยแพร่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (2554). แนวทางการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2552). คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยราชชมงคลสุวรรณภูมิ.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2552). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน ปีการศึกษา 2552**. พิษณุโลก : กองกลางสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2553). **คู่มือปฏิบัติงานกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญงานวิชาการ**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (2556). **คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2556). **คู่มือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. ลำปาง : คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- มหาวิทยาลัยวไลยอลงกรณ์. (2553). **คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้**. พระนครศรีอยุธยา : สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยวไลยอลงกรณ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). **การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนหน่วยที่ 8 - 15**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2553). **เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการสอน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- _____. (2558). **เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2559 ก). **เทคโนโลยีการสอน**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2559 ข). **จิตวิทยาการเรียนรู้**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- _____. (2555). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุ่ง แก้วแดง. (2555). **การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการประชุมวิชาการระดับชาติ พ.ศ. 2555 การประกันคุณภาพไทยได้ร่วมพระบารมี**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประชุมไบเทคบางนา .
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550) **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา.

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). การบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 3.
สงขลา : นำศิลป์โฆษณา.
- รุ่งนภา นุตรวงศ์. (2552, ตุลาคม - ธันวาคม). “หลักสูตรอิงมาตรฐาน การพัฒนาสู่คุณภาพ”,
วารสารวิชาการ. 4 : 60.
- รุ่งฤดี อุทุม. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(สาขาการบริหารการศึกษา). นุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วัชรภา เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎี
กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส.
- วัลลภ กันทรพิชัย. (2549). คุรุกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2557). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2531). ความลับขององค์กร. กรุงเทพฯ : ธนาคารกรุงไทย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2555). เอกสารประกอบการบรรยายวิชากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา.
นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ ดารณี คำวังนัง. (2545). แหล่งเรียนรู้ : เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้
และหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : เมธีพิปส์.
- ศิริพงษ์ เสากายน. (2553). หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บู้ค พอยท์.
- ศิริพร เลิศยิ่งยศ. (2555). การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจน
ของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2553). องค์กรและการจัดการฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม
และไซเท็กซ์.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
ตามหลักเกณฑ์ใหม่. กรุงเทพฯ : เอส. พี. เอ็น. การพิมพ์.

- สมควร เหล่าประเสริฐ. (2550). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สมคิด บางโม. (2558). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สมฤทัย อ่อนรัมย์. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนางรอง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต32. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(สาขาการบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมศักดิ์ ประเสริฐสุข. (2554). จิตวิทยาการจัดการองค์การอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ :
ไอเดียสโตร์.
- สังคม จันทรวิเศษ. (2555). การพัฒนาตัวแบบสมรรถนะที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(สาขาการบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2554). ชุดพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 การวัดและประเมินผลการเรียน “การสร้าง
ข้อสอบและนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ” เอกสารเรื่องที่ 5 เล่มที่ 2 . บุรีรัมย์ :
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.
- _____. (2554). ชุดพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
การวัดและประเมินผลการเรียน “การสร้างข้อสอบและนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ”
เอกสารเรื่องที่ 5 เล่มที่ 1. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- _____. (2550). การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2550). แนวดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- _____. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ
เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎกระทรวง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.
- _____. (2554). ความสำเร็จด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการวิจัยและส่งเสริมการวิจัย ปี 2554 - 2556**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : ตัวอย่างประสบการณ์ที่คัดสรร**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2546). **บันทึกการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553, เมษายน - พฤษภาคม). “หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา”, **วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. 30 : 30 - 32.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2558). **จรรยาบรรณวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวง.
- สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. นนทบุรี : เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รายงานการสังเคราะห์สภาการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อ
คุณภาพการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยคอมมิวนิตีชั่น.
- สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **มาตรฐานการบริหารและการจัด
 การศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา
 แห่งชาติ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทาง
 การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษาปีพ.ศ. 2554 กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา
 แห่งชาติ กทม. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2561. จาก [www. http://bet.obec.go.th](http://bet.obec.go.th).**
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียน
 มาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ : สำนักฯ.
- สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2547). **การติดตามผลการประกัน
 คุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเอกชน**. กรุงเทพฯ :
 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **หลักสูตรการพัฒนาผู้บริหาร
 สถานศึกษาทั่วประเทศ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร
 ทางการศึกษา พ.ศ. 2547**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุคโตสม เต็มทานาม. (2553). **การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในเรียน โรงเรียนบ้านหนองช้าง
 อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา).
 มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). **การจัดการและการวางแผนพัฒนาหลักสูตร**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ :
 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). **ภาวะความเป็นผู้นำ**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). **ภาวะผู้นำในองค์การศึกษา**. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). **วิจัยในชั้นเรียนอย่างง่าย ๆ แบบวิจัยหน้าเดียว**. ราชบุรี:
 ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- สุภกิจ โสทัต. (2558). **การวัดและประเมินผลการศึกษา**. นนทบุรี : ปัญญา ปัญญา พรินติ้ง กรุ๊ป.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2550). **การวางแผนและการบริหารโครงการ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- สุเมธ เดียววิเศษ. (2553). **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**. มหาสารคาม : ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2553). **สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา**. แพร์ : แพร์ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์.
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม. (2555). **หลักการแนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2553). **การพัฒนาคนและพัฒนางานสู่การเลื่อนวิทยฐานะครู**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). **การปฏิบัติการในการชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). **การปฏิบัติการในการชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2553). **การปฏิบัติการในการชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2560). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2553). **ภาวะผู้นำ ประมวล สาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน้าที่ 5 - 8**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- แสงละภา พระเสนา. (2556). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). นครพนม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.
- แสงศิลป์ พลานันทกุลธร. (2549). **การวัดและประเมินผลการศึกษา**. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อนงค์ ปัญญาจันทร์. (2556). **การศึกษายาทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนงค์ศิริ วิชาลัย. (2550). **หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน**. เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อนันตชัย พงศ์สุวรรณ. (2551). เอกสารการสอนรายวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2555). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของผู้ปฏิบัติงานวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังคารพิสุทธ์ สยามประโคน. (2559). บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตที่การประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อัจฉรา สอนชา. (2556). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) อุดรธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อาตริณา จันทร์เนย. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทุมพร จามรมาน. (2554). ชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : พันนี้.
- อุไรรัตน์ ชนะบำรุง. (2555). บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561. จาก <http://www.gotoknow.org/post/511313>.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2530). หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์.
- Anderson, L.W. & Pigford, A. B. (2000). **Removing Administrative Impediments to Instructional Improvement Efforts**. New York : Longman.
- Bennett, N., Craford, M. & Cartwright, M. (2003). **Effective Education Leadership**. London : Open University Press.
- Bennett, N. C. (2003). **Effective Educational Leadership**. London : Paul Chapman.
- Best, W. & Kahn, V. (1998). **Research In education**. Boston : Allyn and Bacon.
- Bishop, L. J. (1979). **Staff Development and Intructional Improvement : Plans and Procedures**. Boston : Allyn and Bacon ; Inc.
- Bloom, B. S. (1976). **Human Characteristics and School Learning**. New York : McGraw – Hill.

- Cavozos, J. M. (1999). **The Instructional Leadership if High School Principals in Successful Hispanic Majority High School**. Ph.D. Disserytion, Faculty of Graduate School, The University of Texas at Austin.
- Chell, J. (2001). **A summary of a Master 's Project by Chell**. Retrieved from <http://www.ssta.ca/reseasch/leadership/95-14.html>.
- Crawford, M. & Cartwright, M. (2003). **Effective educational leadership**. London : Paul Chapman Publishing.
- Davis, K. I., & Thomas, P. I. (1989). **Human Characteristic and School Learning**. New York : McGraw-Hill.
- Duk, D. L. (1987). **School Leadership and Instructional Improvement**. New York : Random House.
- Elliot, J. (1994). **Action Research for Education Change**. Philadelphai : Open University.
- Field, J. (1997). Classroom Research. **EL T Journal**, 59(Apill). Retrived May 2, 2011, from <http://www.ednet2.Car.Chuta.ac.th>
- Foshay, A.W. (1998). **Action Research in the Nineties**. **The Education Forum**, 62 (winter), Retrieved May 2, 2011, from <http://www.ednet2.Car.Chula.Ac.th>.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P. & Jovita, M.R. (2001). **Supervision and Instruction Leadership a Developmental Approach**. The United States of America : Allyn and Bacon.
- Good, C. V. (1959). **Dictionary oF Education**. 3rd ed. New York : Mc. Graw – Hill Book.
- _____. (1973). **Dictionary of Education**. New York : Mc. Graw – Hill Book.
- Greenberg, J. & Baron, R. A. (1997). **Behavior in Organization**. New Jersey : Prentice Hall.
- Gronlund, N. (1990). **Measurement and Evaluation in Teacher**. 4th ed. New York : McGraw-Hill.
- Gunningham, W. G. & Cordeiro, D. A. (2000). **Education Administration : A Problem-based Approach**. Boston : Allyn and Bacon.
- Hallinger, P & Joseph, M. (1985, November). "Assessing the Instructional Management Behavior of Principals. **The Elementary School Journal**. 86(2) : 223.
- Harriman, P. L. (1947). **Dictionary of Psychology**. New York : The Phiosophical Library.

- Heck, R. H., Larsen, T., and Marcoulides, G. A. (1990). Instructional Leadership and Schools Achievement : Validation of Causal Model. **Educational Administration Quarterly**. 26(2) : 94 - 125.
- Heinich, M. & Russell. (1985). **Instruction Media and the New Technologies of Instruction**. Wiley : New York.
- Heneman, H. G., Schwab, D. P., Fossum, J.A., & Dyer, L.D. (1983). **Personnel/ Human Resource Mannagement**. Illinois : Irwin.
- Herzberg, F., Mausner. B. & Snyderman, B. B. (1959). **There Motivation to Work**. 2nd ed. New York : John Wiley and Sons.
- Hoffman, M. L. (1977). "Moral Internalization : Current Theory and Resoarch." **Advance in Experimental Social Psychology**. 76(1) : 12.
- Hopkins, D., Harris A. & Jackson, D. (1997). **Understanding the School 's Capacity for Development : School Leadership and Management**, 17 (3) : 401 – 411.
- Jazzar, M. & Algozzine, B. (2007). **Keys to Successful 21st Century Educational Leadership**. Boston : Pearson Education.
- Kenneth, W. (1998). **Research Methods in Education : An Intruduction**. Boston : Allyn and Bacon.
- Larsen, J. & Marcoulides. (1990). "Instructional Ledership and School Achievement : Validation of a Causal Model." **Educational Administration Quarterly**. 26(2) : 94 - A.
- Luthans, F. (1992). **Organizational Behavior**. 6th ed. New York : Mc Graw-Hill.
- Martin, R. A. (2003, September). Teacher Learners : Case Study of an Action Research Program with in Holistic Education. **Dissertation Abstracts International**. 64(3) : 791 - A.
- Maryland State Board of Edcation. (2005). **Maryland Instruction Leadership Framework**. [Online]. Available: [www. Marylandpublicshool.org/](http://www.Marylandpublicshool.org/).(24 February 2007).
- Mc Clellan, D. C. (1961). **The Achieving Society**. New York ; D. Van Nostrand.
- McEwan, E. K. (2001). **Seven Steps to Effective Instruction Leadership** . California : Corwin Press.

- Mickey, B. H. (2000). **Instructional Leadership : A Vehicle for one Urban Principal to Effective Pedagogical Restructuring in a Middle School**. Ed.D. Dissertation, Temple University.
- Mingucci, M. M. (2001). Action Research as ESL Teacher Professional Development. **Dissertation Abstracts International**. 36(04)
- Moore, K. D. (1992). **Classroom Teaching Skills**. McGraw-Hill Inc.
- Morgan, C. L. (2000). **A Study of the Role of the Superintendent as Instructional Leader**. Ed.D. Dissertation Faculty of the Graduate School : University of Missouri-Columbia.
- Murphy, J. (1999). **Education Administration : A Decade of Reform**. Thousand Oaks, Ca : Sage.
- Newstrom, W. J. (2007). **Organization Behavior**. New York : McGraw-Hill.
- Nichols, M. (1971). **Community Resources for School**. U.S.A. : McGraw-Hill.
- Robbins, S. P. (1996). **Organization Behavior**. New Jersey : Prentice Hall.
- Rose, J. A. et. Al. (1999). "Effect of Collaborative Action Research on Knowledge of Five Canadian Teacher Researchers." **Elementary School Journal**. 99 (3) : 255.
- Sanford, F. H. & Wrightman, L. S. (1970). **Psychology**. Belmont, CA : Wadsworth Publishing Company.
- Schermerhorn, Jr. & John, R. (2002). **Management**. New York : John Wiley and Sons, Inc.
- Seels, B. B. & Richey, R. C. (1994). **Instructional Technology : The Definition and Domains of the Field**. Washington, D.C. : Association for Educational Communications and Technology.
- Seyfarth, J. T. (1999). **The Principal : New Leadership for New Challenges**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Skerritt, Z. O. (1992). **Action Research in Higher Education**. London : Kogan Page.
- Smulyan, H. (2006). **The Sage Handbook of Gender and Education**. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stringer, E. T. (1999). **Action Research : A Handbook for Practitioners**. Newbury Park : Sage.
- Taba, H. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace and World Inc.

Tyler, R., W. (1969). **Basic Principles of Curriculum and Instruction Chicago : The University of Chicago Theorists Views and Influence.** London, Eanland : SAAG.

Vroom, V. H. (1964). **Work and Motivation.** New York : Wiley.

_____. (1970). **Management of Behavioral and Motivation.** Baltimore : Penguin.

Weber, M. (2002). **The Theory of Social and Economic Organization. Talcott Parsons,trans. A. M. Handerson and Talcott Parsons.** New York : Oxford University Press.

Wildy, H., & Dimmock, C. (1993). International Leadership in Primary and Secondary School. **Journal of Educational Administration**, 31 (21) : 43 - 61

Yukl, G. A. (2002). **Leadership in Organization International.** 5th ed. New Jersey: Prentice - Hall.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจระ อำเภอมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.ภาณุวัชร ปุระณะศิริ

ด้วย นางณปภา ศรีสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัล อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร.สุชาติ หอมจันทร์

ด้วย นางณปภา ศรีสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.สุธรรม สุบรรณาง

ด้วย นางณปภา ศรีสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิราณี จุโทปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน นางศิริพร เทพรักษา

ด้วย นางณปภา ศรีสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.ศาสตรา สายสุนันทรารมย์

ด้วย นางณปภา ศรีสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิราณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนธารทองพิทยาคม

ด้วย นางณปภา ศรีสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้ เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางณปภา ศรีสกุล ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนตลาดโพธิ์พิทยาคม

ด้วย นางณปภา ศรีสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้ เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางณปภา ศรีสกุล ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒

ด้วย นางณปภา ศรีสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิราณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขออนุญาตให้อุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริม
การวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ตอนที่ 3 การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำมาวิเคราะห์และสรุปผลในลักษณะโดยส่วนรวม มิใช่เป็น
รายบุคคล จึงไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด
4. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตามความเป็นจริง

นางณปภา ศรีสกุล

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามและทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่กำหนดให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ประสบการณ์ทางการสอน

- มีประสบการณ์ทางการสอน น้อยกว่า 5 ปี
- มีประสบการณ์ทางการสอน ตั้งแต่ 5 - 10 ปี
- มีประสบการณ์ทางการสอน ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

2. วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

คำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ตอนที่ 3

ข้อคำถามแต่ละข้อกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
0	ปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่รอบรู้ทางวิชาการและสามารถเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะเสนอแนะแก่คณะครูได้		/			
00	ปฏิบัติตนให้เป็นผู้บริหารมีอาชีพงานเป็นที่ยอมรับของคณะครู และผู้เกี่ยวข้อง			/		
000	บริหารงานและจัดการนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนการสอนให้ บังเกิดผลอย่างแท้จริงในห้องเรียน	/				

คำอธิบาย

ข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย / ในช่อง 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านความสามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่รอบรู้ทางวิชาการและสามารถเป็นที่ปรึกษาชี้แนะเสนอแนะแก่คณะครูได้อยู่ในระดับมาก

ข้อ 00 ท่านทำเครื่องหมาย / ในช่อง 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านปฏิบัติตนให้เป็นผู้บริหารมีอาชีพงานเป็นที่ยอมรับของคณะครูและผู้เกี่ยวข้องในระดับปานกลาง

ข้อ 000 ท่านทำเครื่องหมาย / ในช่อง 5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านบริหารงานและจัดการนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนการสอนให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงในห้องเรียนในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรตามนโยบายการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ					
2.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายในการสร้างหลักสูตรอย่างชัดเจน					
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและวางแผนร่วมกับคณะครูในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน					
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรได้เหมาะสม					
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม					
6.	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง					
7.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้ท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร					
8.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้					
9.	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับครูในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร					
10.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
11.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและมาตรฐานของหลักสูตร					
12.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน					
13.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูควบคุมดูแล เน้นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง					
14.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูค้นหาวิธีการที่จะพัฒนา นักเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพ					
15.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม พัฒนาวิชาชีพตามหน่วยงานที่จัดอบรมขึ้นเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
16.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ					
17.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิวัฒนาการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำผลของการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล					
18.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน					
19.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จริงและมีทักษะในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ					
20.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ครูสามารถจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากธรรมชาติและเรียนรู้แบบบูรณาการ					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้						
21.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนครูให้มีการพัฒนาตนเอง					
22.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูให้มีความชำนาญทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยการจัดหางบประมาณสนับสนุน					
23.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีแหล่งทรัพยากรที่จำเป็น มีสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและพอเพียง เช่น ห้องสมุด ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อต่างๆ					
24.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนโดยเน้นการจัดทำ จัดการจากท้องถิ่น ไปจนกระทั่งสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล					
25.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสม					
26.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุม อบรม เพื่อร่วมกันวางแผนผลิตสื่อเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสาระหลักสูตร					
27.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต					
28.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการฝึกอบรมครูเพื่อการผลิตสื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระของหลักสูตร					
29.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนครูให้มีความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
30.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพและประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้						
31.	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
32.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
33.	ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นำไปใช้ได้จริงอย่างหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน					
34.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
35.	ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้					
36.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ดูแลและประเมินผลสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้					
37.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการและพัฒนาในการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอน					
38.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดงบประมาณอย่างชัดเจนในการจัดหา จัดสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
39.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเพื่อจัดสร้าง พัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
40.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ให้สะอาด ปลอดภัย					
ด้านกระบวนการวัดและประเมินผลการวิจัย						
41.	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายการวัดผลประเมินผลผู้เรียนอย่างชัดเจน					
42.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน					
43.	ผู้บริหารสถานศึกษากำกับดูแลให้ครูวัดผล ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงอย่างหลากหลายวิธี					
44.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบเอกสารการวัดผล ประเมินผลของผู้เรียน					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
45.	ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของตน					
46.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแก่ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน					
47.	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างชัดเจน					
48.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน					
49.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคู่มือ เอกสาร แบบฟอร์มการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลอย่างเพียงพอ					
50.	ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปผลการประเมินผู้เรียน และนำมาแก้ปัญหาของผู้เรียน โดยการทำวิจัยในชั้นเรียน					
ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน						
51.	ผู้บริหารสถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอยู่เสมอ					
52.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา					
53.	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ					
54.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จ					
55.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการนิเทศภายในและการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบโดยทันที					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
56.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือ โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานสถานศึกษากับมาตรฐานที่ สมศ. กำหนด					
57.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำรายงานเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน					
58.	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR)					
59.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการกำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผล มาใช้ปรับปรุงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา					
60.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรและที่สังคมต้องการ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน						
61.	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน					
62.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาและสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
63.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศติดตามผลการทำวิจัยในชั้นเรียน					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ								
		5	4	3	2	1				
64.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน									
65.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยปรากฏในแผนปฏิบัติการ									
66.	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมชี้แจงคณะกรรมการความสำคัญนโยบาย วัตถุประสงค์และบทบาทที่ครูต้องมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน									
67.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนและกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาการเรียนการสอน									
68.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอบรมให้ครูมีความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน									
69.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการสร้างนักวิจัยใหม่หรือขยายวิจัยและพี่เลี้ยง									
70.	ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทกระตุ้นให้ครูได้หาแนวทางวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน									
ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน										
71.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน กระตุ้นให้ครูหาแนวทางการวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน									
72.	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานและสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครู									
73.	ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมอบรม/ประชุม/สัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน									
74.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ร่วมกันนำผลการวิจัยมาแก้ปัญหาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน									

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
75.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน					
76.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ เพื่อชี้แนะแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียน					
77.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
78.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนและเข้ารับการอบรมการใช้เทคโนโลยีมาปรับปรุงพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน					
79.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามความต้องการเพื่อให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้					
80.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ครูได้ฝึกทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน						
81.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกเวลาราชการ					
82.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์และโปรแกรมประมวลผลที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน					
83.	ผู้บริหารสถานศึกษาสอบถามความต้องการของครูเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
83.	ผู้บริหารสถานศึกษาสอบถามความต้องการของครูเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
84.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาสถานที่ที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
85.	ผู้บริหารสถานศึกษาแสวงหางบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู					
86.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยจัดหาหนังสือ ตำรา เอกสารและวารสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเพียงพอ					
87.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น การพาครูไปศึกษาดูงาน โรงเรียนต่าง ๆ เป็นต้น					
88.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น จัดให้มีห้อง หรือมุมใดมุมหนึ่งสำหรับศึกษาค้นคว้างานวิจัย เป็นต้น					
89.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาแนะนำทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ารวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ครู					
90.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีศูนย์ข้อมูลสารสนเทศที่ดี และพร้อมที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน						
91.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ					
92.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการยกย่อง ชมเชยครูที่มีผลงานดีเด่นอย่างเป็นทางการ เช่นที่ประชุมครู ที่ประชุมผู้ปกครอง					
93.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ					
94.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้เกียรติบัตรหรือรางวัลแก่ครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน					
95.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมสัมมนาด้านการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
96.	ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้นำการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นผลงานทางวิชาการ					
97.	ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น					
98.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีครูผู้นำด้านการวิจัย เพื่อจูงใจให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน					
99.	ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนและส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพครูโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียน					
100.	ผู้บริหารสถานศึกษาขย่งครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นครูแกนนำหรือครูต้นแบบในโรงเรียน					
ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง						
101.	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม ดูแล การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูให้เป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอนการวิจัย					
102.	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามเพื่อรับทราบปัญหาข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย และช่วยแก้ไขในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง					
103.	ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูกำหนดเวลากิจกรรม แผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนของครู					
104.	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะครูที่รับผิดชอบการนิเทศด้านงานวิจัยในชั้นเรียน โดยครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น					
105.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมครูเพื่อประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมของโรงเรียน					
106.	ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันนำผลการประเมินมาทบทวนปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน					
107.	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
108.	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับสถานศึกษาอื่นหรือเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อร่วมนิเทศครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน					
109.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีผู้รับผิดชอบ กำกับติดตาม เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน					
110.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีโครงการเชื่อมชั้นเรียนและสังเกตการสอนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการ					
ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย						
111.	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนจากภายนอกมาเผยแพร่ภายในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน					
112.	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยในชั้นเรียนของครูไปเผยแพร่ภายนอกสถานศึกษา					
113.	ผู้บริหารสถานศึกษาเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับดีในจดหมายข่าวหรือทางเว็บไซต์ของสถานศึกษา					
114.	ผู้บริหารสถานศึกษาประชาสัมพันธ์ผลงานการวิจัยในชั้นเรียนของครู ให้เพื่อนครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทราบ					
115.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุม สัมมนา เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเพื่อนครู					
116.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีเวทีสำหรับครู ได้เผยแพร่ผลงานด้านการวิจัยในชั้นเรียน					
117.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนเป็นครูต้นแบบการวิจัยของโรงเรียน					
118.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูได้เขียนบทความวิชาการ / บทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน					

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
119.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่คณะครูในโรงเรียน					
120.	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางภาคผนวก ก.1 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก ก.1 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก ก.1 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
44	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
47	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
48	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
49	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
50	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
51	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
52	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
53	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
54	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
55	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
56	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
57	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
58	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
59	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
60	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
61	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
62	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
63	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
64	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
65	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก ก.1 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
66	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
67	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
68	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
69	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
70	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
71	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
72	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
73	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
74	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
75	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
76	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
77	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
78	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
79	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
80	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
81	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
82	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
83	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
84	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
85	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
86	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
87	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก ก (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
88	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
89	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
90	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
91	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
92	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
93	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
94	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
95	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
96	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
97	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
98	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
99	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
100	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
101	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
102	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
103	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
104	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
105	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
106	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
107	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
108	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
109	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก ก.1 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
110	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
111	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
112	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
113	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
114	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
115	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
116	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
117	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
118	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
119	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
120	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มี ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .983

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
Total		30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.983	120

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ .97

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.970	60

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 3 การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู มีค่าเท่ากับ .965

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.965	60

วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามตาม Corrected Item-Total Correlation

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
x1.1	459.1333	3179.982	.472	.983
x1.2	459.3333	3191.195	.238	.983
x1.3	459.5000	3125.707	.755	.982
x1.4	459.3667	3182.240	.378	.983
x1.5	459.4333	3175.357	.368	.983
x1.6	459.4333	3152.737	.561	.983
x1.7	459.0667	3186.133	.270	.983
x1.8	459.7000	3177.390	.295	.983
x1.9	459.4333	3152.737	.561	.983
x1.10	459.4333	3156.116	.553	.983
x2.1	459.5000	3125.707	.755	.982
x2.2	459.3333	3176.437	.436	.983
x2.3	459.1333	3179.982	.472	.983
x2.4	459.2333	3183.702	.497	.983
x2.5	459.1667	3175.385	.575	.983
x2.6	459.1333	3174.533	.504	.983
x2.7	459.3333	3187.816	.262	.983
x2.8	459.2000	3181.683	.394	.983
x2.9	459.2667	3169.995	.625	.983
x2.10	459.2000	3172.855	.658	.983
x3.1	459.4333	3152.737	.561	.983
x3.2	459.3667	3139.689	.752	.982
x3.3	459.7000	3142.355	.630	.982
x3.4	459.5667	3177.013	.317	.983
x3.5	459.5000	3162.466	.497	.983
x3.6	459.2333	3163.151	.488	.983
x3.7	459.4333	3152.392	.501	.983
x3.8	459.3000	3154.838	.552	.983
x3.9	459.4333	3149.289	.658	.982
x3.10	459.5000	3125.707	.755	.982

x4.1	459.1667	3175.385	.575	.983
x4.2	459.1333	3174.533	.504	.983
x4.3	459.2000	3181.683	.394	.983
x4.4	459.2667	3169.995	.625	.983
x4.5	459.2000	3172.855	.658	.983
x4.6	459.2667	3161.513	.550	.983
x4.7	459.2333	3180.116	.368	.983
x4.8	459.2000	3163.683	.560	.983
x4.9	459.4333	3152.737	.561	.983
x4.10	459.4000	3140.248	.733	.982
x5.1	459.5000	3162.466	.497	.983
x5.2	459.4000	3140.938	.691	.982
x5.3	459.5000	3139.638	.627	.982
x5.4	459.4000	3148.800	.560	.983
x5.5	459.3333	3137.333	.754	.982
x5.6	459.5000	3125.707	.755	.982
x5.7	459.5667	3159.289	.457	.983
x5.8	459.2667	3142.823	.882	.982
x5.9	459.2333	3156.461	.727	.982
x5.10	459.2667	3144.685	.797	.982
x6.1	459.4000	3164.386	.612	.983
x6.2	459.2333	3156.461	.727	.982

x6.3	459.2667	3144.685	.797	.982
x6.4	459.2667	3135.995	.729	.982
x6.5	459.1000	3141.128	.828	.982
x6.6	459.1000	3159.472	.646	.982
x6.7	459.1667	3147.385	.859	.982
x6.8	459.1000	3136.852	.783	.982
x6.9	459.2333	3132.875	.816	.982
x6.10	459.1000	3142.990	.716	.982
y1.1	459.2000	3186.303	.279	.983
y1.2	459.4000	3174.800	.381	.983
y1.3	459.0667	3142.409	.794	.982
y1.4	459.3333	3189.126	.246	.983
y1.5	459.7667	3173.840	.294	.983
y1.6	459.5333	3177.292	.317	.983
y1.7	459.7667	3173.840	.294	.983
y1.8	459.9000	3193.886	.175	.983
y1.9	459.5333	3181.292	.307	.983
y1.10	459.6000	3163.697	.372	.983
y2.1	459.4333	3152.737	.561	.983
y2.2	459.2000	3158.993	.618	.983
y2.3	459.7667	3173.840	.294	.983
y2.4	459.4000	3138.317	.754	.982
y2.5	459.5000	3157.362	.447	.983
y2.6	459.5333	3168.395	.408	.983

y2.7	459.7333	3124.547	.697	.982
y2.8	459.6000	3163.697	.372	.983
y2.9	459.4333	3152.737	.561	.983
y2.10	459.4667	3152.809	.476	.983
y3.1	459.2667	3159.651	.656	.982
y3.2	459.4333	3152.737	.561	.983
y3.3	459.3667	3139.689	.752	.982
y3.4	459.6667	3141.816	.637	.982
y3.5	459.5667	3177.013	.317	.983
y3.6	459.5000	3162.466	.497	.983
y3.7	459.4000	3140.938	.691	.982
y3.8	459.5000	3139.638	.627	.982
y3.9	459.3000	3142.217	.626	.982
y3.10	459.4667	3150.809	.668	.982
y4.1	459.4333	3133.357	.758	.982
y4.2	459.5000	3125.707	.755	.982
y4.3	459.5667	3159.289	.457	.983
y4.4	459.4333	3174.047	.433	.983
y4.5	459.2333	3156.461	.727	.982
y4.6	459.3333	3143.057	.773	.982
y4.7	459.2667	3135.995	.729	.982
y4.8	459.1000	3141.128	.828	.982
y4.9	459.1000	3159.472	.646	.982
y4.10	459.1667	3147.385	.859	.982
y5.1	459.2000	3156.166	.613	.983

y5.2	459.2667	3170.478	.511	.983
y5.3	459.3333	3131.954	.642	.982
y5.4	459.1667	3154.626	.653	.982
y5.5	459.4333	3156.116	.553	.983
y5.6	459.5000	3125.707	.755	.982
y5.7	459.5000	3143.086	.595	.983
y5.8	459.6333	3122.999	.762	.982
y5.9	459.2000	3156.166	.613	.983
y5.10	459.3333	3149.402	.659	.982
y6.1	459.7667	3173.840	.294	.983
y6.2	459.6000	3135.697	.674	.982
y6.3	459.3667	3129.482	.700	.982
y6.4	459.3333	3129.471	.736	.982
y6.5	459.5000	3143.017	.575	.983
y6.6	459.6000	3163.697	.372	.983
y6.7	459.2000	3138.855	.817	.982
y6.8	459.2667	3134.754	.710	.982
y6.9	459.1667	3188.075	.358	.983
y6.10	459.4000	3187.352	.364	.983

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	ณปภา ศรีสกุล
วัน เดือน ปี เกิด	12 มกราคม 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
ภูมิลำเนา	บ้านเลขที่ 10 หมู่ 6 บ้านพรสวรรค์ ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนตลาดโพธิ์พิทยาคม ตำบลตลาดโพธิ์พิทยาคม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2543 ระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) โปรแกรมวิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2563 ระดับปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์